ONE
SU
VLADALE
SVIJETOM

boadicea

philippa
wiat

Philippa Wiat

Boadicea

Keltska kraljica

GODINA 47

PRVO POGLAVLJE

Angarad je u široke pramenove razmrsivala bujnu svijetložutu kosu svoje gospodarice. Te će pramenove splesti u dvanaest dugih pletenica, koje će na kraju smotati u složen splet na vrh glave.

»Koliko će to još trajati?« uzdahnuvši je upitala mlada žena »Priznajem da me glava već prilično boli od tolikog češljanja i raspletanja.«

»Danas sigurno želite izgledati najljepše, moja gospo«, strpljivo je odvratila Angarad. »Ovo je ipak najvažnije veče u vašem životu.«

»Moraš li me podsjećati na to?« upitala je razdražljivo mlada žena.

»Dužnost mi je da se postaram o tome da se dolično uresite za vaše svate i nakon toga za vašu nevjestinu postelju.«

»Moje svate! Moju nevjestinu postelju!«, uzviknula je mlada žena. »Ti si, Angarad, podjednako gadna kao i moja gospođa majka. Ona u ova posljednja četiri tjedna ne govori ni o čemu drugome.«

»A u odsutnosti vaše gospođe majke, dužnost mi je postarati se da se njezine želje ispune«, odgovorila je Angarad mirno. »Meni je povjerila dužnost da vas dolično uređenu predam vašem novom muža«

»Mom novom mužu? Prije dva dana postala sam nevjesta kraljevića Prasetagusa, a to mi se već sada čini poput cijele vječnosti. Brak je sklopio sam vrhovni druid, zarezao nam je zglobove i izmiješao krv da bi simbolizirao ne samo naše jedinstvo nego i jedinstvo naših plemena. Ma je li to stvarno bilo tek prekjučer?«

»Jest, moja gospo, ali svašta se od tada desilo«, naglasila je Angarad. »Otišli ste iz palače u Petuariji, oprostili ste se od svojih kraljevskih roditelja braće i sestara, te svih družbenika svoga djevojaštva...«

»I svojih konja«, dodala je oštro mlada žena kao da oproštaj s njima nije bio najbeznačajniji. »I od Malina Jadnog Malina! Kunem se da sam mu, dok se sa mnom opraštao, u očima vidjela suze Začuđeno sam piljila u njega a on je rekao: 'Vjetar puše s istoka i nosi oštrinu koja mi bode oči!' Međutim, sve mislim da je Malin bio žalostan što odlazim.«

»Ako je i bilo suza možda su to bile suze olakšanja što se konačno oslobodio tako neugodne učenice«, kazala je Angarad trpko, i sama primijetivši Malinov neželjen izljev osjećaja.

»Svejedno, moja su zlatna bojna kola stigla sa mnom u Venta Icenorum kao dio miraza pa će me barem ona podsjećati na Malina, mojeg strpljivog učitelja jahanja, i na moju domovinu. Nema na svijetu kočije koja bi se mogla usporediti s mojim parisijskim bojnim kolima A tebi nije žao, Angarad?«

»Žao? Žao čega?«

»Žao što ostavljaš obitelj.«

»Vi ste moja obitelj, mala moja«, rekla je Angarad nježno.

»Još ga voliš, Angarad, zar ne?«

Angaradini marljivi prsti odjednom su se smirili i ona se šutke zagledala u svoju gospodaricu, zatečena neočekivanim pitanjem. Zatim je kimnula i nastavila svojim poslom.

»Bili smo tako mladi, mala moja tek nekoliko godina stariji no što ste vi sada«, kazala je blago. »Ponekad mi se on čini tek nečim poput sna, sna o zamišljenoj sreći i radosti, a opet, sve vrijeme u srcu znam da je on tamo, da čeka u sjeni sve do dana...«

Angarad je umuknula a oči su joj se oblile suzama. Lice njezine mlade gospodarice očitovalo je strasnu srdžbu.

»Oh, što li ja mrzim Rimljane!« uzviknula je. »Zašto se sva britanska plemena ne ujedine i ne bore kao jedan narod da bismo se jednom zauvijek otarasili tlačitelja? Kako možeš razgovarati s njima, gledati ih kako se šepire po našim gradovima kao u Petuariji i ovdje u Venta Icenorumu, slušati njihov smijeh i motriti kako im djeca jačaju i rastu, kad...? No, ne bih trebala tako govoriti, jer sam ovom svojom bezdušnošću razbudila tvoju tugu.«

»Razbudila moju tugu, mala moja?« upitala je Angarad potišteno. »Ne može se razbuditi ono što nikad nije niti usnulo. Od onoga strašnog dana kad su Rimljani upali u našu tvrđavu, ubili mi muža i mog sinčića, te izmrcvarili sve moje sunarodnjake, moja tuga nikad nije usnula.«

»Ali kako si ti preživjela?«

»Ne znam«, stresla se Angarad. »Rimljani su me silovali i ostavili me misleći da sam mrtva Tek sutradan, čuvši što se dogodilo, vaš gospodin otac poslao je grupu muškaraca iz Petuarije - parisijska je prijestolnica bila udaljena samo nekoliko milja od naše utvrde - da spasi preživjele. Kad su spasioci stigli, utvrda je bila tek zgarište, no oni su me pronašli i, više mrtvu no živu, odnijeli natrag u Petuariju. Preživjela sam jedina od onolikih stotina ljudi koji su boravili u utvrdi. Vaš gospodin otac, zapljusnuo ga blagoslov bogova, uzeo me u dvor, gdje su mi njegom povratili zdravlje. Kad mi se snaga povratila, vaš mi je otac povjerio vas, a bili ste u svojoj petoj zimi i već prerasli svoju dadilju. Tvrdoglavi i svojevoljni, kakvi ste već tada bili, trebali ste odgojiteljicu, svojevrsnu osobnu sluškinju i nekoga koji će vas voljeti, sve u jednoj osobi. Vaša gospođa majka koja je bila zauzeta svojim obavezama kraljice, a koja unatoč brojnoj djeci - po vlastitom priznanju - nije bila

majčinskoga kova, bila je presretne da jedno od svojih žutokljunaca povjeri nekom drugom. U to ste mi doba, mala moja, trebali mnogo više no što sam ja bila potrebna vama.«

Mlada se žena okrenula i strastveno je poljubila »Uvijek ću te trebati, Angarad, ma što da nam budućnost nosi. No što ako se ponovno udaš?« upitala je odjednom preplašeno.

»Ponovno udam?« ponovila je Angarad nježno. »Ponovno udam dok sam u srcu još mladenka svoga ljubljenog muža što ću uvijek i ostati?«

»Oh, to je ljubav, Angarad!«

»Bolje je, dijete, da tako ne ljubite. Bolje vam je«, rekla je Angarad, a suze joj opet navriješe. »Ljubiti jako znači patiti jako, ako se nešto dogodi onome koga ljubite. Ah, koliko li zavidim onima koji nikad nisu upoznali pravu ljubav...«

»Stvarno, Angarad« Stvarno i iskreno? Stvarno bi željela da nikad nisi upoznala Neila, svoga muža, da te on nikad nije obdario djetetom, da nikad nisi svoje čedo njihala u naručju i dojila ga na prsima? Zaista bi to željela?«

Angarad je odmahnula glavom. »Ne, imate pravo, mala moja. Unatoč svojoj dobi, često me iznenadite svojim razumijevanjem«, rekla je.

»Pokušavam razumjeti, Angarad. Nastojim se staviti u tvoj položaj, a srce kao da će mi prsnuti od boli i tuge zbog onoga što si prepatila. Bojim se da nikad neću spoznati takvu ljubav kakvu si ti upoznala. Moj brak nije ništa doli mirovni sporazum, zalog dobre volje između Pariska i Icena. Jedva da i znam kraljevića Prasatagusa. Zapravo, u nekoliko sam ga prilika već srela i s njim razgovarala, no nikad nasamu, i uvijek za službenih sastanaka i zabava njegovog i mog naroda.«

»Kraljević Prasatagus je vrlo lijep i samo je nekoliko godina stariji od vas, draga moja«, zamišljeno je naglasila Angarad. »Mnoge bi djevojke sve žrtvovale da se udaju za tako visoka i bogata plemića!«

»Ali, kakve veze ima položaj s ljubavlju, Angarad?« uzdahnula je njezina gospodarica »Nikakve, ti to barem znaš. Živjet ću sa svojim mužem, rađat ću mu djecu i postati kraljica njegovih podanika kad naslijedi kraljevstvo kralja Cunedagiusa Bit ću poslušna i pokorna žena ali...«

»Pokorna?«, nasmijala se Angarad. »Zavaravate se, mala moja. Mogli biste zavarati čak i kraljevića Prasatagusa, premda, znajući ga, u to sumnjam. Čini mi se da ste u svom mladoženji našli pravi par. Ne, nikad nećete zavarati Angarad.«

»Stvarno, Angarad...«

»Smirite se, moja gospo. Kako da vam kose spletem u elegantne glatke uvojke ako se neprekidno ovako koprcate?«, prekinula ju je oštro Angarad. »Ne želimo valjda da vaš mladoženja pomisli da uzima muškaraču?«

»Moj mladoženja, kako ga ti uporno nazivaš, može misliti što hoće.«

»Ali vi mu se zacijelo želite svidjeti, želite da vas smatra poželjnom u ovoj najsvečanijoj noći? Nije li tako?« upitala je oštro Angarad.

»U stvari, Angarad, kraljević Prasatagus još mi po zakonu nije muž. Istina, brak je spojio vrhovni druid, no moja udata sestra rekla mi je da nijedna nevjesta nije zakonski udata dok brak nije konzumiran.«

»Nije dolično razgovarati o ovakvim stvarima«, rekla je Angarad prijekorno.

»A zašto ne bi bilo? Zašto svi o takvim stvarima tek natucaju? Zašto o tome ne govore otvoreno? Kakva li licemjerja? Prije dva dana udala sam se za kraljevića Prasatagusa, a noćas ću prvi put s njim u postelju. Danas će mi oduzeti djevičanstvo i možda me, kao za neku naknadu, obdariti djetetom. Zar ti to ne bi bilo drago, Angarad?«

»Takav mi razgovor nije ugodan, moja gospo,« otpovrnula je Angarad oštro. »Posvetimo se radije pripremama za svate, prvu službenu priliku kojoj ćete prisustvovati otkad ste stigli u kraljevstvo svoga svekra. Podanici kralja Cunedagiusa prvi put će vidjeti njegovu partijsku snahu, svoju buduću kraljicu. Ne želimo ih razočarati, zar ne?«

»Uh! Tako si čvrsto stegnula ovu pletenicu, Angarad, da mi se čini kao da si mi vlasi iščupala iz korijena. Nastaviš li tako, kraljević Prasatagus naći će se u postelji s ćelavom mladenkom.«

»Doista pretjerujete!« prigovorila je Angarad. »Pogledajte se ovdje, u zrcalu. Pogledajte se dobro pa možda nećete biti nezadovoljni onim što vidite.«

Angarad joj je predala veliko brončano ogledalo uglačano s jedne, a ukrašeno slikama s druge strane.

Mlada je žena dohvatila pažljivo izrezbarenu ručku i podigla zrcalo preda se, pomno proučavajući svoj izgled. Preko brojnih podsuknji nosila je blijedožutu vunenu haljinu kratkih rukava skrojenu vrlo jednostavno, čime je do punog izražaja došla veličanstvenost njezina nakita. Njena skupocjena ogrlica prema modi rimskih žena, bila je zlatna, urešena draguljima. Pri rubu se nalazio niz sitnih bisera. Bio je to mladoženji poklon. Velike zlatne grivne optočene crvenim emajlom, izradili su keltski majstori, a zajedno sa zlatnim narukvicama bile su dio njezina miraza.

»Ali to nisam ja, Angarad«, rekla je tužno. »Znam da si se svojski potrudila i da su uvojci pletenice vješto spleteni i po posljednjoj modi, ali izgledam kao oguljeni kunić. Radije bih kosu, kao i uvijek, raspustila da leluja. Ovako se osjećam nekako razgolićeno.«

»Od nevjeste se očekuje da kosu uređuje ovako u znak da je sada žena da je odbacila nevinost djevojaštva te dosegla zrelost i trezvenost«, objasnila je Angarad.

»Ne osjećam se zrelom i trezvenom«, prigovorila je petnaestogodišnjakinja. »Ne osjećam se nimalo drukčijom - iznutra mislim. Jesi li pri kraju?«

»Da kosa vam je sada moja gospo, potpuno sređena što se mene tiče«, rekla je Angarad, zadovoljno motreći gazdaricu. »No samo pažljivo! Morate se kretati ljupko, glavu držati uspravno, jer ćete inače upropastiti moju rukotvorinu. Kosa vam je dugačka i gusta i samo što se nije prosula iz pletenica.«

»Kao i njena vlasnica«, nasmiješila se vragolasto mlada žena. »Bogovima hvala što je i ta dužnost obavljena! Sad sam spremna za boj, zar ne?«

»Ne, ne, ne tako brzo, moja gospo«, žurno je rekla Angarad. »Još da stavimo kozmetiku.«

»Kozmetiku?« upitala je njezina gospodarica piljeći kritički u svoj odraz u zrcalu i promatrajući svoju besprijekornu put, velike plave oči, lijepo oblikovane usne. »Zar mi je doista potrebna kozmetika? Zar se kraljeviću Prasategusu neću svidjeti ovakva kakva jesam?«

Angarad ju je šutke promatrala nekoliko trenutaka. Dijete drago, pomislila je, ne ljubi li te kraljević Prasatagus ovakvu kakva jesi, onda je zacijelo poluslijep ili tek napola muškarac. Koji to punokrvni muškarac, vidjevši te ovakvu kakva jesi, još uvijek mladalački lijepu i nevinu, sa ženskim oblinama i zrelošću glasa koji to, dakle, muškarac ne bi bio potaknut da te ljubi i poželi?

»Vaša gospođa majka, koju, kao što znate, njezini podanici smatraju pravim ogledalom mode, naložila mi je da vam obrve naličim crnim, a usne i obraze narumenim bazginim sokom«, rekla je s jedva primjetnim daškom okolišanja, istodobno uzimajući kozmetičku kutijicu i sićušnu četkicu. »Dakle, sjedite mirno dok...«

»Ne, Angarad, neću. Što je previše, previše je. Dopustila sam da me uredite tako da nalikujem oguljenu kuniću, ali neću dopustiti da me učinite nalik na obojanu božicu ili rimsku drolju...«

»Gospo! Kakve riječi! Vaša bi gospođa majka bila jako zgranuta, pa stoga...«

»Moja gospođa majka nije ovdje, Angarad, hvala budi Belenusu, i, budući da me stalno na to podsjećaš, sada sam zrela i trezvena udata gospođa. Kad je tako, ponašat ću se kao zrela i trezvena udata gospođa sve dok mi to bude odgovaralo. A u ovom mi trenutku to odgovara. Nikakva mi boja neće nagrditi kožu. Kraljević Prasatagus može me uzeti ili ostaviti, kako mu god drago.«

Daljnje Angaradine prosvjede prekinulo je kucanje na vratima. Otišla ih je otvoriti i na svoje iznenađenje, ustanovila da je na vratima sam Prasatagus.

»Je li tvoja gospodarica dolično nakićena da primi svoga muža, Angarad?« upitao je Prasatagus smiješeći se.

»Jest, gospodine, premda još moram obaviti nekoliko završnih zahvata, a tako je malo vremena, jer svetkovina, koliko znam, treba početi za dvadeset minuta«, odgovorila je Angarad.

»Ostavi nas, Angarad, jer bih na nekoliko trenutaka porazgovarao sa svojom gospođom ženom. Pozvat ću te kad budem odlazio«, rekao je Prasatagus ulazeći u odaju i udvorno se klanjajući svojoj nevjesti.

Kad se Angarad izgubila, mlada se žena digla sa svog sjedala i širom otvorenih očiju od znatiželje i iznenađenja, ljupko se naklonila svojem mladoženji.

»Moj gospodine, priznajem da nisam očekivala da ću vas vidjeti prije pira, jer su mi pričali da se smatra lošim znakom ako se nevjesta i mladoženja vide nasamo prije nego što svrše završni obredi«, kazala je blago, malko zadihana.

»Dopustite mi da uzveličam vašu ljepotu, moja gospo«, rekao je Prasatagus motreći je smjelo i ne osvrćući se na njeno blago prosvjedovanje. »No što se dogodilo s vašom krasnom zlatnom kosom?«

»Zar vam se ne sviđa ovakva frizura? Moja gospođa majka željela je da mi kosa bude uređena ovako, vjerujući da će vam se svidjeti, jer odgovara najnovijoj modi.« Unatoč već ranije izraženim bojaznima, nije prikrivala razočaranje zbog Prasatagusova pomanjkanja oduševljenja.

»Moja gospo, za sada će biti u redu«, sokolio ju je Prasatagus. »Znam da je običaj da mladenkina kosa bude strogo dotjerana. Djevice je obično nose ovako raspuštenu i lelujavu. Ovakva kakva jest, vrlo je vješto i zgodno uređena te savršeno otkriva ljepotu vašeg lica, ali me svejedno podsjeća na...«

»Na oguljenog kunića?« nabacila je mlada vragolasto se smiješeći.

Prasatagus je zahihotao »Jednog vrlo, vrlo lijepog kunića, kunića plavih očiju, zlatna krzna i mekana, mekana tijela...«

»Gospodine«, upadne mu mladenka ozbiljno u riječ, brižljivo izbjegavajući njegov veseli pogled »Smijem li upitati što je svrha vašeg posjeta?«

»A, da«, rekao je Prasatagus. »Svrha mog posjeta! Izjavljujem da su mi od pogleda na vašu ljepotu iz glave nestale sve druge misli. Već sam bio poželio da je pir završen i da upravo treba početi nastavak obreda.«

Nevjesta je pocrvenjela. »Htjeli ste mi saopćiti svrhu svog posjeta gospodine«, ustrajala je.

»Moj gospodin otac poželio je s vama neodložno porazgovarati o stanovitoj stvari«, objasnio je Prasatagus. »Činilo mi se mudrijim da vas sa željama svoga gospodina oca upoznam sada nego da takvim sitnicama narušim zadovoljstvo naše svadbe.«

»Da, gospodine?«

»Čini se da su moga gospodina oca obavijestili da ste se jutros, nedugo nakon dolaska ovamo u Venta Icenorum, sami izvezli iz grada u vašoj parisijskoj kočiji. Jesu li moga oca točno obavijestili?« pitao je veselo Prasatagus.

»Da, gospodine. Priznajem da sam bila malo nostalgična i da sam se pri dolasku osjećala jadno i nelagodno, premda je učinjeno sve da mi se ugodi. Jako volim konje i trke bojnim kolima. Uvježbavali su me do savršenstva za jahačicu, kao i sve ostale plemkinje Pariska.«

»Kao što sigurno znate, i plemkinje Icena vješte su jahačice, no ne voze bojna kola, gospođo. To se smatra neženstvenim. Icenska plemkinja u bojnim je kolima samo kad ih vozi kočijaš.«

»Možda je tako, moj gospodine, ali nikakvo zlo nisam učinila za svog jutrašnjeg izlaska a sam me je izlazak uvelike raspoložio. Naredila sam da se bojna kola pripreme, unatoč Angaradinim prosvjedima Angarad je, bojim se, malko uskogrudna, mada je jako volim. Jer se o meni stara još od djetinjstva. Zapravo, iskreno vjerujem da Angarad volim više nego vlastitu majku...«

Svjestan neobjašnjivog i uznemirujućeg srha ljubomore izazvanog tim priznanjem, Prasetagus je odlučio ne dopustiti da ga ostavi bez pravog odgovora.

»Vi ste dali nalog da se kola spreme?« zainatio se.

»Da, gospodine. Dala sam nalog da kola budu pripravna i odvezla se u njima. Okolica vam je vrlo lijepa. Mnogo je ravnije i manje je raslinja nego u predjelu oko Petuarije, ali je divno za jahanje.«

Zamjećujući bljesak njezinih očiju dok je tako oduševljeno govorila, Prasatagus je požalio što će morati ugasiti taj zanos. No Prasatagus nije vidio drugog izbora. Kao najstariji sin kralja Cunedagiusa, kao njegov nasljednik, dugovao mu je posvemašnju poslušnost.

»Razumijem vaše osjećaje, gospo, i vrlo mi je laknulo što od vaše nepromišljenosti nije bilo nikakve štete«, rekao je mirno. »No moram zatražiti da se ubuduće, kao nevjesta nasljednika moga gospodina oca i kao buduća kraljica Icena više ne služite parisijskom kočijom. To, na žalost, ne ide uz vaš novi položaj.«

»Ne ide? Ne ide?« upitala je Prasatagusova mladenka gnjevno, a svijetlorumena mrlja, koja nije imala nikakve veze s Angaradinim ličenjem, pojavila joj se na oba obraza. »Smijem li upitati, što nije u redu s mojom kočijom?«

»S njom je sve u redu«, rekao je žurno Prasatagus. »Izvanredno je lijepa. No to su parisijska bojna kola i, kao takva, drukčija od icenskih bojnih kola. Uostalom, nije stvar u tome.«

»A u čemu jest, gospodine?«

»Stvar je u tome što vašem položaju ne odgovara da sami jurite po poljima u bilo kakvoj kočiji.« Parastagus je odlučno dodao: »Shvaćate li, gospođo?«

»Ne, gospodine. Nikako ne shvaćam. Ja...«

»Šteta. Mogu se samo nadati da ćete, kad budete imali vremena da o tome više razmislite, doći do odgovarajućeg razumijevanja i da ćete udovoljiti željama moga oca«, rekao je Prasatagus hladno. »U međuvremenu izdat ću nalog da se ta bojna kola sklone i već sutra odvuku u jednu od naših zimskih suša.«

»Krvi Taranisova!« uzviknula je bijesno mladenka.

»Gospođo, takav rječnik jedva da...«

»Odgovara izražavanju netom udate nevjeste, to ste htjeli reći, gospodine? No, nisam još udana žena, zar ne? Još sam djevica i upravo ovog trenutka razmišljam o tome da li bih i dalje radije ostala djevica!«

»Gospođo, molim vas da se sjetite...«

»Oh da sjećam se! Sjećam se da mi je kosa spletena tako čvrsto da mi se čini da će mi se vrat odvojiti od tjemena. Sjećam se da bih trebala imati crne vjeđe i usnice od bazge...«

»Usnice od bazge?«, zaprepastio se Prasatagus, pitajući se da je nije možda natjerao u ludilo.

»I kao da sve to nije dovoljno gadno, od mene se očekuje još i to da se zauvijek oprostim od svoje ljubljene kočije. Djevica sam i djevica ću ostati. Uzet ću svoju kočiju i voziti se, voziti i...«

»Gospođo, molim vas, smirite se. Budite razumni«, kazao je Prasatagus strogo.

No Prasategusova gospođa bila je daleko od smirenja. Oluja se i dalje dizala, a mir se nazirao daleko za olujom. Razumnost je pak bila druga stvar. Za Prasatagusovu gospođu, razuman nije bio on, kralj Cunedagius nije bio razuman; u njenom sadašnjem stanju, čak ni njezina gospođa majka, ni njezina draga Angarad nisu bile razumne.

Kao da je ovo htjela i pokazati, Prasatagusova je gospođa odjednom izvukla igle koje su joj držale uvojite pletenice, tako da su joj one popadale po ramenima u desetak zmijolikih pramenova. Divljački ih je raščupala odvajajući bijesno pramenove, ne vodeći računa o tjemenu koje je toliko toga pretrpjelo, zatim je mahala glavom s jedne strane na drugu, poput nemirna ždrepca, kako bi oslobodila kosu, sve dok se ona u strašnom neredu nije spustila na njezina ramena ljeskajući se u zlatnim valovima sve do stražnjice.

Prasatagus, malko uzdrman ovakvim nastupom ženske srdžbe i prestrašen žestokom reakcijom na ono što se njemu činilo razboritim zahtjevom, ipak se još jednom pozvao na njezin razum.

»Molim vas da se smirite, gospo«, rekao je pomirbenim tonom, koji kao da je još podjarmio njezin bijes. »Pokušajte shvatiti. Vi ste moja mladenka, buduća mati moje djece i buduća kraljica Icena, te vam, kao takvoj, ne priliči da se vozite ovako u parisijskoj kočiji.«

»Vaša mladenka i buduća mati vaše djece, velite?«, kazala je Prasatagusova nevjesta prezirno. »Pa, ako je cijena toga što ću biti vaša mladenka i što ću vam rađati djecu gubitak moje kočije, sačuvat ću svoje djevičanstvo i svoju kočiju, a vi možete potražiti drugu mladenku, takvu koja želi u postelju s vama neku slatkorječivu spodobu koja neće razlikovati konjsku gubicu od konjskog čmara.«

»Gospođo, molim vas...«

»Koja nikad neće željeti voziti kočiju i koja će radije dopustiti da je zajaši muškarac, nego da ona zajaše konja.«

»Gospođo...«

Izvan sebe od srdžbe, Prasatagusova nevjesta skočila je na noge i, prije nego što je Prasatagus prozreo njenu nakanu, sune u svim svojim podsuknjama iz odaje. Glavačke je projurila kroz primaću sobu, pa preko Velike dvorane - u kojoj su se već skupljali kraljevi gosti na pir - i, ne osvrćući se na zaprepaštenu kraljevu rodbinu i sluge, sinula kroz otvorena vrata van iz zgrade. Jednom tek što nije pala - spotakla se o svoje prostrane podsuknje - ali je zadržala ravnotežu, objema rukama dohvatila podsuknje koje su joj smetale, podigla ih preko koljena i nastavila trčati. Njezine su duge noge hitro smanjivale udaljenost od dvorca do štale.

Kočija je stajala točno kako ju je prije nekoliko sati bila ostavila. Konjušari su otimarili konje i preko leđa im prebacili pokrovce da se životinje ne bi prehladile, no, po naredbi kralja Cunedagiusa, kočija je ostala pred konjušnicom sve dok kralj ne odluči što će s njom.

Ne obazirući se na zapanjene konjušare, Prasatagusova mladenka uskoči u kočiju, dograbi uzde i potjera konje divljim krikom, koji je konjima očito bio poznat, jer su smjesta jurnuli naprijed i odgalopirali iz dvorišta, zamalo oborivši zaprepaštene konjušare. Kočija je već hitala cestom prema otvorenim vratima gradskih zidina, da bi pokraj zabezeknutih stražara izletjela na otvoreno polje.

Jureća je kočija pružala strašan prizor. Konji su bijesno galopirali, kopita su im udarala a repovi i grive vijorili se za njima. Prasatagusova mladenka i galopirajući konji kao da su se pretvorili u jedno, kao da su im svijesti bile posve usklađene. Njezina duga kosa, oslobođena veza lepršala je iza nje, zlato kose, kočije, nakita i orme bleštalo je odražavajući sunčane zrake.

Razveseljena svojom divljom jurnjavom, bila je svjesna samo puste i beskrajne zelene ravnice koja se pred njom pružala, koja joj je nudila slobodu i mir...

No tada ih je začula.

Odostrag je dopro topot kopita. Stizali su je. Njezini konji, pošto su postigli punu brzinu, malko su usporili. I dalje su se kretali brzo, kopita su udarala, a grive vijorile, ali ne tako brzo kao ona naizgled poludivlja životinja otraga.

Okrenula je glavu i, začuđujuće mirno, promotrila jahača koji se približavao. Njegovo široko, vedro lice sjalo je na suncu, a crveni vuneni plašt nadimao se za njim. Divlji je konj galopirao nepotkovanim kopitima. Jahač ga je jahao neosedlana.

Usamljeni je jahač gonio konja uporno je goneći. Mlada žena tiho se nasmijala sama za se, pa se okrenula da svu svoju pozornost posveti vlastitim konjima. Nastavila je kao i dotad, ne smanjujući, ali i ne povećavajući brzinu.

Čula je kako se kopita divljeg konja približavaju sve dok je na kraju jahač nije sustigao. Muškarac se nagnuo, dohvatio rogove na stražnjoj strani kola, podigao se s leđa svoga konja i prebacio na jureću kočiju. Iz ruku joj je istrgnuo uzde i povezao kočiju prema suncu koje je zalazilo.

»Da budem iskrena, gospodine Prasatagus, drago mi je što ste ovdje«, rekla je. »Unatoč mojoj odluci, mojoj strašnoj srdžbi, pomalo sam se umorila i drago mi je što ste uzeli uzde.«

»Tjerali ste konje preko ravnice kao da ste pomahnitali, pa onda te vaše haljine koje lepršaju i kosa što vijori. Kunem se da vam je bilo nemoguće razlikovati kosu od konjskih griva.«

Mlada se žena nasmiješila toplo i nježno, a oči su joj bljesnule iznenadnom radošću kad ga je pogledala. Lijepo i odlučno, lice mu je na večernjem suncu izgledalo zlatno. Na kraju krajeva, možda, pomislila je...

Zurila je preda se prema zapadnom nebosklonu. Nebo je bilo ružičasto, zlatno i plavo, obasuto lakim ljetnim oblačićima koji su podsjećali na nov i slavan svijet mora dolina i planinskih lanaca.

»Ne zaustavljajte, gospodine«, rekla je hitro. »Napustimo svijet iza sebe i zajedno se odvozimo u sunčani zapad. Iza njega postoji drugi svijet, slavni zlatni svijet, pun boja, veselja i sreće - zar to ne ćutite? Jureća kočija je uzbudljiva i zanosna, a ja sam, ako ćemo pravo, malo preplašena. Kao da bježim od svijeta, od zla i tuge koji mi još nisu znani, a svijet kao da me progoni. Ne zaustavljajte, moj gospodine! Hajde da se dalje vozimo, sve dalje i dalje i da ostavimo iza nas ovaj turobni svijet, da bismo zajedno mogli ući u zlatnu zemlju koja se stere pred nama.«

No dok je još govorila Prasatagus je obuzdavao konje. Kad su se zaustavili, okrenuo se i nestašno joj se nasmiješio.

»Pa moja gospo, što sada?«, upitao je. »Od grada smo udaljeni nekoliko kilometara, a uokolo nikoga.«

Njegova mlada nije rekla ništa. Radoznalo je promatrala njegovo lice, kao da sa zanimanjem očekuje njegov slijedeći potez.

»Što sada, moja gospo?« podrugljivo je ustrajao.

»Što sada, pitate?« rekla je tada hladno, mada se tako uopće nije osjećala »Sada je na vama red, gospodine.«

»Dakle, izbor prepuštate meni, kao što to i dolikuje nevjesti. Ali kakav izbor?«, rekao je Prasetagus, kao da razmišlja naglas. »Mogao bih nas oboje odvesti natrag u dvor, gdje nas naši gosti nesumnjivo iščekuju. Držim da bih vas mogao prokrijumčariti kroz stražnji ulaz kako bih ih poštedio neugodnosti da vide moju ukaljanu mladenku.«

»Da njih poštedite neugodnosti?«, upitala je zajedljivo.

Prasatagus je kimnuo. »Shvaćam što mislite! Ugledaju li vas ovako raskuštranu i neurednu, bit će uvjereni da Prasatagusu požuda nije dopustila da pričeka odlazak u postelju!« rekao je s podrugljivom ozbiljnošću.

»Onda neka bude stražnji ulaz, gospodine«, rekla je stidljivo nevjesta.

»Čekajte! Ne tako brzo, gospo! Najprije razmotrimo i druge mogućnosti! Vožnja natrag u dvorac i ponašanje kao da se ništa nije dogodilo - bio bi to previše pitom svršetak bijega za tako divlju mladenku i njezinog uspaljenog gospodina.«

»Uspaljenog«?

»Nemojte se pretvarati da nikad niste čuli tu riječ ili da niste svjesni što ona znači«, reče Prasatagus s podrugljivom neumoljivošću. »Vaš otvoreni jezik prije nego što ste pobjegli iz dvorca uvjerio me...«

»Molim vas, oprostite mi, gospodine«, rekla je skrušeno.

»Ako je vožnja natrag u dvorac previše pitoma, kao što smo se suglasili...«

»Nisam rekla...«

»...onda imamo dvije mogućnosti Mogu vas izlemati što i zaslužujete, ili mogu konzumirati naš brak ovdje, sada.«

»Ovdje, sada?«, užasnula se. »Ovdje, na javnom mjestu?«

»Na javnom mjestu?« upitao je Prasatagus, osvrćući se napadno. »Ne vidim nikoga, baš nikoga, čak ni kunića sada kad ste raspustili kosu - ili raskuštrali kosu, ako se čovjek želi točno izraziti. Naravno, tu su konji ali od njih, u to sam siguran, nećemo dobiti više od 'ne'.«

»Njiska?« upitala je.

»I, kao što ste, ne sumnjam, kao dobra jahačica odavno naučili, konjima se ne smije dopustiti da sve rade po svojem. Konji su u tom pogledu poput tvrdoglavih mladenki. Konjsko 'ne' može se odbaciti.«

»Ali ja...«

»Da to ću ja učiniti«, nastavio je Prasatagus, kao da je upravo donio trenutačnu odluku. »Mogućnosti odlučivanja su znatno privlačnije.«

»Koje mogućnosti odlučivanja?« upitala je svjesna svoje bespomoćnosti na tako osamljenom mjestu i shvaćajući uz pomiješane osjećaje, da mu je prepuštena na milost i nemilost.

»Obje, ako je potrebno«, rekao je nedvosmisleno.

Rekavši to, iskoristio je njezin neoprez, digao je čvrsto u naručaj, skočio s njom s kočije i odnio je malo podalje do obronka pod mahovinom ispod jednog osamljenog drveta, tik do neke barice.

»Savršeno«, rekao je spustivši je na noge, dok je brzo skidao svoj plašt i prostirao ga na mahovinu. »Ovdje nas čak ni konji ne mogu vidjeti.«

Okrenula se da pobjegne, nastojeći se očajnički dokopati kočije, no on je bio brži. Podigao ju je i vrlo nježno položio na prostrt plašt.

»Pustite me da odem, gospodine«, rekla je svojski se opirući, jer je sve dosad bila zamišljala da je on samo bocka »Pustite me, molim vas. Ne možete - ne ovdje.«

»Zašto mislite da ne mogu?« upitao je radoznalo, držeći je čvrsto jednom snažnom rukom dok je spretno odvezivao remenje svoga štitnika.

»Pustite me«, rekla je bijesno. »Nećete me ovdje uzeti! Nećete!«

Istrgnuvši se iz njegova zahvata u trenutku kad je oslobodio štitnik, skočila je na noge i sunula naprijed, no Prasatagus ju je i ovaj put brzo uhvatio.

Pritisnuo ju je licem prema zemlji, ovaj put nimalo nježno, zbacio joj zapletene podsuknje kako bi joj otkrio tur te je svojim jahaćim bičem četiri puta prilično jako opalio po ustreptaloj stražnjici.

Vrisnula je, više od bijesa nego od boli, bacajući se s jedne strane na drugu u uzaludnom pokušaju da izmakne bolnim udarcima. Okrenuo ju je na leđa, raskrečio se nad njom, zarobivši je na taj način, i zagonetno je pogledao. Podigla je pogled, odjednom mirna i pokorna.

»Mogla bi se baš predati ljubavi«, rekao je Prasatagus nepopustljivo. »Mogla bi se baš predati bez daljnjeg natezanja. Nemam nikakve želje da ovo tvoje nježno tijelo kažnjavam više nego što je potrebno da te potčinim svojoj volji, ali te kanim imati na ovaj ili onaj način.«

»Mrzim vas«, rekla je otrovno.

»Onda na žalost, nemam što izgubiti«, rekao je mirno.

»Mrzim vas i, uzmete li me sada, ovdje, silom, kunem se da ću vas mrziti zauvijek«, rekla je isprekidano.

»Dvojim«, rekao je blago Prasatagus. »Na trenutak dok smo se vozili u kočiji, pogledala si me kao da - no nije važno. Nije vrijeme za priče. Vrijeme je za djelo. Moja si, ljubljena pa se barem predaj dostojanstveno.«

»Ali ne ovdje, ovako, moj gospodine«, molila je. »Kao da vam nimalo nije stalo do mene. Kao da nisam ništa doli vaša imovina.«

»Stvarno vjeruješ da mi nimalo nije stalo do tebe?«, upitao ju je nježno.

»A što drugo mogu misliti? Hoćete me uzeti ovdje, kao što vepar uzima krmaču, bik kravu?«

»Baš tako, ljubljena«, rekao je Prasatagus glasom dubokim od čuvstva. »A na koji bih drugi način mogao?«

Svukao joj je prsluk da razotkrije njezina njedra, te se zagledao u blijedu ljepotu, u djevičanske ružičaste bradavice, koje su, onako tvrde i nabrekle, odavale mnogo više no što je zamišljala. Nježno i znalački joj pomiluje dojke, a ona se prestane opirati promatrajući ga zamišljeno, zaprepaštena vlastitom reakcijom. Ruke moga gospodina su nježne, oh kako su samo nježne! Ovo sigurno nisu ruke, nisu milovanja nasilnika; ovo su sigurno ruke, milovanja ljubavnika. Pa onda na kraju krajeva...

Nije imala vremena za daljnje suvisle misli, jer joj je Prasatagus razmicao noge, a ona se borila ponovno, nagonski, kao da se još jednom, posljednji put, mora oprostiti sa svojom slobodom. Zatim ju je uzeo, s najvećom pažljivošću i nježnošću, šapćući joj riječi ljubavi i umirenja. Kad je prodro u nju, ugrizla se za usnu od kratkotrajne boli, ne želeći mu dati do znanja da je ozleđuje. Ali kad je zatim osjetila njegovo snažno pomicanje u sebi, poraslo je i njezino uzbuđenje.

Tada je glasno uzviknula ne mareći više ni za što, od boli ili ugode, nije mogla reći, nesvjesna bilo čega osim svoga ljubavnika, novog osjećaja i toplog pulsiranja u svom trbuhu.

Bjesomučno ga je privukla na se, predajući mu se bez ostatka.

Prije nego što se povukao od nje, pobjedonosno ju je pogledao.

»Sad si moja«, rekao je.

Nije ništa odgovorila, nego mu se samo nasmiješila a osmijeh joj je bio bolan i zagonetan. »Reci to«, blago ju je nutkao.

»Tvoja sam, Prasatagus, zauvijek«, rekla je tada.

Prasatagus ju je gledao bez osmijeha a oči su mu bile svijetle od ganuća.

»A ja ću tebe voljeti, Boadicea zauvijek«, rekao je svečano.

GODINA 62

DRUGO POGLAVLJE

Vojskovođa Paulinus Suetonius, zapovednik svih rimskih snaga u Britaniji šutke je promatrao kako njegov domaćin natače nekoliko kapi vina u dva srebrna pehara, prije no što će jedan od vrčeva uručiti njemu. Zatim su oba muškarca, Rimljanin i Brit, podigli pehare u tradicionalnu zdravicu onih koji su položili zakletvu vjernosti Rimu i držali se imperijalnog obreda.

»Neronu, ocu domovine, neka je nazdravlje!« viknuli su jednoglasno.

Kad su formalnosti obavljene, dva su muškarca sjela a Prasatagus, kralj Icena, otpustio je sluge i robove, kako bi se on i Suetonius, njegov pouzdani prijatelj i saveznik, mogli prepustiti povjerljivu i iskrenu razgovoru. Kasnije će se pridružiti icenskim plemićima i vojskovođinoj pratnji, koji su se gostili u obližnjoj dvorani za blagovanje.

Prasatagus je bio veličanstvene pojave; visok i širokih ramena. Njegova vunena crvena tunika koja je sezala do koljena bila je jednostavnog kroja; zaogrnuo je velik plašt napravljen od gustog crnog krzna, a o desno ga je rame prikopčao svjetlucavim skupocjenim brošem; njegov kožnati remen bio je ukrašen dragim kamenjem, a štitnike boje prirodne vune o pojas i zglobove pričvrstio je remenčićima provučenim kroz materijal. Plavu kosu, koja mu se spuštala do ramena, premazao je krednim namazom, kako bi mu se doimala svjetlije. Imao je duge, opuštene brke i zaliske, iznad glatko izbrijane brade.

»Kao što znate, gospodine vojskovođo, ja, na žalost, nemam sina koji bi naslijedio moje kraljevstvo«, rekao je Prasatagus, kao da je brižno birao riječi prije no što će započeti razgovor. »Zato je neophodno da se pobrinem za budućnost«

»Još imate vremena da začnete sina«, nasmiješio se Suetonius. »Vaša je kraljica još mlada a ni vi niste u staračkoj dobi.«

»Bio sam u osamnaestoj zimi kad sam se vjenčao sa svojom gospom, koja je tada bila petnaestogodišnja djevojka«, rekao mu je Prasatagus. »Bilo je to prije petnaest godina i za sve to vrijeme moja je gospođa zanijela samo dva puta: naša prva kći rođena je devet mjeseci nakon našeg pira, a druga je rođena točno dvanaest mjeseci poslije prve.«

»Onda uzmite drugu ženu«, predložio mu je Suetonius, pola u šali, pola ozbiljno.

»Moja mi je kraljica sve na svijetu, a ni zakoni moga naroda ne dopuštaju muškarcu da istodobno ima više od jedne žene«, rekao je Prasatagus, malko hladno.

»Iznenađujete me, prijatelju moj«, kazao je Suetonius vedro. »Proučavao sam spise velikog Julija Cezara, a tamo stoji: 'Briti imaju po deset, čak i tuce žena, zajednički, osobite grupe braće, roditelja i djece. Ako takva žena rodi dijete, ocem se smatra muškarac koji joj je uzeo nevinostš. Očito je da Cezar nije vjerovao da je u vašem narodu monogamija.«

»Sto i šesnaest je godina prošlo otkad je Cezar prvi put koraknuo na britansko tlo«, podsjetio ga je Prasatagus. »Vremena se mijenjaju, a s njima i običaji. Nedvojbeno je da je Cezar mislio na način života primitivnih plemena koja nastavaju središte našeg otoka. Mi Iceni, dičimo se svojom kulturom već mnoga stoljeća. Imamo stroge zakone i duboko poštujemo bogove. Naši muškarci smiju biti oženjeni samo jednom ženom, premda je, naravno, dopušteno da između ropkinja uzimaju suložnice.«

»Pa onda, ako već odbijate poslušati moje uvjeravanje da s kraljicom izrodite dječačića, pobrinute se, prijatelju, da vam kćeri dadu nasljednika«, rekao je Suetonius. »Vaša starija kćerka, koliko razabiram, u četrnaestoj je zimi, pa je, dakle, u dobi za udaju, u dobi da vas obdari unukom koji će vas naslijediti.«

»A što onda, Suetonius?« upitao je Prasatagus. »Kad bi moja žena sada zanijela, kad bi mi ona ili kćerka dale nasljednika za godinu dana, što bi to koristilo mojem narodu za slučaj moje smrti? Proteklo bi najmanje dvadeset godina prije nego što bi može biti nasljednik bio dovoljno star i pametan, dovoljno obučen u oružju i vojnim vještinama da zauzme moje mjesto.«

»Iznesite stvar na vidjelo, Prasatagus!« uskliknuo je Suetonius. »Obično toliko ne okolišate! Sigurno me niste privoljeli da dođem ovamo, u Venta Icenorum, odvukli me iz pretorija i od mojih neodrživih vojnih dužnosti samo zato da s vama raspredam o vašim domaćim teškoćama. Kako mogu pomoći? Stari smo drugovi, vi i ja, i znate da bih učinio sve što je u mojoj moći da vam pomognem.«

»Kao što sami znate, Suetonius, Iceni su isprva prihvatili rimsku vlast, a onda su se protiv nje pobunili«, rekao je Prasatagus polako, kao da pažljivo odabire riječi.

»Tako je«, složio se Suetonius s naglašenom hladnoćom.

»Prije jedanaest godina, pošto su prije toga živjeli u prijateljstvu s Rimom, mada još nisu bili pokoreni, Iceni su se uznemirili«, mirno je rekao Prasatagus. »Ostorius Scapula, koji je u to doba bio rimski vojskovođa, sagradio je lanac utvrda između rijeka Avon i Severni Camulodunum je učinio vojničkim naseljem, a Londinium trgovačkom kolonijom, a cijeli onaj dio Britanije između mora i rijeke Temze pretvoren je u rimsku provinciju, kojoj je dato ime Britannia Prima. Uznemireni, Iceni su se digli na oružje protiv Ostoriusa. Prestrojavajući naše snage, podigli smo logor na prostranom zemljištu, okruženom zemljanim bedemima. U logor se moglo samo jednom - jedinom uskom stazom, koja nije omogućavala pristup konjice. Ostorius, sposoban vojskovođa, krenuo je na te utvrde i napao Icene, koji su, nakon hrabrog otpora, izvukli kraći kraj u neravnopravnom sukobu. Rimljani su postigli potpunu pobjedu, što je odlučilo našom sudbinom. Moj otac, koji je tada bio kralj, sklopio je mir s osvajačima. Druga su mu se plemena ubrzo pridružila.«

»To što ste rekli dobro mi je znano«, rekao je Suetonius pomalo nestrpljivo. »Pa što ćemo? Plemena, bojeći se rimske moći i prihvaćajući rimsku nadmoć, uvidjela su mudrost sklapanja mira s nama.«

»Što ćemo, pitate?« nasmiješio se strpljivo Prasatagus. »Plemena su uvidjela mudrost sklapanja mira, kao što kažete, no njihovi su se osjećaji kolebali između straha od rimske moći i nade da će ponovno steći slobodu. Tri godine kasnije, uspavani lažnom sigurnošću uspjeha Rimljani su postali nemarni i nepažljivi.«

»Gospodine, duboko sam ogorčen...« Suetonius je počeo prosvjedovati.

Prasatagus se nije osvrnuo na upadicu. »Kako ih je kob natjerala da spoznaju vrijednost vojničke discipline, Briti su postali opasniji. Navalili su na rimskog prefekta i njegove legionarske kohorte, koje su ostale da izgrade utvrde u zemlji Silura, i bili bi ih raznijeli na komade da iz susjednih garnizona nije na vrijeme stigla pomoć. Pa ipak, ubijeni su, sam prefekt, osam centuriona i velik broj legionara. Briti su pokušali iskoristiti taj uspjeh kad je Ostorius poslao kohorte da zaustavi njihovo nadiranje. Trud mu je bio bezuspješan pa je morao prikupiti sve svoje legije. Pa ni ove više nisu bile nepobjedive. Briti su napali silovito i vodili bitku sve do noći, kad su se povukli uz vrlo male gubitke.«

»Bogova mi!« uskliknuo je Suetonius ogorčeno. Morate li otvarati stare rane, oživjeti stara neprijateljstva?«

Prasatagusu kao da se poremetilo čulo sluha. »Za bratskim uspjehom uslijedile su neprekidne čarke, koje su se poput požara proširile cijelom zemljom, po šumama, močvarama, kako su već nalagale prilike ili izbor, smjelost ili oprez, ogorčenje ili lakomost. Ponekad su te čarke imale zapovednike ili ugledne vođe, ponekad i nisu. Dvije kohorte pomoćnih trupa koje su nagnali pohlepni časnici...«

»Za ime prijateljstva..« prasnuo je Suetonius.

I opet je Prasatagus zanemario, ili pak nije čuo upadicu.

»Koje su nagnali pohlepni časnici«, ponovio je naglašeno, »sasječene su na komadiće dok su pljačkale pokrajinu. Briti su se domogli rimskog plijena te ga porazdijelili stanovništvu susjednih država... To je utrlo put općem ustanku.«

»Jeste li me ovamo pozvali, prijatelju Prasatagus, samo zato da biste me pogostili ovakvim pogrdama?« mrgodio se Suetonius.

»Imajte još samo malo strpljenja vojskovođo, jer je nužno da svoj položaj iznesem otvoreno.«

»Molim, nastavite, prijatelju«, kazao je Suetonius, pomirivši se sa sudbinom.

»Nedugo nakon bune o kojoj govorim Ostorius se rastao s ovim životom, kažu, dvostruko potišten teretom godina i bremenom nevolja. Umro je razjeden, vele dalje, zbog toga što nije bio sposoban završiti rat koji je tako uspješno poveo. Njegovu smrt Briti su shvatili kao sretan predznak buduće nezavisnosti.«

»A vi ste dijelili njihovu nadu u nezavisnost?« upita Suetonius umjesno.

Prasatagus odmahne glavom. »Nisam i to je baš ono o čemu želim govoriti. Unatoč općem ustanku u zemlji Brita Iceni su ostali vjerni svojem jedanaestogodišnjem ugovoru o miru s Rimom. Car je Aulusa Didiusa imenovao Ostoriusovim nasljednikom, a godinu dana kasnije umro je i sam car Klaudije, da bi ga naslijedio Neron. Sad je i Didius mrtav, a vi, moj stari prijatelju, vojskovođa u kojeg Rimljani polažu najljepše nade, imenovani ste na njegovo mjesto.«

»Ja sam doista imenovan da jednom zauvijek ugušim ustanak u Britaniji, jer Rimsko Carstvo Britaniju smatra jednim od najljepših dragulja u svojem dijademu, a car smatra pametnim da se krene stopama Klaudija čiju uspomenu uvelike poštuje.«

»Onda se i sam Neron pokazuje umnim«, rekao je s odobravanjem Prasatagus. »Zasad se o njemu u Britaniji malo zna no govorkanja su uzela maha.«

»Govorkanja?« upita sumnjičavo Suetonius.

»Priča se da je cara Klaudija ubila vlastita žena, Agripina kako bi prijesto mogao naslijediti Neron, njezin sin iz prethodnog braka. Klaudijev sin, dječak Britannicus, koji ga je trebao naslijediti, otrovan je, vele, naočigled cijelog carskog dvora. Ima li u tim glasinama istine?«

»Ne mogu zanijekati glasine, prijatelju«, rekao je Suetonius, očito preko volje. »No teško da se Nerona može smatrati krivim za pokudan postupak njegove majke.«

»Smatrate li ga dostojnim nasljednikom Klaudija?« upitao je Prasatagus.

Suetonius je okolišao lomeći se između poštenja i razborite proračunatosti. Pobijedila je ova posljednja.

»Car Neron, slijedeći stope moćnog Klaudija mora tek ostaviti svoje znamenje na svijetu«, kazao je. »On je čovjek čvrste volje, odlučan i lako se može dogoditi da će jednog dana postati najslavniji od svih careva.«

»To je dobro«, rekao je Prasatagus vedro, no ipak svjestan neznatne nelagode u Suetoniusovu nastupu i činjenice da slavu od ozloglašenosti dijeli tek tanka crta. »To je doista dobro, jer mi to pruža opravdanje što sam vas odvojio od tolikih neodložnih obaveza, kako biste me večereas počastili svojim društvom.«

»Slušam vas, prijatelju moj«, mirno je rekao Suetonius.

»Budući da nemam sina koji bi naslijedio moje posjede i golemo bogatstvo, odlučio sam ih oporučno ostaviti caru, imenujući Nerona sunasljednikom zajedno s mojim kćerima«, objasnio je Prasatagus.

Suetonius je vrlo teško prikrio svoje iznenađenje i nekoliko trenutaka ništa nije odgovarao; razmišljao je o neočekivanoj vijesti.

Rimljani su Prasatagusovo kraljevstvo nazvali Venta Icenorum. Poput cijele južne Britanije, i ono je bilo rimska provincija; plemenski je poglavica pridobijem time što je postao rimski građanin. Prijestolnica Icena preobražena je u grad prema sveopćem rimskom uzoru. Imala je hramove, kolonade, stupove, slavoluke, kuće i vrtove, u kojima su odjeveni poput rimskih patricija, stanovnici mogli raskošno živjeti pod budnim okom vlasti. Ali, svi ti forumi, gradske kuće s trijemovima amfiteatri, javna kupališta vodovodi i kanalizacija za običan britanski puk zapravo su bih tek puka fasada.

Iza novih gradova od kamena sterala se prava Britanija: prljava brdska sela i mala polja seljaka, koji su ostali netaknuti svom tom raskoši, prosvjetom i napretkom. Srce Britanije ostalo je nepokoreno; tek se izvana i djelomično primao nov poredak. Briti su zadržali svoje navike i običaje, uključujući i svoje drevne druidske obrede te strastvenu vjeru u plemensku slobodu.

Venta Icenorum je bila tek jedna u nizu tako romaniziranih plemenskih prijestolnica Tako je na primjer prijestolnica Catuvellauna postala Verulamium, prijestolnica Atrebeta iz doline rijeke Temze Calleva Atrebatum, a glavni grad Dumnonija postao je Isca Dumnoniorum.

Poput većine nasljednih poglavica, koji su se zakleli na savezništvo s Rimom, Prasatagus je oponašao bleštavilo i moć carstva te, prodajom robova uhvaćenih u plemenskim ratovima kupovao luksuzne predmete koje su mu trgovci nudili. Kovao je zlatnike i srebrnjake s latinskim napisima te posjedovao brojna krasna i vrijedna imanja. Najmio je obrtnike čiji su dražesni radovi nadmašili sve dotad viđeno na Zapadu. Bili su to brončani oklopi i kacige, optočeni oklopi, urešeni živahnim emajlom, zlatne zavojite ogrlice, narukvice i broševi, jantarni pehari i ručna zrcala urešena finim kružnim crtarijama.

Za svoje blago Prasatagus ni na koji način nije trebao zahvaliti dolasku Rimljana. Još od doba Feničana, tisuću godina prije Krista Iceni su, zajedno s ostalim britanskim plemenima vodili živu trgovinu, zamjenjujući kositar i drugu vrijednu robu za bisere, bjelokost, zlato i srebro. Briti su uvezene materijale isprva pretvarali u urese kojima su se sami ukrašavali, no kasnije su ih pretvarali u lance, narukvice i ogrlice za izvoz, te su tako postigli povoljnu trgovačku bilancu. Za žito, vunu i kožu trgovci na kontinentu upravo su se otimali. Promet se odvijao po načelu razmjene: napravljeni su željezni i mjedeni prstenovi ugovorene težine koji bi među trgovcima kolali kao novac.

Prasatagus je stoga kao što je i rekao Suetoniusu, bio neizmjerno bogat, kao kralj jednog od najvećih, najdiscipliranijih i najsložnijih plemena u Britaniji, čovjek od moći i autoriteta.

»Donijeli ste mudru i pohvalnu odluku, prijatelju moj«, rekao je napokon Suetonius, »premda moram priznati da sam pomalo i iznenađen. Zar među svojom braćom, bratićima, bliskim sunarodnjacima niste mogli izabrati nasljednika?«

»Tri moja brata, na žalost, poginula su u nemirima prije petnaest godina«, kazao je tužno Prasatagus. »Ja sam bio najmlađi sin. Bratića imam, mnogo ih imam, ali kojem da namrem svoje kraljevstvo i bogatstvo? Nakon moje smrti neće li jedan raditi protiv drugoga ne bi li se dočepao mog kraljevstva i imanja? Neće li svaki od njih težiti tome da prigrabi sve kako bi povećao imetak svome potomstvu? Imenujući cara sunasljednikom imetka zajedno s mojim kćerima, neću li tako izboriti mir i napredak svojem narodu i pribaviti pravednog i moćnog zaštitnika svojim kćerima?«

Nekoliko dugih trenutaka Suetonius je oklijevao. Postojan i odan svojim prijateljima i saveznicima, među kojima je na istaknuto mjesto stavljao Prasatagusa bio je žrtva rascijepljene odanosti.

Da li da Prasatagusu reknem istinu? Da li da mu reknem da su Nerona poroci odalečili od pravde i čovječnosti? U ime prijateljstva i ljubaznosti nije li mi dužnost da Prasatagusu saopćim istinu?

Čovjek željezne volje i samoobuzdavanja, visoki rimski vojnik, Suetonius se potčinio revnosti. Vojnik sam, rekao je sam sebi čvrsto, vojnik u službi njegovog carskog veličanstva. Poslan sam ovamo u Britaniju da jednom zauvijek zatrem ustanke koji u zemlji neprestano izbijaju. Britanija se mora natjerati da prihvati rimski jaram. Rimski sam građanin, vojskovođa koji se caru zakleo na vjernost. Kakve god bile careve osobne mane, moja je dužnost jasna. Ne mogu govoriti protiv svog cara, čak ni prijatelju, čak ni u skrovitosti ovog savezničkog dvora.

»Želite li da o vašoj odluci obavijestim cara?« upitao je mirno.

»Bio bih vam zahvalan ako biste tu stvar sredili Suetonius«, odgovorio je Prasatagus. »Uživate carevu naklonost a imate i pouzdane glasnike koje možete poslati u Rim. Zamolio bih vas da se izradi isprava kojom svoje kraljevstvo i posjede oporučno ostavljam caru i svojim kćerima.«

»Bit će kako želite, prijatelju«, rekao je ozbiljno Suetonius. »Vi ste se odlučili, a siguran sam da to niste uradili bez velikog razmišljanja.«

»Tako je«, kratko je potvrdio Prasatagus.

Suetonius se odjednom nasmiješio: »Jupitera mi! Eto ovdje nas dvojica, kao dva bezuba osamdesetogodišnjaka, raspredamo o svojim grobovima! A ta se mogućnost vjerojatno neće ostvariti još mnogo i mnogo godina. A još uvijek postoji i mogućnost da dobijete sina koji će biti odrastao čovjek kad vi budete odlazili na drugi svijet.«

»Ovu ću mogućnost uzeti u obzir, pa ću dodati uglavak, prema kojem će, budem li imao muškog nasljednika car moje posjede držati kao skrbnik sve dotle dok moj sin ne postane zreo.« Prasetagus se nasmiješio iznenadno i veselo. »A sad, moj gospodine vojskovođo, dosta posla i ozbiljnosti.

Prekinimo i pridružimo se društvu u dvorani za blagovenje. Tamo će se u čast vama i vašoj pratnji održati zabava, a moja mi gospođa neće zahvaliti što je toliko dugo lišavam vašeg društva.«

Stigavši u susjednu dvoranu za blagovanje, Prasatagus je sjeo za dug, drveni stol te pokazao Suetoniusu da zauzme mjesto do njega.

Kao i njegov domaćin, i Suetonius je bio naočit muškarac. Preko bijele nosio je kožnatu tuniku, s haljom razrezanom u trake, pozlaćenom i obrubljenom, a slične kožnate trake imao je i na ramenima kao epolete. Brončana *lorica,* prsni oklop, pokrivala mu je prsa i leđa; oklop je bio ukrašen mitološkim prizorima; njegov *paludamentum,* vojnički plašt, bio je od tamne vune, izvezen i podstavljen krznom, kožnate čizme bile su opšite krznom, a vrhovi su im svršavali isturenim životinjskim glavama i pandžama. Brončana kaciga koja je ležala na obližnjem stolcu, bila je ukrašena perjanicom od konjske grive. Svima je bilo jasno da je Suetonius, mada nije na dužnosti, i dalje ostao rimski vojskovođa.

Icenski plemići i rimski časnici već su bili zauzeli svoja mjesta i dali se u bučno brbljanje, koje je prethodilo dolasku njihovih vođa. Sluge i robovi ponovno su na stol iznijeli goleme količine hrane i vina, uvezenog iz talijanskih vinograda.

Prasatagus je pozvao jednu slugu. »Reci kraljici da očekujemo da nam se pridruže ona i njezine dame.«

Suetonius se okrenuo jednom centurionu, koji je, iako mlad, već imao visoki položaj.

»Ovo ti je prvi posjet Venta Icenorumu, zar ne, Decianus?«

»Tako je, gospodine.«

»Onda ćeš upravo imati čast da upoznaš jednu od najkrasnijih gospođa u Britaniji«, rekao mu je Suetonius.

»Stvarno, gospodine?«, odgovorio je Decianus pristojno, s hinjenim zanimanjem. Još nisam vidio Brita koji je ravan rimskoj ljepoti pomislio je. Britanske su žene lijepa izgleda i zrele za postelju - ali krasne? Ljepota je, kažu, u oku promatrača. Da nije Suetonius previše zašao u godine pa mu je oslabila moć razlikovanja? »Jednu od kraljičnih gospođa, gospodine?«

Suetonius nije ništa odgovorio, jer su se u tom trenutku širom otvorila vrata u dnu velike dvorane i jedna žena u pratnji šest drugih plemkinja, ušla je u prostoriju. Društvo se svi kao jedan diglo na noge.

Suetonius je s potajnim uživanjem primijetio da je Decianus zinuo od iznenađenja i udivljenja. Mladunče, pomislio je vojskovođa. Decianus je prvorazredan vojnik, nemilosrdan i discipliniran, ima čin *primus pilus.* Unatoč mladosti centurion je s najvišim činom u 14. legiji. Ali o svijetu mora još štošta naučiti. U dvadeset i osmoj je zimi i u takvim me stvarima drži za staru budalu. Bližim se

četrdesetoj - što li ja znam o ženama, misli on. Nema žena do Rimljanki, misli, a, gle, sada stoji zbunjen od čuda.

Gospođe, na koje su bili usredotočeni svi pogledi, ljupko su prišle stolu, a najbliža od njih poklekla je na pozdrav pred Prasatagusom prije no što se okrenula poštovanim gostima.

Zatim je duboko poklekla i srdačno se osmjehnula Suetoniusu.

»Gospodine vojskovođo«, rekla je ugodnim, lijepo ugođenim glasom. »Kako mi je drago što vas opet vidim! Dobrodošli u Venta Icenorum!«

»Vrlo ste dragi moja gospo«, odgovorio je Suetonius, uljudno se klanjajući »Vjerujte mi vrlo mi je milo što vas vidim Siguran sam da me vaš gospodin neće pogrešno shvatiti kad reknem da žalim svaki trenutak našeg poslovnog razgovora koji me odalečio od vašeg društva.«

Okrenuo se prema Decianusu koji je kao opčinjen i dalje zurio u ženu, zatim je opet pogledao kraljicu.

Savršenih crta divne puti i plavih očiju, lice joj je bilo mirno i vrlo dostojanstveno. Njezina bujna plava kosa padala je niz leđa poput slapa sve do bokova ali je postrance bila kratko podšišana i nakovrčana te vezana zlatnom vrpcom. Visoka i dobro građena, lijepih prsa i tanka struka, nosila je halju od tamnoplave valne preko tunike koja joj je dopirala do gležnjeva. Jednostavnost odjeće isticala je ljepotu njezina nakita: teške zavojite ogrlice od izvijena zlata i zlatnih narukvica i grivni ukrašenih koraljima. Zlato njezine kose upotpuniavalo se sa zlatom nakita, a svjetlucavo bleštavilo upijalo je svjetlo milijardi svijeća te se činilo da veže poglede svih onih koji su je spazili.

»Gospođo, dopustite da vam predstavim Catusa Decianusa koji je *primus pilus* 14. legije«, rekao je Suetonius. »Decianus, imaš čast da budeš predstavljen kraljici Icena.«

»Kraljici Icena?« upitao je Decianus, očito nesposoban da prikrije zaprepaštenje.

»Kraljici Boadiceji«, rekao je Suetonius.

TREĆE POGLAVLJE

Boadicea i njezine gospođe rano su se povukle sa svetkovine i veselja u velikoj dvorani. Učinile su to namjerno kako bi muškarci nesmetano od bilo kakvih obzira mogli uživati u preostaloj večernjoj zabavi. Istinu govoreći barem što se Boadiceje tiče, učinile su to sa stanovitim olakšanjem.

Kao kćerka kralja Pariska, naroda koji je kao osvajač u 3. stoljeću p.n.e. došao iz Galije te na jorkširskim ledinama osnovao svoju prijestolnicu Petuariju, Boadicea nimalo nije voljela Rimljane. Poput Icena, koji su bili poznati po konjima i koji su jahanje i vožnju bojnim kolima vježbali po bogatom ravnom norfolškom kraju, i Parisiji su ratnici i borci u kočijama. Bio je to ponosan i nezavisan narod. Kao i sve plemkinje u njenom plemenu, i Boadicea je bila izvrsna jahačica, naučivši tu vještinu na neosedlanim konjima odmah kako je prohodala.

Icenski mirovni ugovor i plemensko potčinjavanje Rimu, do čega je došlo nakon poraza od prije jedanaest godina, nimalo joj nisu približili Rimljane.

Bilo je prošlo 115 godina od druge Cezarove invazije na Britanija Julije Cezar prešao je Temzu 54. godina pr. n. e. te napao i osvojio Verulamium, glavni grad Chiltema i svog najljućeg protivnika Cassivelaunusa, kralja Catuvellauna. Budući da su ga prijatelji ostavili, neprijatelji nadvladali, prijestolnicu mu zauzeli a zemlju opustošili, Cassivelaunus je bio stiješnjen na najmanju moguću mjeru pa je odlučio da sa carem živi u najboljim mogućim odnosima. Cezar se pobjedonosno vratio u Rim da bi proslavio svoje djelomično osvajanje Britanije. Nije zadržao ni stope zemlje na otoku, a nije poduzeo ni neke mjere kojima bi osigurao trajnu pokornost pobijeđenih. Samo je svoje vojničke pothvate proširio malo dalje od svojih prethodnika kako bi zadovoljio vlastito častohleplje.

Cezar se više nikad nije vratio u Britaniju i u slijedećih devedeset godina Britanija je ostala po strani od velikog saveza rasa vlasti koja se protezala do Eufrata do Atlantskog oceana i od Sahare do ušća Rajne Britanija je ostala maglovita, neistražena šumska zemlja ratobornih plemena na rubu svijeta.

Neprekidni plemenski ratovi, uslijed kojih je došlo do prekida trgovine, naveli su rimske vlasti poslije Cezarove smrti do poduzmu daljnje napore kako bi pripojili Britaniju, napore koji su počeli godine 43, a završili godine 50. potčinjavanjem Icena.

Mir je ono što leži u srcima ljudi. Briti, premda fizički na miru, nisu poznavali mira u svojim srcima i, kako je vrijeme promicalo, njihovo je nezadovoljstvo raslo. Cijena osvajanja i »civilizacije« bila je teška: prisilne radne jedinice za izgradnju cesta, utvrda i gradova, nameti za plaćanje garnizona, te hrpa nadutih i potkupljivih činovnika.

Kad su je dvoranke svukle prije odlaska u postelju, Boadicea ih je otpustila. Odjevena u spavaćicu od svilom porubljenog mekog sivog krzna, sjela je na niski drveni stolac pred razbuktalu vatru i pokušala razmotriti svoje osjećaje.

Moj gospodin se pouzdaje u Suetoniusa, pomislila je. Je li mu to pametno? On i Suetonius su već nekoliko godina u prijateljskim odnosima. No ovaj put je Suetonius poslan u Britaniju kao izabrani predstavnik Rima. On je hrabar čovjek i sposoban vojnik, što Briti znaju iz vlastitog iskustva, a čini se da s Prasatagusom razgovara na ravnoj nozi. Ali može li biti ravnopravnosti između pobjednika i poraženog, između osvajača i potčinjenog? Iceni su poraženi narod, narod prisiljen da plaća daće i namete svojim neprijateljima. Čak je i ime naše prijestolnice romanizirano. Rimljani su ustrajali na davanju rimskih imena već postojećim gradovima: Verulam, glavni njihov grad, postao je Verulamium, Caer Gwent - Venta Belgarum, a Caerwent - Venta Silurum. Čak je i moje vlastito ime Boudicca (keltski »pobjeda«), ime pod kojim me znadu od rođenja, romanizirano.

Pouzdajem li se ja u Suetoniusa, pomislila je Boadicea. Udvoran je, odnosi se prijateljski, hrabar je i sposoban vojskovođa. No on je prija svega rimski vojnik, čovjek kojem su u krvi disciplina i dužnost. Kad bi njegovo prijateljstvo s Prasatagusom došlo u sukob s dužnošću prema Rimu i caru, ma koliko da bi žalio zbog te odluke, vjerujem da ne bi okolišao da se prikloni caru.

A onaj mladi centurion Decianus? On je, sudeći po svemu, zamjenik zapovjednika, jer je tako, čini se, naredio Neron. Ako gajim sumnju u snagu Suetoniusova prijateljstva prema mojem mužu i njegovu narodu, u pogledu Desianusovih osjećanja prema narodu nemam nikakvih sumnji. Bahat je, hladan, okrutan. Tako je i došao do tolike časti u toj dobi. Ne osvrće se ni na što osim na moć Rima i vlasiti probitak - za njega je to zapravo jedno te isto. Ni pred čime neće prezati da ostvari svoje želje. Svoje želje? Kad smo se sreli, gledao me iznenađeno. Vjerojatno me motrio kao predmet želje, prethodno sumnjajući da tako nešto postoji među Britima. Pogled mu je bio smion i njime me svukao od glave do pete prije nego što se poklonio kako se pristoji. Boadicea se i ne hoteći strese. Iskreno, čudno me uzrujao neki nemir gotovo istovjetan sa strahom. Postajem, na žalost, vrlo budalasta! Ja sam kraljica Icena, a moje je muž u prijateljskim odnosima s rimskim osvajačima. *Čega* se dakle plašim? Kraljica sam, kćerka kralja i strah mi je nepoznat. Ovdje u Venta Icenorum u, kakvo me zlo može snaći, ovako zaštićenu snagom Rima mojim mužem i njegovim ratnicima? Decianus je neobično lijep i, koliko razabiram, mlađi godinu - dvije od mene, a ipak sam intuitivno u trenutku našeg prvog susreta znala da me poželio više od bilo čega.

Hvala bogovima što moje kćeri nisu prisustvovale gozbi! Aramanda i Sabina jedva da su nešto više od djece, nježni pupovi još nerascvjetani, i ne bih ih htjela izložiti Decianusovu pohotnu pogledu. Baš mi je drago što sam se oprla muževom prijedlogu da me kćeri doprate na gozbu!

Boadicea je uzdahula, skinula krznenu odjeću i, odjenula spavaćicu od fine vune prirodne boje uspela se u niski krznom ogrnuti krevet koji je bio topao i ugodan, jer su ga sluškinje ugrijale toplim crepovljem. Dugo je ležala budna razmišljajući s nelagodom o svojem mužu i njegovim gostima pitajući se kakva li će biti budućnost Icena, njenog naroda Pariska i onih petnaestak plemena - prijateljskih i neprijateljskih - koja su nastavala britsku zemlju. Mi smo podjarmljen narod, razmišljala je nujno. Plaćamo pretjerane namete u novcu i naravi, obavljamo vojne dužnosti i poslušno ispunjavamo sve obaveze koje nam nameće Rim, pa ipak, jesmo li mi, u stvari, išta više od porobljenog naroda?

Znam zbog čega je Prasatagus večeras zvao Suetoniusa. Zato da se s njim privatno porazgovara kako mi je muž rekao. No priroda toga razgovora nije mi znana, i to me tišti. Muž mi je obećao da će

mi o tome pričati kasnije, kad čuje što o tome misli Suetonius. Nije želio buditi lažne nade, rekao je. Majko bogova! Kakve li je lažne nade mogao pobuditi razgovorom sa Suetoniusom? Jedine nade vrijedne buđenja bile su one o slobodi za naš narod, a teško da bi se Suetonius s tim suglasio!

Tada je zaspala. Sanjala je čudne snove: more lica ju je opkoljavalo, lica iskošenih od požude, mržnja i uzbuđenja. Vidjela je tada da su to lica Rimljana i da joj se približuju, pakosna i prijeteća. Pokušala se odmaknuti od tih lica od tolikih ruku koje su sezale za njom. No tada je vidjela da te ruke nisu ljudske ruke: umjesto prstiju imale su pandže, poput divljih životinja, a s pandži je kapala krv. Majko svih bogova zaštiti me! Okrenula se nastojeći umaći od iscerenih lica i zgrčenih ruku, kadli opazi neku priliku koja je stajala iza nje. Oklijevajući je pošla prema njoj. Tko li je to? Čovjekovo lice nekako je poznato, a ipak ne znam odakle. Vidjela sam ga već negdje. Tko je to? Smiješi mi se. Ah, da, sad se sjećam tko je to. On će mi pomoći. Spasit će me od iskešenih lica, od zgrčenih ruku. Ohrabrujući mi se smiješi. Smiješak mu je sve širi što mu se više približavam, ali sada... jao, što se dogodilo? Smiješak mu je iščeznuo, a lice mu je hladno kao milostinja. Oči su mu tvrde poput željeza a zapažam i okrutne crte njegovih usnica dok se okreće da izda zapovijed nekom čovjeku, nekom poživinčenom divu koji stoji u blizini. Okrenuo se natrag i opet mi se smiješi, no njegov je osmijeh utjelovljenje opačine, poruge i požude...

Toga se trenutka Boadicea probudi i ustanovi da jedno lice doista zuri u nju. Nehotice je užasnuto uzviknula, još uvijek pod dojmom more. No tada je vidjela da je ovo lice zabrinuto i ljubezno, plavih očiju, toplih od ljubavi i ohrabrenja.

»Uh, mužu«, promrmljala je s neznatnim prizvukom straha, »sanjala sam nešto grozno. Kako mi je drago što vidim da ti stojiš uza me!«

»Što si sanjala, ljubljena?« upita je nježno Prasatagus.

»Svuda oko mene bila su nekakva lica, te kao da su mi se približavala. Vidjela sam centuriona Catusa Decianusa koji je večeras bio u Suetoniusovoj pratnji.«

»Aha, odala si se sanjama o lijepim centurionima zar ne, gospo moja?« upitao je Prasatagus podrugljivo. »Decianus se očito u te zaljubio.«

»Decianusu ne valja vjerovati«, rekla je Boadicea kao da izriče nešto što je samo po sebi razumljivo.

»Naravno da ne treba, mila«, rekao je Prasatagus, pretvarajući se da ju je pogrešno shvatio. »Pokaži mi toga muškarca kojem se može vjerovati kad ugleda lijepu ženu.«

»Tebi se može vjerovati, mužu. Tebi slijepo vjerujem. Ti si cijeli život moj!«

»A naše kćeri!« upitao je Prasatagus. »Nisu li one dio tvoga života? Nemaju li one mjesto u tvom srcu?«

»Aramanda i Sabina su mi vrlo drage, no zar nisu one tijelo tvoga tijela? No nitko, pa ni kćeri, ne znače mi toliko kao ti«, kazala je nježno Boadicea. »Ti si sunce, mjesec i zvijezde. Iza tebe ne vidim života. Bez tebe neću imati života.«

»Govoriš gluposti, gospo moja«, korio ju je Prasatagus posjevši na krevet. »Život ratnika kralja, ovakvog kakav sam je, nesiguran je, kao što i sama dobro znaš. Jednoga ćeš se dana možda snaći bez mene, a budući da nemamo sina, budućnost Icena mogla bi ovisiti o tebi.«

»Ti bi želio da vladam umjesto tebe?«

Prasatagus je kimnuo. »Uz pomoć Rima, vladala bi umjesto mene«, rekao je ozbiljno.

»Uz pomoć Rima«, ponovila je nelagodno Boadicea. »Što hoćeš time reći, mužu moj?«

»Večeras sam ovdje pozvao Suetoniusa zbog privatnog razgovora, kao što znaš«, rekao je Prasatagus. »Želio sam utanačiti da u slučaju moje smrti car Neron zajedno s našim kćerima postane sunasljednik moga kraljevstva i imetka. Ti, draga moja gospo, i sama imaš velik imetak koji si naslijedila od svog parizijskog djeda, pa si, dakle, i više nego dobro zbrinuta. Ti bi u stvari ovdje vladala kao kraljica Icena, plaćajući daće Rimu kao i ja, i čuvala bi nasljedstvo-kraljevstvo za naše kćeri i njihove nasljednike. Uz Nerona, kao sunasljednika mojih posjeda ne bi imala nikakvih poteškoća da održiš zakon i poredak, a bila bi sigurna i od potpunog zatiranja od strane Rima. Razumiješ li?«

»Vrlo dobro«, odgovorila je polako Boadicea. »No razumjeti ne znači i odobriti.«

»Ne odobravaš moju odluku?« upitao je oštro Prasatagus.

»Ne. Ne želim imati ništa s Rimom i s Rimljanima«, kazala je Boadicea strasno. »Dobro si svjestan mojih osjećaja prema našim zavojevačima. Mrzim ih kao neprijatelje našeg naroda.«

»A misliš da ih ja ne mrzim isto toliko?« upitao je Prasatagus.

»Mrziš Rim, ali ne mrziš sve Rimljane kao ja. Gajiš prijateljstvo, istinsko prijateljstvo, prema Suetoniusu.«

»Suetonius mi je prijatelj«, složio se Prasatagus. »On je kao čovjek veći od ostalih, vojnički je genij, hrabar je, discipliniran, odan.«

»Odan kome?« ustrajala je Boadicea. »Neronu? Može li jedan čovjek služiti dvojici gospodara? Što će biti bude li prisiljen da bira između kralja Icena i cara Rima?«

Prasatagus je zahihotao. »Takav je izbor puka pretpostavka, ženo moja. Budući da sam se zakleo na savez s Rimom, u kakav bi sukob mogla doći Suetoniusova odanost?«

Boadicea je slegnula ramenima. »Vidi se to čak i u njihovom dopisivanju, u žurnosti i pismima.«

»Što se vidi u njihovu dopisivanju?« upitao je Prasatagus.

»Nesposobnost rimskog vojnika ma kakav čin imao, da misli kao pojedinac. Svi rimski vojnici uvježbani su i disciplinirani da misle zajednički«, objasnila je Boadicea »Zar nisi opazio da časnici visokog čina legionari i pomoćni vojnici imaju jednu zajedničku crtu: uvijek pišu u množini? Rimljani mogu biti odani ili buntovni, hrabri ili kukavični, ali uvijek *en masse,* nikad kao pojedinci.«

»Ima istine u tom što govoriš«, priznao je Prasatagus pomalo nevoljko. »No zar svako pravilo nema izuzetka? I upravo zbog pouzdanja u Suetoniusa, zbog vjere u njegovu odanost i poštenje, zaključio sam sporazum. Ako umrem, taj će ugovor štititi budućnost tvoju i budućnost naših kćeri.«

»Možda ćemo još imati sina, pa onda neće biti potrebe za ovakvim ugovorom«, rekla je Boadicea mirno.

»Trinaest godina i šest mjeseci je prošlo od rođenja naše kćeri«, tužno je kazao Prasatagus.

»Jesmo li tako stari, u tako poodmaklim godinama da više nema nade da ćemo imati još djece?« upitala je ljutito Boadicea. »U tridesetoj sam zimi, a ti si tri godine stariji od mene. Zar više nisi sposoban da sa mnom imaš dijete?«

Prasatagusov je glas bio strog i odražavao je nezadovoljstvo. »Otkako smo muž i žena rijetko sam digao bič na tebe, ženo moja ali sam u ovom trenutku u velikom iskušenju. Možda sam prema tebi bio suviše popustljiv. Bila si divlja i tvrdoglava kad sam te upoznao. Istina, djelovala si čedno na prvi pogled i stvarno si bila djevica, ali trebalo je vidjeti tvoj bijes kad nije bilo na tvoju. Sjećam se jedne zgode, dva dana nakon vjenčanja, kada si se razbjesnila jer sam te upozorio da se ne pristoji da kao mladenka nasljednika moga oca i kao buduća kraljica Icena i dalje juriš poljima sama u onim svojim parisijskim kolima koja si dovezla sa sobom.«

Prisjetivši se te zgode, Boadicea se pristojno zacrvenela. »Moraš li me na to podsjećati?« upitala je nestašno.

Prasatagus se nije obazro na pitanje. »Bližilo se veče, sjećam se, a ja sam ti rekao da sam izdao nalog da se kola raspreme i sutradan pohrane u jednu od naših zimskih suša. A što si ti na to, gospo moja?«

Boadicea nije odgovorila samo je pažljivo promatrala izraz njegova lica. »Razbjesnjela si se, zatoptala nogama i onda u podsuknjama izjurila iz dvorca ne zaustavivši se da zaogrneš plašt ili šal, nesvjesna zgranutih lica moje obitelji i slugu«, nastavio je Prastagus. »Jurnula si prema svojoj kočiji punom brzinom, kao da te sva čudovišta podzemlja gone, skočila u nju s mnogo više hitnje nego dostojanstva zgrabila uzde i poterala konje kriknuvši poput krave koja se teli.«

»To nisam učinila!« ozlojeđeno je uzviknula Boadicea »Krava koja se teli! To je bojni poklič Parisija! Uzvikuju ga svi parisijski kočijaši!«

»On je, naravno, postigao svoje«, priznao je Prasatagus, hihoćući. »Konji su sunuli naprijed i uskoro su jurili poljanom kao sami vrazi, a suknje su ti lepršale i kosa vijorila. Kunem se da se nije moglo razaznati tvoju kosu od konjskih griva!«

»Konji su imali crne grive, a moja je kosa boje lana ako to još nisi primijetio«, rekla je Boadicea gladeći svoju prekrasnu kosu, kojom se s pravom ponosila. »A gdje si, moj mladoženjo, bio ti dok se sve to događalo, to vijorenje griva i kravlje tulenje?«

»Gdje sam bio?« nasmiješio se Prasatagus vragolasto. »Skočio sam na najbližeg konja, neko poludivlje stvorenje, koje je jezdilo kao vjetar i uskoro sam bio u strastvenoj potjeri.«

»*Strastvenoj* potjeri?« upitala je Boadicea nevino.

»I sad si mogu predočiti tu staru kočiju - zlatnu kočiju kako je Iceni nazivaju, zato što je pozlaćena i zato što je konjska orma od pozlaćene bronce. I dan-današnji stoji ona zaštićena i pohranjena u našoj zimskoj suši. Te si večeri vozila prema suncu koje je zalazilo, a oprema kola kao da je tvorila jedinstvo sa zlatom tvoje kose, koja je vijorila iza tebe.«

Boadicea se na te riječi nasmiješila no nije rekla ništa. Znalački je promatrala *izraz* njegova lica, svjesna toga kamo vode te uspomene.

»Kao i sve parisijske kočije, i ova je bila dvokolica sa dva konja a imala je i dva velika roga pozadi, tako da se svaki jahač koji bi sustigao kola mogao dohvatiti rogova i uskočiti u jureću kočiju.«

»I ti si uskočio«, rekla je Boadicea nježno.

»Uskočio sam«, složio se Prasatagus. »Istrgnuo sam ti uzde, pa smo oboje neko vrijeme jurili prema zalazećem suncu. Sjećam se da si rekla nešto čudnovato: 'Ne zaustavljajte, gospodine' kazala si usoptano. 'Ostavimo svijet za sobom i odvozimo se zajedno u sunčani zalazak. Iza njega postoji drugi svijet, slavni, zlatni svijet, pun boje, radosti i sreće. Zar vi to ne ćutite? Jureća kočija je uzbudljiva i zanosna, a ja se, da budem iskrena malo pribojavam. Kao da bježim od svijeta, od zla i tuge meni još nepoznate, a svijet kao da me progoni. Ne zaustavljajte, gospodine. Hajde da se vozimo sve dalje i dalje te da ovaj turobni svijet ostavimo daleko iza sebe, da zajedno možemo ući u zlatnu zemlju koja se stere pred nama.'«

Boadicejin glas bio je blag i topao od uspomena »Mislim da sam baš u onim trenucima kad sam te pogledala i vidjela ti lice, sve zlatno u svjetlu zalazećeg sunca, pa vidjela kako držiš uzde, onako lijep i odlučan i - kao što sam naslutila - jednako zanesen brzinom kao i ja, e pa mislim da sam tada prvi put spoznala da te ljubim. No tek što sam došla do te spoznaje, ti si već zaustavljao konje.«

»Uskočivši u tvoju kočiju, gospo, odlučio sam da uskočim i u tebe. Zaustavio sam konje i onda budući da smo se do tada odvezli nekoliko kilometara od dvorca a nikoga nije bilo na vidiku, izvukao sam te iz kočije, gurnuo na zemlju, zabacio ti podsuknju i uzeo te tamo i toga časa. Uopće ne sumnjam u to da si tamo zanijela naše prvo dijete.«

»Možda si me češće trebao grubo uzimati«, rekla je Boadicea izazovno. »Možda bi mi tada slomio duh, izliječio me od mojih bijesova da izrodim gomilu djece.«

»Slomio ti duh?« upitao je Prasatagus blago. »Ne, da sam to i želio, ne bi bilo moguće. Nitko, gospo moja, ne bi mogao slomiti tvoj duh.«

»Koliko znam, Rimljani imaju lijek za neplodnost«, rekla je Boadicea »Svake godine na blagdan božice Venere, žene koje su bile neplodne tri godine u braku javno šibaju između bedara. Kažu da većina rodi unutar godine dana.«

»I ti želiš poći u Rim za slijedeći Venerin blagdan?« upitao je nevino Prasatagus.

»Radije bih umrla«, razjari se Boadicea. »Pružiti takav prizor javnosti, izložiti se pohotnom zurenju svjetine! Zar rimske žene nemaju ponosa dostojanstva pa dopuštaju sebi da ih se tako ponižava?«

»Takav postupak prihvaćaju kao manje zlo od razvoda. Žena koja svom mužu u prvih pet godina braka ne podari dijete može biti otpuštena«, objasnio je Prasatagus.

»Pa onda, da sam Rimljanka ja bih...« Rečenica je završila mukom. »Kakav li su barbarski narod ti Rimljani! Zar ne bi ta jalovost mogla biti muževom krivicom? Zar se to ne uzima u obzir?«

»Ne, nitko se na to ne obazire«, rekao je Prasatagus raspoloženo. »Osim toga, jasno je da to ne može biti muževa krivica. Zar bi se itko usudio natuknuti da je moja krivnja što...«

»Ja bih«, osmjeli se Boadicea.

»Onda bi zavrijedila da te istučem.«

»Ja mislim da je krivica tvoja«, kazala je Boadicea izazivački.

»Onda ću te istući.«

»Kao što znaš, mužu, ja nisam od onih koje kažnjavanje prihvaćaju ponizno. Borit ću se za svaki centimetar«, izjavila je Boadicea, ovijajući duge, nježne ruke oko Prasatagusova vrata, »ljubi me, moj gospodaru. Umjesto batina, ljubi me.«

On se nagnuo i strasno joj poljubio usne, a zatim svukao gornji dio njezine spavaćice kako bi joj otkrio okrugle bijele dojke. Naizmjenično ih je ljubio. Njegova otvorena usta na njezinim bradavicama bila su topla i uzbudljiva. Zatim joj je skinuo spavaćicu i nježno je pritisne na jastuk. Uz svjetlo svijeća spokojno i otvoreno razgledao je njeno tijelo, ništa ne govoreći pri tom, a Boadicea je grozničavo iščekivala njegov zagrljaj. Zašto, pomislila je zbunjeno i s trunkom bojazni, zašto moj muž okoliša da me uzme?

Presatagus je polako skinuo odjeću, a Boadicea se zagledala u njegovo golo tijelo, diveći se mišićavoj ljepoti. Vidjela je njegovu snagu, moćne mišiće i tetive, te fino istetovirane crteže koji su plavičastom bojom, dobivenom iz vrhovnika prekrili njegova prsa ruke i noge. Njihova zamršenost i obilje naglasili su njegovu pripadnost visokom plemstvu. Na leđima je Prasatagus imao crtež hrasta koji je simbolizirao sveto drvo druida. Na prednjem dijelu tijela bila je slika velike zmije; rep zmijurine počinjao je na donjem dijelu vrata tijelo joj se svijalo niz prsa i trbuh, a glava joj se podigla kao da mu želi ubrizgati otrov u spolovilo te mu tako dati moć nad neprijateljima.

»Tako si krasna«, uzdahnuo je. »Kad te, mila vidim takvu, teško mi je da te u bilo čemu odbijem.«

»Onda mi ne uskraćuj svoju naklonost«, šapnula je, privlačeći ga divlje prema sebi. »Ovaj put mi podari sina.«

ČETVRTO POGLAVLJE

»Za dva ću tjedna krenuti na otok Monu«, rekao je usput Prasatagus Boadiceji dok su, četiri tjedna kasnije, u svojoj spavaćoj sobi sjedili na ležaju pred vatrom. »Na dan prvog proljetnog punog mjeseca, druidi će održavati uobičajeni godišnji susret poglavara sedamnaest britanskih kraljevstava.«

»A ti, moj gospodine, želiš prisustvovati?« upitala je mirno Boadicea.

»Naravno. Zar si u to imalo sumnjala?«

»Budući da si učvrstio svoje veze s Rimom, pomalo se čudim što i dalje ostaješ podložan moći druida«, istakla je Boadicea neobično.

»Moć druida je crkvena moć i, kao takva, ni u kojem trenutku nije bila u sukobu sa svjetovnom moći Rimljana«, objasnio je Prasatagus. Rimljani, koji štuju mnogo različitih bogova - Jupitera, Marsa, Apolona Merkura da spomenem tek nekolicinu - nikad nisu težili nekom utjecaju što se tiče vjere.«

»To doba još može doći«, kazala je zajedljivo Boadicea. »Kako u ovom slučaju možeš razdvajati crkvenu od svjetovne moći? Zar druidi, upravljanjem svim javnim poslovima kao i nadzorom nad tajnama vjere, ne ravnaju i jednim i drugim? Budući da vrhovnog druida odabire većina druida, a moć izopćenja i svrgnuća kraljeva ovisi o njegovoj slobodnoj volji, nije li on ujedno i svjetovna moć?«

Prasatagus je kimnuo. »U brdskom smislu, jest. No njegova se moć ne sukobljuje s moći Rima, kojoj je potčinjen«, istaknuo je.

»Sumnjam da bi se naš vrhovni druid suglasio s takvim stavom«, rekla je Boadicea.

»Možda i ne bi«, složio se Prasatagus, »ali tako ja vidim njegovu moć. Rimljani nisu zatrli moć druida zbog jednog vrlo jakog razloga.«

»A taj je?«

»Vide druide kao ujedinjujuću vlast kojoj su podložna sva bratska plemena. Druidi služe korisnoj svrsi.«

»A što su druidi za tebe, gospodine? Tek ujedinjujuća vlast koja služi korisnoj svrsi?«

»Ne, za me su oni mnogo više. Oni su javni suci u građanskim parnicama, suci u krivičnim te javna proročišta zajednica. Zahvaljujući svojem znanju i osobitim moćima, oprošteni su poreza i

pošteđeni vojne službe. Čuvaju najvažnije spise i imaju najuvaženije položaje u našem narodu kao cjelini. Moja gospo, ti se sigurno ne usuđuješ sumnjati u njihovu moć i mudrost.«

Osjećajući u Prasatagusovu glasu prizvuk negodovanja Boadicea je odmahnula glavom: »Ne, mužu, ne sumnjam u druidsku moć i mudrost. Nebrojene su godine Briti priznavali vrhovnog druida, kojem su moć prenijeli njegovi drugi druidi, kao najvišu moć u našoj zemlji. Tko sam ja da zaniječem takvu moć? Ali, u svjetlu tvoga prijateljstva s Rimom i tvoje nedavne odluke da u slučaju tvoje smrti Neron postane sunasljednik s tvojim kćerima ja sumnjam u tvoje osjećaje u vezi s tom stvari.«

Nekoliko trenutaka Prasatagus je šutio, izgubljen u vlastitim mislima. Kad je napokon prekinuo muk, govorio je blago, no njegove plave oči, zagledane u vatru, kao da su bile daleko i nekako s drugog svijeta, poput očiju kakvog vidovnjaka.

»Jednoga dana«, rekao je, »Rimljani neće više našom zemljom koračati kao osvajači! Jednoga će dana zaraćena plemena Britanije živjeti u slozi pod zajedničkim vladarom. To je moj san, san za koji mislim da ga ni ti ni ja nećemo doživjeti. Za našeg godišnjeg sastanka u Moni, u kratkom vremenskom razdoblju, u samo jednom danu svake godine, moj san postaje stvarnost. Kraljevi i poglavice svih plemena susreću se u miru i prijateljstvu. Bez mržnje raspravljamo o svojim sporovima. Pri kraju dana, kad je već većina obreda završena i kad se bližimo završnom žrtvovanju, u kojem će vrhovni druid bogovima žrtvovati dva bijela bika, svi jednoglasno izgovaramo dvadeset tajnih načela i nauka naše druidske vjere.«

»Tajnih? Kako se ti propisi mogu nazvati tajnima kad ih znadu tisuće, čak i sva plemićka djeca?«

»Naučavaju ih samo druidi, i to isključivo usmeno«, objasnio je Prasatagus. »Tako ostaju tajna, jer o njima ne govori nitko osim druida, a nikada i nigdje nisu zapisani, nego su samo položeni u sjećanje. Od tri druidska reda - tj. druida, barda i vata bardima - koji nisu samo svećenici već i narodni učitelji, vjesnici, pjesnici i glazbenici - povjerena je važna zadaća podučavanje sve plemićke djece. Da smo imali sinove, bili bismo ih poslali na Monu, gdje sam bio i ja, da se ondje školuju.«

»Priznajem da me ovog časa najviše brine moć vata,« rekla je mračno Boadicea.

»Zašto?« upitao je Prasatagus. »Vati su treći razred, niži red druida, i posvećuju se proučavanju ljekarstva, prirodoslovlja, zvjezdoznanstva, čarobnjaštva, gatalaštva i proricanja. Zašto bi te najviše brinuli vati?«

»Nekoliko tjedana prije Suetoniusova posjeta, obratila sam se jednom vatu, ovdje u Venta Icenorumu, a on mi je dao bočicu s prahom imele. Budući da, kao što znaš, imam veliko nepovjerenje prema bilo kakvim ljekarijama, otkad...« oklijevala je i s nelagodom pogledala Prasetagusa.

»Otkad ti je neki vat pri rođenju prorekao da ćeš umrijeti od otrova«, dovršio je umjesto nje Prasatagus.

Boadicea je kimnula uzrujano progutala slinu pa nastavila: »Sakrila sam bočicu u svoju sobicu i nisam se mogla prisiliti da uzmem tog praška sve do one noći kad nas je posjetio Suetonius. Nakon našeg milovanja pričekala sam da zaspiš i onda kao nikad dotad, svjesna neprilika u koje te dovelo to što nemamo sina, ustala sam iz postelje i uzela malo praška od imele u količini koju je vat propisao. Od tada ga uzimam svakodnevno.«

»Pa onda?« upitao je mirno Prasatagus.

»Odakle mogu već znati? Prerano je da bih bila sigurna«, rekla je Boadicea nježno, a Prasatagus je vidio da joj se oči svijetle od neisplakanih suza »No izgubila sam jednu mjesećnicu i prije nego što se uputiš na Monu sigurno ću znati. Možda, ćeš, mužu moj, ako nam bogovi iskažu svoju naklonost, imati razloga da im prineseš žrtvu zahvalnicu.«

Prasatagus ju je dohvatio u naručaj i nježno poljubio. »Možda će nam ovaj put bozi uslišiti molitve. Ali kad bi i bila trudna i kad bi nam se rodio sin, ne bih odmah promijenio ono što sam sredio za budućnost. U ovim nesigurnim vremenima čovjek mora misliti na sve mogućnosti, a trebalo bi proći daljnjih dvadeset godina prije no što bi naš sin dorastao da vlada Icenima.«

»Jedva si dohvatio dvadeset i drugu zimu kad su ti oca Rimljani umorili mačem«, podsjeti ga Boadicea. Premda si bio mlad, Iceni su u tebi našli umnog i pravednog vladara. Kod svojih si podanika, dragi, vrlo omiljen.«

»A ni ti, najdraža, nisi manje voljena.«

»Ja?« slegnula je Boadicea ramenima »Ja sam kraljica, puko žensko. Kraljicu vole zbog njezinih ženskih vrlina. Od nje se očekuje da pokaže ljubaznost, skrb o ubogima i nevoljnima, da bude tješiteljica bolesnih i ucviljenih, da bude drugarica svome mužu da mu rodi djecu. Nisam omiljena kao ti. Tebe narod ljubi zbog tvoje hrabrosti, snage i sposobnosti upravljanja. Misliš li da bi Boadicea, kći Pariska i drugarica Prasatagusa, ikad mogla vladati divljim Icenima?«

Prasatagus je zahihotao i, stavivši joj ruku oko pasa, privukao je. Preko finog vunenog tkanja prsluka, prstima joj je ovlaš pomilovao dojku.

»Prava si žena, to je točno«, rekao je blago. Nježna si i osjećajna, muškarcima vrlo privlačna, žena meka i popustljiva u ljubavnom zagrljaju, žena stvorena za ljubav, strast i ljepotu - i za finu odjeću i nakit... No postoji i jedna druga Boadicea - ona koju rijetko viđaju ostali, ali koju ja vrlo dobro poznajem. Znam oluju strasti koja je u tebi: onu tvoju divlju, slatku strast kad mi ležiš u naručju i onu tvoju divlju, gorku strast kad si ljuta zbog neke nepravde. Vidio sam izraz tvojih očiju kad si morala prihvatiti Rimljane kao naše goste. Vidio sam izazov i neprijateljstvo u tvojim očima i prezir tvojih usana.«

»Mora da je to i Suetonius opazio«, kazala je nelagodno Boadicea.

»Ako je Suetonius i osjetio tvoje neprijateljstvo prema sebi, ničim to nije pokazao«, uvjerio ju je Prasatagus. »Po svoj prilici nije primijetio, jer za Suetoniusa kažu da je velik vođa, no slab ljubavnik,

čovjek kojeg slabo privlače zadovoljstva puti. Osim toga, hvaljen budi Taranis, Suetonius te ne pozna onako kao ja. Ne bi on prepoznao tvoje neprijateljstvo, a tvoj bi oholi nastup smatrao uobičajenim. Decianus je već nešto drugo. On te promatrao radoznalo.«

»Radoznalo!« uzviknula je Boadicea a plave su joj oči odjednom zaplamtele. »U njegovom sam buljenju, budi siguran, vidjela i više od radoznalosti. Od trenutka kad sam unišla u veliku dvoranu, osjećala sam kako me upija pogledom, kako me svlači. Mislim da sve vrijeme što sam bila tamo nije s mene oka skidao. Zbog Decianusa sam se povukla s gozbe ranije nego što mi je običaj u takvim zgodama. Bojala sam se da ću, ostanem li imalo duže, izgubiti živce i ošamariti ga po onom njegovom pohotnom licu.«

»Decianus je opasan, vrlo opasan«, rekao je Prasatagus mirno no uvjerljivo. »Ne potcjenjuj ga. Suetonius je predvidljiv. On je čovjek razložan i mirne ćudi, čovjek koji će se pobrinuti da sve bude po pravdi. No s Decianusom se ne petljaj - nikada! To ti naređujem, gospo moja.«

Boadicea je napućila usta. »Decianus je samo centuriran«, rekla je prezrivo.

»On je samo centurion, no on je centurion s najvišim činom u 14. legiji Ima čak *primus pilus*«, rekao je Prasatagus ozbiljno. »On je, kao što veliš, samo centurion - zasad! No već je sada uvelike omilio Neronu i po Neronovoj je zapovjedi Suetoniusova desna ruka. Kako god bilo Suetoniusovo mišljenje o Decianusu, a to tek možemo nagađati, Suetonius će poslušati carevu zapovijed. Decianus je zato vrlo moćan i odlučan čovjek. Nemilosrdan je, častohlepan, sebičan - čovjek bez obzira i savjesti.«

»Točno sam ga tako i ja ocijenila«, rekla je Boadicea iskreno.

»To je razlog više da ponovim upozorenje, ženo moja: nikad se ne petljaj s Decianusom. Dok sam izvan Venta Icenoruma, Decianus će imati malo razloga da posjećuje našu prijestolnicu, no dobro je da ga tada smatraš našim neprijateljem.«

»Nije mi se činilo da je i moj neprijatelj«, rekla je sa smiješkom Boadicea. »Izraz njegova lica odavao je možebitnog ljubavnika.«

»Vele da žene uzima isto tako nehajno kao i pehar vina«, kazao je mrgodno Prasatagus. »Decianus nije ljubavnik. On je razbludnik. Čuvaj ga se, gospo!«

»Bojiš se da bih mu mogla pasti u zagrljaj?« upitala je izazivački Boadicea.

Prasatagus je odmahnuo glavom. »Ne, od toga ne strahujem. Bojim se samo da ćeš ga bude li pokušao pridobiti tvoju naklonost, odbiti tako jetko da će to uroditi zlom za te i naš narod«, objasnio je.

»Da li bih ja kraljica Icena i kći Parisija, trebala učiniti išta drugo doli odbiti nasrtaj bilo kojeg muškarca koji jasno očituje svoju žudnju za mojim tijelom?« upitala je ozlojeđeno Boadicea. »Da li bih ja, koja čeznem isključivo za tvojim zagrljajem, najdraži moj mužu, da li bih ja, koja volim i koja

ću do svog smrtnog časa voljeti samo tebe, takvog čovjeka trebala ostaviti u nekakvoj sumnji u pogledu svojih osjećaja, ako on već tako smjelo postupi?«

Prasatagus je nekoliko trenutaka promatrao izraz njezina lica, a onda se srdačno nasmijao. »Oči ti plamte, a obrazi su ti ružičasti od gnjeva pri samoj pomisli na Decianusov pokušaj približavanja. Tako mi Taranisa! Pogledaj Decianusa ovako kao što sada gledaš mene, očima usplamtelim, obraza crvenijih od trešanja i bradavica nabreklih i zamamno isturenih pod prslukom, pa će te silovati prije nego što toga budeš i svjesna.«

»Vjeruj mi da neće, mužu moj«, kazala je Boadicea odrešito. »Kad bi se na to odvažio, Decianus bi na svojoj koži osjetio osim prsa da još nešto ispunjava moj prsluk.«

Na to je Prasatagus svukao prsluk njezine spavaćice i razotkrio joj dojke. Jednom je rukom podigao baršunaste korice koje su joj ležale između dojki, a drugom odstranio teški zlatni lanac koji je nosila oko vrata, a o kojem su visjele korice. Iz korica je izvukao malen ali smrtonosno oštar nož i vrškom lijevog kažiprsta okušao njegov vršak. Smjesta je iz ranice briznula krv, a on je nož vratio u korice i oružje stavio na stol pored sebe.

»Nikad ga nisi upotrijebila«, rekao je kao da govori nešto što je samo po sebi jasno.

»Ne, nikad ga nisam upotrijebila«, priznala je Boadicea. »Dosad ga nikad i nisam trebala upotrijebiti. No upotrijebila bih ga da se ukaže prilika. Bez krzmanja bih ga upotrijebila da obranim tebe, moju djecu ili svoju čast.«

Iz Prastagusova prsta i dalje je curila krv. Muškarac se odjednom nagnuo i lagano joj vrškom prsta dodirnuo jednu pa drugu bradavicu. Nasmijao se, sa zanimanjem promatrajući ono što je postigao. Na mliječnoj bjelini dojki bradavice su se isturile, tvrde i krvavo crvene.

Na trenutak se Boadicea razljutila.

»Zašto si to učinio?«, upitala je.

»Da te upozorim, ženo moja«, Prasatagus je povukao svoj okrvavljeni prst »Upotrijebiš li nož nepromišljeno da proliješ krv, to će ti se isto tako gadno vratiti. Nasilje rađa nasiljem.«

»Prema običaju Pariska, što ti dobro znaš, ovaj mi je nož dao otac kad sam ušla u pubertet«, objasnila je Boadicea »Svrha mu je bila da moje djevičanstvo zaštiti od pohotljivaca. Vlastiti me otac podučio kako da se njime poslužim. Ako me okolnosti na to prisile, upotrijebila bih ga da sebe i svoje zaštitim od obeščašćena Zar bi htio da postupim drukčije?«

»Tako mi Taranisa! Sjediš ovdje polugola dojki okrvavljenih i tijela zrela za moj zagrljaj, a očekuješ da ti odgovorim na takvo pitanje«, bockao ju je Prasatagus.

»Da mužu moj.«

»Boadicea uza sve tvoje dostojanstvo i kraljevski nastup, ti si u srcu priprosta premda to možda samo ja tvoj ljubavnik, znadem«, rekao je Prasatagus, a ovaj put nije bilo dvojbe u njegovu ozbiljnost. »Dođe li vrijeme u kojem ćeš imati razlog da upotrijebiš svoj nož, postupit ćeš prema svojem nagonu, i nikakvo upozorenje što bi ti sada mogao dati, neće te spriječiti Sjeti se moga upozorenja, to je sve što ištem.«

»Sjetit ću se, mužu«, rekla je Boadicea sasvim krotko.

»Unatoč svojoj nesklonosti, nemoj uvrijediti Decianusa«, smijuljio se Prasatagus. »Uistinu, vrlo je malo vjerojatno da bi ti on pristupio neželjan. Toliko je žena mlađih i politički bezopasnijih od tebe, spremnih i voljnih da se podaju čovjeku koji je carev pouzdanik.«

»Mlađih?« upitala je ogorčeno Boadicea »Misliš li da me Decianus ne želi zato što sam godinu ili tako nešto starija od njega? Čini mi se da se tu varaš, mužu moj. Možda mu se više sviđaju iskusne žene, a osobito takva koja jasno pokazuje da nije ni spremna, ni voljna.«

»Prestanimo o Decianusu«, rekao je zatim Prasatagus. »U ovom trenutku mogu misliti samo o tebi, tvojoj ljepoti i poželjnosti.«

Primio ju je za ruku i poveo do velikog kreveta Nježno je položio i nagnuo se nad nju.

»Tako mi bogova!« kliknuo je žudno. »Petnaest si mi godina žena a svejedno nema druge žene koja bi imala toliku moć da me uzbudi, pobudi do takve želje i strasti kao ti. Kao što znaš, uzimao sam ropkinje, jednu - dvije suložnice, i s njima rađao sinove. I premda mi moji kopilani mnogo znače i mada će mi pomoći u budućem upravljanju kraljevstvom ni jedan od njih ne može postati kralj. Sina mi daj, ljubljena!«

Žestoko ga je privila u naručaj i rastvorila usne, pozivajući ga da istražuje unutrašnjost njezinih usta. Široko je raširila noge da bi mogao prodrijeti u nju i zaneseno je mumljala dok je on u ludačkoj strasti milovao i dragao njezino tijelo. Kriknula je jednom, divlje i iskonski, kad su zajednički dosegli vrhunac svoga užitka.

PETO POGLAVLJE

Dvije od četiri rimske legije u Britaniji, Četrnaesta i Dvadeseta, pod Suetoniusovim zapovedništvom utaborile su se u zemlji Ordovica, nedaleko od tjesnaca koji otok Monu razdvaja od Britanije. Deveta se legija smjestila pokraj Gloucestera, a Druga, kojom je zapovijedao Petilius Cerealis, ostala je u svojoj tvrđavi u Lincolnu, samo devedeset milja od Venta Icenoruma.

Slučajno se dogodilo da je tri tjedna prije sastanka britanskih kraljevića na Moni Suetonius vrlo ozbiljno raspravljao s Decianusom. Dobro zatomivši svoje neraspoloženje zbog bahatosti i nadutosti mladog centuriona, Suetonius je slušao što mu Decianus ima reći.

Decianusov vojnički uspon bio je meteorski. Na početku svake godine u Rimu su se birala dva konzula kojima je zadaća bila da odrede šest štabnih časnika, znanih pod imenom tribuni. Dužnost tribuna sastojala se u tome da unovače dovoljno regruta kako bi se svaka legija popunila do svojeg punog brojčanog sastava. Ovi novaci polagali su zakletvu poslušnosti: prvi je čovjek izgovarao cijelu zakletvu, a ostali su govorili samo: »*Idem in me.*« (Tako i ja).

Decianus je bio sedamnaestogodišnjak kad je izrekao svoje »Idem in me.« Od toga se dana nije osvrtao iza sebe. Završivši vojnu obuku, postao je *hastarti,* jedan od prvih vojnika legije koji sačinjavaju čelni red. Dvije godine kasnije postao je centurion, a nedugo zatim postao je centurion visokog čina te na se privukao pozornost samog cara. Tako se do svoje dvadeset i pete zime uspeo do čina *primus pilus,* centuriona najvišeg čina u 14. legiji, a u slijedeće tri godine postao je Suetoniusov zamjenik.

Tamnook i lijep, Decianus je bio vrlo upadljiva pojava. Oklop mu je bio posrebren, a nosio je i štitnike za potkoljenice, u skladu sa svojim činom. Perjanica na njegovoj centurionskoj kacigi bila je postavljena tako da se pružala od jedne strane do druge, a mač i bodež nije nosio kao legionari, već na suprotnoj strani.

Unatoč lijepu izgledu i veličanstvenoj pojavi, Decianusa su se njegovi ljudi više bojali nego što su ga voljeli. Njegova je okrutnost bila poslovična. Mnogi su legionari mogli na svojim leđima pokazati ožiljke od Decianusove trske, a kao i toliki drugi centurioni, ni on nije prezao od mita kojim je poneki legionar želio izmaći nekoj određenoj dužnosti. Podmićivanje je u legijama bilo uobičajeno, a car ga ni na koji način nije sprečavao.

»Careve su naredbe jasne«, govorio je sada Decianus Suetoniusu. »Pročitavši moje izvješće i doznavši da je otok Mona dobro nastanjen te da ondje druidi imaju svoje glavno prebivalište, car je odlučio da se sjedište njihove vlasti mora razoriti.«

»Druidi su mirotvorci utoliko što donekle ujedinjuju zaraćena britska plemena te nas tako pošteđuju teške zadaće«, hladno je naglasio Suetonius. »Carevi su oduvijek gledali da otvoreno ne povrijede druide.«

»Kao što kažete, gospodine, carevi su oduvijek gledali da otvoreno ne povrijede druide«, priznao je Decianus. »To jest, prošli carevi. Naš sadašnji car, veliki Neron, car je neobične mudrosti. Shvaća da je baš zahvaljujući toj politici Britanija ostala tako dugo nepokorena. Neron, čast mu svaka, odlučio je da moramo uništiti sjelo druidskog praznovjerja, jer shvaća da sve dotle dok Briti budu pod utjecajem druida ne možemo razmišljati o tome da Brite silom natjeramo na poslušnost Mona se mora opustošiti, a druidi zatrti, kako bi se popločao put potpunog rimskog gospodarstva nad Britanijom.«

»Zatiranje druida lako bi moglo uroditi suprotnim učinkom od očekivanog«, ustrajao je Suetonius. »Nema sumnje da će zatiranje druida povećati otpor Brita te im usaditi želju za odmazdom.«

»Možda u prvi mah«, rekao je pokroviteljski Decianus. »Ali gledajući na dulji rok, a to je sigurno naš glavar imao na umu, postići ćemo svoj cilj: potpuno osvojenje Britanije. Neron, naš božanski car, ni s čim manjim neće se zadovoljiti. Što velite vi, gospodine vojskovođo?«

Drski uobraženko, pomislio je Suetonius. Što bih mu volio trskom pomilovati leđa! Decianus je prvorazredni mutikaša. Nije li on sam, a da ja to nisam znao, poslao izvještaj u Rim te tako obavijestio Nerona o stanju stvari s druidima? Takvo postupanje, bez suglasnosti nadređenoga, kršenje je discipline, koje bi, u normalnim okolnostima, dovelo do različitih kazni, ovisno o ozbiljnosti date obavijesti. *Fustuarium* - bičevanje ili kamenovanje do smrti - jedna je od najokrutnijih kazni koje se izriču legionaru, a namijenjena je stražaru koji napusti svoju dužnost. Kao što i treba, takvu kaznu izvršavaju drugovi onoga koji je njihove živote izvrgao opasnosti. S jednim takvim su, na žalost, obračunali toga jutra. No za manje kršenje discipline, za neposluh ili izražavanje prezira prema nadređenom, kao što je to učinio Decianus, postojale su manje kazne: šibanje trskovačom, prekoredne dužnosti, degradiranje ili nečasno otpuštanje iz vojske. Suetonius je uzdahnuo. Možda bi ova posljednja kazna najbolje poslužila svrsi, a spriječila bi i mnogo nepotrebnog krvoprolića i nasilja, no Decianus je carev povjerenik, te sam stoga, žalibože, nemoćan da mu otklonim želje.

»Što ja velim, pitaš? rekao je hladno. »U svako doba careva je želja moja zapovijed. Svejedno, priznajem da mi se ta zadaća ne sviđa i nipošto neće biti lako zauzeti druidsku utvrdu.«

»Pa sigurno se veliki i slavni vojskovođa Paulinus Suetonius ne straši pomisli o nastupanju na čopor divljaka?« rekao je Decianus, a slabašni prizvuk poruge nije ga Suetoniusu učinio nimalo dražim. »Ne, takva je pomisao nezamisliva! Sigurno ćete naći načina da svladate druide.«

»Poslušat ću careve zapovijedi«, ledeno je rekao Suetonius.

Decianus se nasmiješio. »Car polaže velike nade u vašu vojničku nadarenost«, kazao je pokroviteljski.

Donekle umiren ovim prijetvornim laskanjem, Suetonius je nekoliko trenutaka ostao miran, razmatrajući različite mogućnosti upada na Monu.

»Tjesnac koji Monu razdvaja od kopna moja pješadija ne može pregaziti«, rekao je na kraju. »Moramo prikupiti dovoljan broj brodova i narediti im da budu spremni za prijevoz legionara. Konji će tjesnac prijeći. Za ovakve pripreme potrebno je vremena, a sve se mora izvesti u potpunoj tajnosti, jer će element iznenađenja naš pothvat privesti bržem dovršetku.«

»Procjenjujete li, gospodine, da bismo se mogli spremiti za tri tjedna od današnjeg dana?« upita je Decianus.

»Da, tri su tjedna posve dostatna.«

»Za tri tjedna, na dan prvog proljetnog punog mjeseca druidi će održavati godišnji sastanak vođa svih sedamnaest britanskih plemena«, istaknuo je Decianus. »Ne bi li to bilo pogodno vrijeme za naš pothvat? To bi nam pružilo priliku da uhvatimo mnoge buntovne poglavare.«

»A što ćemo s onim poglavarima koji su već sklopili mir s Rimom? I oni će biti na sastanku.«

»Naravno, oni i njihove pratnje nesmetano će se vratiti u svoja kraljevstva«, kazao je mirno Decianus. »Pobunjenički poglavari neće imati drugog izbora doli da polože oružje pred Rimom. Kad Briti jednom spoznaju da su njihove vođe naši zarobljenici, te da je moć druida potpuno skršena, kakvi će im tada biti izgledi da se opiru?«

»Kakvi će im biti izgledi?« rekao je mračno Suetonius. »Mogao bi se ti još iznenaditi kad vidiš što su sve Briti spremni platiti za svoju slobodu.«

Decianus je slegnuo ramenima. Čovjek bi čak mogao pomisliti da Suetonius osjeća naklonost prema Britima, da ih smatra podjarmljenim narodom koji nikad neće napustih borbu za slobodu. Suetonius pokazuje prijateljstvo prema nekim britskim poglavicama, a javno iskazuje poštovanje prema kralju Icena. Suetonius je lud, vrlo lud, što pokazuje prijateljstvo prema barbarima, što se pouzdaje u takva čovjeka kakav je Prasatagus.

»Je li moguće, gospodine, da osjećate naklonost prema Britima?« upitao je s nevericom.

»Ponosim se time što Brite, ljude poput Prasatagusa ubrajam u svoje prijatelje«, odgovorio je odlučno Suetonius.

»Priznajem da ste me iznenadili, gospodine. Velite da u svoje prijatelje ubrajate Prasatagusa, no zar Prasatagus nije druidske vjere?«

»Vjerujem da jest.«

»A zar barbarski vjerski odredi druida nisu za Rimljane prokletstvo?« upitao je Decianus pobožno. »Ako je tako, može li se priznati prijateljstvo s onim tko sudjeluje u tim obredima?«

»Rimljani tvrde da ih takvi obredi zaprepašćuju, to je točno, ali zar i sami ne uživaju u igrama u kojima ljude u rimskim arenama trgaju divlje životinje?«

»Kakve li neobične usporedbe, moj gospodine vojskovođo«, uzviknuo je Decianus zaprepašteno. »Jedno je barbarski čin primitivca, a drugo organizirani spektakl koji je izmislio civilizirani čovjek.«

»A vjeruješ li ti da je žrtvi lakše kad je na komade razdere 'civilizirani' čovjek nego kad to učini, 'barbar'?« upitao je podrguljivo Suetonius. »Nema tu nikakve razlike.«

Decianus je slegnuo ramenima »Druidska se tvrđava mora razoriti, kao što je car naredio«, ustrajao je odlučno. »Tek ćemo tada smjeti procjenjivati koju će to cijenu Brid biti voljni platiti za svoju slobodu.«

ŠESTO POGLAVLJE

Svečani sastanci i blagdani druida - čije ime potječe od keltske riječi *deru,* koja znači »hrast« - održavali su se u hrastovu šumarku, usred kojega je stajao Hram hrasta. Najvažnije svetkovine druidske godine bila su dva blagdana vatre, od kojih se jedan održavao 1. svibnja a drugi 31. listopada. To su bile svetkovine Belenusa, boga neba kojega su predstavljali velikim hrastom. Početak ljeta i početak zime bili su blagdani bogova Taranisa i Tentaresa, boga mora. Ovom posljednjem žrtve su se prinosile tako da su im glave držali pod vodom sve dok se nisu ugušili.

Druidska je vjera obuhvaćala najveći dio Britanije i imala je velik utjecaj na srca i svijest naroda. Druidi su često nastupali kao suci u sporovima. Osuđenog zločinca držali su u zatočeništvu do prvog blagdana vatre, kada bi ga žrtvovali da umilostive Belenusa, te kako narodu ishode zadovoljštinu za nedjela koja su protiv njega počinjena.

Divovski lik Belenusa, izdjelan iz najvišeg hrasta, stajao je usred svetog luga na Moni. Velike hrastove grane široko su se ispružile, poput raskriljenih ruku, a vješto izrezbareno lice, koje je predstavljalo boga neba i koje je bilo okruženo sunčanim zrakama, nalazilo se pri vrhu golemog debla. Bilo je obrubljeno zelenilom koje je predstavljalo kosu. Ogromno korijenje drevnog drveta groteskno je izvirivalo iz zemlje, poput čvornatih i iskrivljenih udova.

Na sigurnoj udaljenosti od drveta - kipa, na tlu ispred stabla postavljena su dva pletena kaveza, dovoljno prostrana da u njih stanu dva čovjeka Ove kaveze u sjeni divovskog drveta okruživala je gomila svezanog pruća. Izgledali su poput posuda koje sadrže poslastice za večeru boga - drveta, s tim što su ovom prilikom »poslastice« bile tijela zločinaca osuđenih na smrtnu kaznu spaljivanjem.

Susret britanskih kraljevića po običaju se održavao na dan Beltaneova blagdana pa je tako bilo i s ovim susretom godine 62.

Kao i uvijek, dnevna su zbivanja počela u šest ujutro žrtvenim smaknućima. Do sedam sati preostao je samo jedan zatvorenik. Njega su druidi bili izopćili još prije nekoliko mjeseci a osuđen je tek prethodnog dana, pa su, zbog broja i strahovite naravi zločina, njegovo smaknuće namjerno odgodili za sam kraj. Krupan čovjek od tridesetak zima bio je posve gol, zanemari li se odjeća koja mu je visila oko bokova. Željeznim lancem za robove okovali su ga uz stup ispred drveta. Svima je bilo jasno da druidi ovom zlotvoru ne pružaju ni najmanju priliku da izmakne pravdi.

Vrhovni druid, koji se kao i svi druidi obrazovao dvadeset godina tijekom školovanja brojne je stihove učio napamet, eda bi time osnažio pamćenje. Stoga mu i nisu bile potrebne neke pisane bilješke da bi točno mogao ispripovijedati zločine ovoga čovjeka.

Javno nabrajanje zlotvorovih nedjela neposredno prije smaknuća bilo je dio složenog obreda. Javnom osudom takvih zločina i time što su njihovi sljedbenici prisustvovali groznoj kazni namijenjenoj zločincima druidi su htjeli zastrašiti one koji bi inače mogli doći u slična iskušenja.

Vrhovni je druid nabrajao zločine jedan za drugim, a nakon svakog od njih gomila je od užasa ostajala bez daha te gnjevno pružala stisnute šake prema zločincu. On se pak sve vrijeme široko cerekao te se činilo kao da uživa u tome što je u središtu pozornosti.

Vrhovni je druid imao kratku kosu, ali mu je brada, kao i kod svih njegovih drugova druida, bila vrlo duga. Nosio je štapić kojim je za vrijeme nabrajanja pokazivao prema zatočeniku. O vratu mu je visio gravirani ures, zvan druidovo jaje. Njegova prostrana bijela halja dopirala je do zemlje, a preko nje je nosio bijelu obrednu košulju, zlatom obrubljenu.

U čast boga neba košulja je na prsima bila ukrašena zlatnim sunčevim kolutom.

»Ušuljao si se jedne noći na posjed mlade udovice, žene koja je bila trudna, rasporio joj nožem trbuh, izvadio nerođeno dijete, ispekao ga na vatri i pojeo«, govorio je bestrasno, ne osvrćući se na užasnute uzvike stiješnjene gomile. »Imaš li što reći u svoju obranu?«

»Bio sam gladan«, rekao je zločinac slegavši ramenima.

»Zatim si otišao do jedne druge osamljene brvnare, samo kilometar i pol daleko od prve, i ondje ubio dječaka koji je bio sam u kolibi. Prorezao si mu vrat i pio njegovu krv. Imaš li što reći u svoju obranu?«

»Bio sam žedan«, slegnuo je čovjek ramenima ovaj put izazivajući glasan smijeh skupine Ordovica, smijeh koji je naglo zamro pred namrštenim pogledom vrhovnog druida.

»Slijedeće si noći otišao na imanje jednog bračnog para i njihove kćeri«, nastavio je vrhovni druid. »Muža si ubio kad je izišao po drva a zatim si ušao te silovao ženu i njezinu kćerku; kćerka je bila djevica još vrlo, vrlo mlada. Imaš li što reći u svoju obranu?«

»Volim djevice«, rekao je čovjek, cereći se šire nego ikad.

»Optužen si za ukupno dvadeset zločina a svoju si krivicu najspremnije priznao«, kazao je vrhovni druid strogo. »Počinio si petnaest umorstava, od kojih neka popraćena silovanjem, te pet nedjela silovanja u najzvjerskijem obliku. Za svako od ovih zlodjela zaslužio si smrt, a žalosno je da takav kao što si ti može umrijeti samo jednom.«

»To ipak ne možete promijeniti, gazda druide, zar ne?« rekao je osuđenik ujedljivo. »Umrijet ću samo jednom, premda sam, po tvojem računanju, života lišio dvadesetero ljudi. Po mojem računu, bilo ih je gotovo četrdeset, a djevica gotovo pedeset. O tome uvijek vodim računa.«

»Belenus nas zaštitio od tebi sličnih!«, kriknula je iz svjetine neka žena, izvan sebe od bijesa. »Pekao se u mukama prije no što te poklanjani uzmu za svoga!«

»Ti, dakle, vodiš rovaš, zar ne?« upitao je jedan od Ordovica, uočavajući priliku da iz ove zgode izbije neku bizarnu zabavu. »A kako?« Urezuješ li svaki put zarez, u svoj ud?«

»Ne, pa ne bih valjda želio ubiti koku koja nosi zlatna jaja«, nasmijao se zlotvor prostački. »Nisam lud! Reže li tko samom sebi vrat? Baca li se tko kamenom na vlastito polje? Zar da samom sebi nanesem štetu?«

»A kako dakle?« uzviknuo je sa zanimanjem netko drugi iz gomile.

Vrhovni je druid bešćutno slušao dopuštajući razvoj bestidnog razgovora kako bi zlotvorovo ponosno hvalisanje mržnju i krvožednost gomile prije smaknuća natjerao do vrelišta. Šutio je, očekujući povoljnu priliku da se umiješa.

»Kako? Pokazat ću vam kako«, rekao je zločinac ponosito.

Prokopao je po krpi koja mu je visjela o bokovima - pri čemu su žene užasnuto vikale - te između svojih prepona izvukao mali četkasti predmet, čupave kose kojega su bile povezane pamučnim koncem.

»Evo! To je tu!« vikao je pobjedonosno, mašući predmetom po zraku i uživajući u tome što je u središtu pažnje.

Gledaoci koji su mu bili najbliži isprva su zabezeknuto blenuli, a onda kad im je sinulo, dojavili svojim susjedima. Tada je sve opčinio užas pa je nekoliko trenutaka vladala mukla tišina

»Stidne dlake, to je to!« uzvknuo je ponosno muškarac. Po jedna od svake bludnice kojoj sam uzeo djevičanstvo. Gledajte, izbrojat ću ih, tek toliko da vidite da vas nisam obmanjivao. Znate, pošten sam čovjek! Hajde da vidimo... jedan, dva, tri, četiri - ova je lijepe boje - pet, šest, sedam - ova mi je bila najdraža - osam, devet - vlasnica ove borila se sa mnom kao vještica - deset, jedanaest...«

Bijes žena došao je već do vrelišta, nadglasujući prostačku vedrinu muškaraca te je nabujao do galame. Vrhovni je druid zaključio da mu situacija brzo izmiče iz ruku pa je odlučio narediti da brojanje prestane.

»Dosta!« viknuo je odlučno. Ne vrijeđaj nas trofejima svojih ogavnih djela! Kao što sam rekao, i kao što ću opet reći, žalosno je da takav čovjek kao što si ti može umrijeti samo jednom. No tvoja smrt neće biti brza, kao što je bio slučaj s tvojim predšasnicima. Oganj će te spaliti polako, kako bi imao vremena da okaješ svoje zločine, kako bi mogao trpjeti kao što si druge natjerao da trpe, sve dok Belenus ne bude zadovoljan te odluči s tobom završiti. Imaš li kakav prigovor zbog kojeg se kazna ne bi mogla provesti?«

»Ne volim vatru«, progunđao je zatvorenik više za sebe, »a, da budem iskren, ne volim baš ni Belenusa. Sljedbenik sam Tentaresa, boga mora. Tentares će me spasiti, vidjet ćete! Tentares će me izvući iz vatre!«

»Pripremite ga. Uljem mu zalijte samo noge i slabine, a ne, kao što je uobičajeno, cijelo tijelo«, naredio je vrhovni druid stražarima, a zatim se opet obratio zatočeniku. »Ako je Belenus dobrohotan, mogao bi ti dati cijeli sat vremena da okaješ svoju zloću.«

I tako je to obavljeno.

Uljem su namazali čovjekove noge i spolovilo, lance su mu skinuli, te ga, dok se ludački opirao - kao da je tek sada shvatio svoju propast - odvukli do jednog od ispletenih kaveza i ugurali unutra.

Vrhovni je druid dobio upaljenu luč, podigao je u zrak, usrdno moleći Belenusov blagoslov za oganj pročišćenja a zatim je luč gurnuo u potpalu.

Potpala je isprva gorjela odmjereno, iskreći i pucketajući glasno, no s malim učinkom. Zatvorenika kao da su snašle svake Tantalove muke. No zatim je iznenadni plamen liznuo jednu stranu kaveza, te upalio spleteno pruće. Čovjek je skočio na najudaljeniju stranu od vatre i leđima se natisnuo na zid kaveza baš u trenutku kad je drugi plamen liznuo uvis. Ovaj mu je plamen zahvatio noge i istog trena donji dijelovi njegova tijela, uljem natopljeni, bili su u ognju.

Vrisnuo je od boli i na trenutak se učinilo da će ga brzo snaći smrt, jer se činilo da mu je vatra zahvatila cijelo tijelo. No prvi su se plamenovi ubrzo ugasili i, na neskrivenu radost osvetoljubivih gledalaca, vidjelo se da su u plemenu samo čovjekove noge i spolovilo. Vrištao je i kvrčio se, udarajući se rukama po zapaljenu tijelu. Kad je otkrio da mu to nimalo ne pomaže, hvatao se i drapao po dijelu kaveza koji vatra još nije zahvatila, ludački pokušavajući da pobjegne.

Iz kaveza se digao gust siv dim, noseći vonj gorućeg mesa i strujeći pokraj lica drveta - kipa sve dok se nije izgubio poput smradnog tamjana koji se diže prema nebesima.

Nakon nekog vremena plamen se iznenada proširio i odmah obuhvatio cijelo tijelo. Čovjek je nekoliko puta prodorno kriknuo pa se savio i skvrčio. No zatim, nakon jednog žestokog grča, krici su se stišali do dubokog stenjanja a zatim je nastao muk. Još nije bio mrtav, ali je svjetina već gubila zanimanje i željno je iščekivala radosno slavlje, svetkovanje i ples koji će uslijediti. Vidjeli su kako je pravdi udovoljeno. Zločinac je dobio ono što je zaslužio i time je stvar bila okončana.

Bilo je kasno poslijepodne i najveći dio blagdanskih obveza i obreda bio je završen. U Hramu hrasta Prasatagus je sjedio do svojeg šurjaka Marganusa, sadašnjeg kralja Parisija, usred skupa kojem je prisustvovalo petnaest ostalih plemenskih poglavica te većina druida koji su obitavali na otoku Moni.

Došao je čas zajedničkog ispovijedanja vjere, godišnjeg izgovaranja druidskih pravila i načela. U tom su sudjelovali plemenski poglavice i oni njihovi pratioci koji su bili upoznati s tajnom naukom. Kad to bude obavljeno, vrhovni druid, odjeven u svećeničko ruho, predsjedat će završnom obredu, u kojem će se bogovima prinijeti dva bijela bika.

Na svim vratima hrama stražarili su druidi. Nitko osim onih povlaštenih ne smije načuti odredbe vjere, istinskog vjerovanja druida, koje se tako ljubomorno čuvaju pred mnoštvom.

Druidi su, u stvari, vjerovali u Jednog beskrajnog, vječnog, svemogućeg boga. Iz tog Vrhovnog bića potjecalo je sve. Mnogi vanjski obredi njihovog bogoslužja oni koji su se prikazivali gomili, izmišljeni su i izvodili su se samo da budu sami sebi svrhom. Vjera kako su je oni shvaćali, bila je glavni branik njihove moći i političke sigurnosti. Budući da su oni, druidi, bili jedini čuvari vjere, razdijelili su je na dvije vrste: jednu koja se sastojala od njihove vlastite moralne filozofije i tajni svojstvenih njihovom redu, i drugu, one vanjske, varave obmane i praznovjerja kojima su svjetinu držali u pokornosti. Iz te je podjele nikla druidska potreba da se izvedba njihovih obreda i iznošenje njihova nauka nauči napamet te da se nikad ne dopusti da se zapiše bilo njihova znanost ili njihova načela. Tako su običnim ljudima onemogućili da se preko rukopisa, koji bi im mogli dopasti šaka, upoznaju s tajnama njihovih zasada.

»Jedan vrhovni bog upravlja svijetom, a iz njegove svemoći sve vuče svoje podrijetlo«, obznanio je vrhovni druid, a skupština je jednoglasno izgovorila prvo načelo.

»Duša je besmrtna, nikad ne može umrijeti, pa će biti nagrađena ili kažnjena u budućem životu« nastavili su svečano glasovi vjernika.

»Svijet će razoriti vatra ili voda, a dušu čovjekovu očistit će oganj.«

»Postoji jedan drugi svijet, buduće stanje postojanja i određen dan odmazde.«

»Glave obitelji vrhovni su gospodari svojih obitelji te u rukama imaju moć nad životom i smrti. Njihova je velika dužnost da se s najvećim marom brinu o poduči mladih umova svoga potomstva.«

»Djeca se ne smiju razdvajati od roditelja, niti se smiju pripuštati javno u njihovo društvo sve do dobi od četrnaest godina.«

»Ako nastane opasnost za državu, pojedinca se može žrtvovati za dobro njegove domovine.«

»Oni koji ne budu odani ili poslušni nalozima države bit će izopćeni. Takvi će lutati izdvojeni od društva, lišeni blagodati zakona, nesposobni za javne službe, bez prava da prinose žrtve, nezaštićeni i neće im se vjerovati ni u najmanjim sitnicama.«

»Onaj koji dođe posljednji na skup država zaslužuje smrt.«

»Oni koji sirotinji posuđuju novac na ovom svijetu, bit će isplaćeni na drugom.«

»Listovi ili bilješke dati samrtnicima ili bačeni na njihove pogrebne lomače bit će dostavljeni onima na koje su naslovljeni na Drugom svijetu.«

»Ratni zarobljenici, zlotvori ili nevine osobe prinosi će se kao žrtve na oltaru ili će se živi paliti u pleteru o različitim svečanostima ili prilikama u čast bogovima ili pak da bi se umirio njihov gnjev.«

»Umjetnost i znanost moraju se iznositi, a djeca podučavati, samo u svetim lugovima.«

»Ovo se ne smije uzimati napismeno, nego samo pamćenjem, a na taj se način mora i predavati.«

»Mjesec ima potpun utjecaj na čovječje tijelo i liječi sve bolesti.«

»Žrtve koje se same ubiju da bi svoje prijatelje otpratile na Drugi svijet živjet će ondje s njima u trajnom miru i blaženstvu.«

»Budući se događaji mogu proreći iz ljudskih žrtava, i to promatranjem načina na koji tijelo pada, pokreta tijela kad padne, obećanja krvi, pojave rane i osobito pozornim pregledavanjem bitnih dijelova.«

»Trgovina strancima strogo je zabranjena.«

»Imela, koja se štuje zbog svojih liječničkih vrlina i kao dar s neba, mora se prikupljati s dužnom pažnjom; ako je moguće, šestog dana u mjesecu zlatnim kosijerom ili nožem za obrezivanje.«

»Imelin prašak potiče plodnost žena, uklanja uzrok jalovosti i, kad se propiše kako valja, djelotvoran je lijek za sve bolesti...«

Baš u tom trenutku Prasetagusova pažnja odlutala je od jednoglasnog izgovaranja.

Prisjetio se obreda koji se zbio na posljednjem blagdanu vatre, 31. listopada prošle godine. Ovaj praznik, u kojem je sudjelovalo veliko mnoštvo ljudi, bio je najomiljeniji obred druidske godine. Imelu su smatrali darom s neba i obožavali je kao lijek za sve bolesti. Budući da raste onako visoko, bez korijena u zemlji, ljudi su smatrali da je nikla iz neba, da je čedo groma, stvorenje hrasta s posebnom privlačnošću za munje.

Na dan 31. listopada hrastove bi lugove pretraživali od jednog kraja do drugog, jer se zimzelena biljka bijelih bobica najčešće nalazila u rašljama hrastovih grana. Prvi bi nalaz; bio popraćen velikim provalama radosti, jer je nalaznik znao da je istinski blagoslovljen. Za prošlog blagdana nađeno je nekoliko osobito lijepih primjeraka, pa se smatralo da je to dobar znak za narednu godinu. Kada su odabrali jednu lijepu granu, vrhovni ju je druid posvećenim zlatnim nožem za obrezivanje odsjekao s drveta. Mnoštvo je glasno klicalo kad je dobilo komadiće ove dragocjenosti. Ljudi su uvelike zazivali bogove, osobito Esusa, koji je nadzirao umijeće liječenja.

Prasatagus se nasmiješio. Svakako, prošlogodišnja je imela bila dobar znak uspješne nastupajuće godine - za Boadiceju i njega. Prisjetio se radosne vijesti koju mu je Boadicea saopćila prije četiri dana, neposredno prije odlaska iz Venta Icenoruma. Zajedno s Aramandom i Satanom sretan mu je put poželjela u osami dnevne sobe. »Trudna sam, mužu«, rekla mu je radosno. »Novost sam čuvala sve do tvog odlaska, kako bi ti ta vijest bila dobar znak za put i našu budućnost.« Tada ju je čvrsto zagrlio i poljubio s ljubavlju i nježno, te svoje nasmiješene kćeri opomenuo da se za njegove odsutnosti dobro staraju o svojoj majci. Tako je imela dokazala svoju djelotvornost, pomislio je. Baš kad je sabirao svoje odlutale misli, kadli eto novog, daleko kobnijeg zastranjenja, koje mu je iz glave odagnalo sve druge misli. Načela, imelu, čak i Boadiceju i dijete koje je nosila - sve su to potisnule

riječi mladog druida koji je, zasoptao od napora, naglo upao u hram i bez ikakve uglađenosti oslovio vrhovnog druida.

»Rimljani su nam za petama!« uzviknuo je. »Rimljani se približavaju! Ljudi su žurno dotrčali s obale da nas upozore!«

»Umiri se, sinko!« zapovjedio je strogo vrhovni druid. »Kažeš da se četa rimskih vojnika približava našim obalama, je li tako? Pa što onda? Jamačno žele pregovarati s nama pa su odabrali ovu prigodu kad su okupljene sve vođe našeg naroda.«

»Ne, velečasni oče, nije tako kako veliš«, ustrajao je pridošlica. »Rimska se vojska iskrcava na naše tlo. Straže, koje smo ondje postavili da zaustave sve strance koji bi se u ovom osobitom razdoblju iskrcali na našu obalu, odbacili su kao vjetar žito.«

»Ne činite ništa naglo«, vrhovni je druid upozorio okupljenu družinu, jer ih je bilo mnogo koji su se već latili mačeva i bojnih sjekira te krenuli prema vratima.

»Velečasni oče«, rekao je odlučno Prasatagus. »Ja ću u pratnji svojih ljudi otići na obalu kao izaslanik. Suetonius, rimski vojskovođa dobro me pozna a s Rimom imam i ugovor o miru. Tražit ću da uljezi ne idu dalje dok ne izlože što zapravo žele ovdje, kod nas na Moni.«

»Krasan prijedlog, gospodine Prasatagus«, složio se vrhovni druid »Smjesta ga provedi u stvarnost, a mi ostali koji smo se ovdje okupili slijedit ćemo te, kako bismo mogli poželjeti dobrodošlicu posjetiocima ako dolaze s prijateljskim pobudama, odnosno kako bismo se mogli svojski oprijeti, ako dolaze kao neprijatelji.«

Praćen desetkom icenskih plemića koji su s njim doputovali na Monu, Prasatagus je izišao ih hrama i pohrlio na ne baš naročito udaljenu obala.

Tek što je došao nadomak obale i ugledao golemu silu koja se poređala cijelom dužinom obale dokle god je pogled sezao i pojačanja koja se još nisu iskrcala. Prasatagus je shvatio da ovo nije nikakav prijateljski posjet, da ovo nije nikakva četica ljudi koji su došli pregovarati. Ovo je nedvojbeno bila invaziona vojska. Brzo je procijenio da bi takva vojska kakvu vidi pred sobom mogla potući četverostruko jače snage od onih koje su Briti trenutno imali na Moni.

Unatoč smetenosti i brojčanoj neravnopravnosti, Prasatagus se nije nimalo prestrašio. Iceni žive s Rimljanima u miru, plaćamo Rimu poreze, a on se caru zakleo na vjernost. Očito je došlo do neke zabune, pa će on iskoristiti svoj povlašteni položaj da djeluje kao posrednik između Brita i Rimljana, te tako spriječit nepotrebno prolijevanje krvi. Mona je sveti otok, otok mira. Došlo je do zabune - nikakvo drugo objašnjenje nije moguće.

Suetonius, koji se jasno izdvajao velebnošću svoje odjeće, u pratnji časnika velikim se koracima uspinjao od obale. Popeo se na pješčani brešćić i odande nekoliko trenutaka motrio položaj.

Naredivši svojim pratiocima da čekaju, Prasatagus je odlučno pošao prema vojskovođi. Mač mu je bio u koricama Mnogo prije no što je dospio do Suetoniusa i prije no što ga je Suetonius prepoznao, jedan znani lik zakrčio je Prasatagusu put.

»Kamo si ti to naumio, Brite?« upitao ga je Decianus posprdno.

»Ja sam Prasatagus, kralj Icena i želim govoriti s vojskovođom Suetoniusom«, rekao je Prasatagus, a onda se srdačno nasmiješio. »Decianus, zar me ne poznajete?«

U crnim Decianusovim očima zrcalila se mržnja. »Nikad te u životu, divljače, nisam vidio, a gadno si pogriješio ako misliš da me poznaš, jer dosad nisam dolazio na Monu», rekao je grubo.

»No, dolazili ste u Venta Icenorum. Bili ste moj gost, sa mnom ste uzeli sol...«

»Usuđuješ li se, besramni lopove, rimskog centuriona nazvati lašcem?« prekinuo ga je ljutito Decianus. »Nikad te dosad nisam vidio, a jamčim da te nije vidio ni vojskovođa Suetonius.«

»Onda vas doista nazivam lašcem...«

»Zgrabite ga!« viknuo je okrutno Decianus.

Prasatagusa je odmah opkolila skupina legionara, koji su, isukanih mačeva, čekali daljnje Decianusove naredbe.

»Što čekate?« upitao je Decianus.

»Treba li Brita zadržati kao zarobljenika, gospodine?« upitao je jedan legionar.

»Ne, ubijte bestidnog divljaka kako i zaslužuje«, »odbrusio je Decianus. »I to brzo. Imam još posla, mnogo posla.«

Postavši potpuno svjestan opasnosti, Prasatagus se desnicom hitro mašio mača. Kao da je žudno čekao baš taj potez, Decianus je brzo skočio naprijed i vlastitim mačem, prije no što su legionari uspjeli bilo što uraditi, Prasategusa tako žestoko udario po zglobu da mu je ruka u slapu krvi pala na tlo.

Kao da je Decianusova okrutnost podbola legionare. I oni su se oborili na Prasatagusa, te su ga, prije no što je drugom rukom stigao dohvatiti mač ili bojnu sjekiru, brojnim udarcima smrtno izranili.

Pao je na zemlju, zaprepašteno pogledao Decianusa, a onda začuo bat obuvenih čizama i Suetoniusov glas.

»Prema odjeći, ovaj je Brit plemić«, govorio je Suetonius. »Je li potegao na te mač kad si ga tako nemilosrdno sredio? Čuo si moju naredbu da se Mona mora zauzeti uz najmanje moguće

krvoproliće te da se svi vodeći plemići moraju povesti kao zarobljenici. Da vidim, Minervo, zaštiti nas! Pa to je kralj Prasatagus!«

Osorno odgurnuvši Deciunusa u stranu, Suetonius se sagnuo da porazgovori s umirućim Britom.

»Prasatagus, prijatelju moj, zašto vam je to učinio?«, upitao je zapanjeno.

»Bili ste mi prijatelj«, kazao je Prasatagus mračno.

»Ja jesam vaš prijatelj«, ponovio je odlučno Suetonius. »Zašto ste nam se oprli? Zašto ste, za ime bogova, pogazili svoj sporazum s nama?«

»On je Brit, gospodine«, upao je Decianus. »To je sasvim dovoljan razlog.«

»Došao sam pregovarati, razgovarati s vama«, objasnio je slabašno Prasetagus. »No nisu me htjeli pustiti.«

»Nisu vas htjeli pustiti?« Suetonius je podigao pogled prema Decianusu. »Nisi ovom čovjeku dopustio da mi priđe, Decianus? Zašto, tako ti Jupitera? Nisi mogao neprepoznati Prasatagusa, kralja Icena. Prije nekoliko tjedana bio si njegov gost u Venta Icenorumu. Zašto si postupio tako podmuklo?«

Decianus je slegnuo onima »Gospodine, uza sve dužno poštovanje, danas moramo izvojštiti rat. Zar ćemo dragocjeno vrijeme tratiti vodeći istragu zbog jednog ranjenog Brita?«

»Zašto? Zašto, Decianus?« pitao je Suetonius, izvan sebe od žalosti i srdžbe, uzaludno pokušavajući zaustaviti krv koja je liptala iz rana umirućeg kralja »Odgovori mi, Decianus! Odgovori mi ili, kunem ti se kostima svojih preda, nećeš ponovno vidjeti rimske brežuljke, pa bio ti ili ne bio Neronov štićenik.«

»Ja ću vam odgovoriti«, rekao je Prasatagus slabašno, ali čvrsto piljeći u Suetoniusa »Ja ću vam samrtnim dahom odgovoriti, kako biste se vi, Suetonius, prijatelju moj, mogli pobrinuti da se izvrši pravda.«

»Znate zašto vas je napao?« iznenađeno je upitao Suetonius.

»Zbog Boadiceje...« promrmljao je Prasatagus umirući.

SEDMO POGLAVLJE

»Dug je put od Mone, majko«, rekla je vedro Aramanda »Moga gospodina oca moglo je zadržati ružno vrijeme ili neki drugi hir prirode.«

»Možda se zadržao na Moni«, dodala je Sabina »Uz tolika poznanstva koja valja obnoviti i tolike teškoće o kojima treba raspraviti, zacijelo je mnogo toga privuklo pažnju kraljevića na tom sastanku.«

Boadicea je u društvu svojih kćeri sjedila u dnevnoj sobi dvorca u Venta Icenorumu. Sa svojom plavom kosom koja joj je padala dobrano ispod struka te s onim svojim velikim plavim očima i skladnim likom, Aramanda je uvelike sličila majci, dok je Sabina, onako kestenjaste kose i živahna, više nalikovala svojoj parisijskoj baki. Obje su djevojke bile nježne i vedre ćudi te su se svojski trudile da umire majčin nemir zbog produžene očeve odsutnosti, jer su oca očekivale još prije četiri dana

»Ja sam, na žalost, vrlo luckasta«, uzdahnula je Boadicea. »Kao što velite, vaš se gospodin otac lako mogao zadržati na Moni ili na putu kući. Moramo obuzdati svoje nestrpljenje, jer do njegova povratka može proteći još nekoliko dana.«

Kad je vijest stigla, bila je gotovo ponoć.

Aramanda i Sabina odavno su se bile povukle u postelju, no Boadicea nemirna i zabrinuta, unatoč obećanju koje je dala kćerkama, ostala je sjediti ispred ognjišta, nadajući se da će svakog trenutka vidjeti kako joj se muž vraća. Željela je biti budna da mu poželi dobrodošlicu.

Otvorila su se vrata i u sobu je ušla sluškinja.

»Stigao je kraljević Cingetorix te moli da ga odmah primite«, rekla je s prizvukom tjeskobe, što Boadiceji nije promaklo.

»Kraljević Cingetorix je najstariji od četvorice sinova kralja Canta«, kazala je Boadicea kao za sebe.

»Upravo se vratio s Mone i veli da nosi vijesti o našem gospodaru kralju«, rekla je uzrujana sluškinja.

»Uvedi ga. Primit ću ga odmah«, Boadicea je uspjela ostati mirna, unatoč uzburkanom treperenju vlastitog srca.

Cingetorix je bio u jadnom stanju. U bitki na Moni bio je dva puta ranjen, no te rane nisu bile ozbiljne. Od udarca u glavu pao je u nesvijest, a kada se osvijestio, onemoćao od rana i odsječen od svoje svite, zavukao se u grmlje na obali, i odande bio očevidac pokolja koji se zbio na žalu. Kasnije

je pronašao dva svoja čovjeka, ranjena ali živa te je s njima četiri dana kasnije malim čamcem uspio pobjeći sa sjeverne obale Mone. Osobno je prisustvovao Prasatagusovoj smrti, a njegovi su ga ljudi obavijestili i o sudbini onih zemljaka koji nisu bili na obali. Tada se u kraljevstvo svoga oca odlučio vratiti preko Norfolka, kako bi Boadiceju mogao obavijestiti o kobi koja je zadesila njezina muža.

»Dobrodošli u Venta Icenorum, gospodine Cingetorix«, rekla je Boadicea veselo, zatomljujući svoju tjeskobu. »Izgledate tako kao da ćete se svakog trena srušiti od iscrpljenosti. Moja će vam posluga donijeti nešto za osvježenje, a nadam se da ćete noćas svojom prisutnošću počastiti Icene. Molim vas lijepo da sjednete.«

»Hvala vam, gospođo«, odgovorio je mračno Cingetorix, sjedajući sa zahvalnošću. »S radošću prihvaćam gostoprimstvo za se i za svoje ljude, ali vam prvo moram saopćiti novosti, bolne novosti.«

»Moj muž je mrtav«, rekla je Boadicea, zaprepaštena vlastitim riječima, riječima koje kao da je izgovorio neki stranac i koje kao da je izvukla bez vlastita znanja. *Zašto tako govorim,* upitala se. *Da li ja to vjerujem? Ne, naravno ne. Prasatagus nije mrtav. Tako nešto je nemoguće.*

Cingetorix je polako kimnuo. »Kralj Prasatagus je, na žalost, mrtav. Podmuklo su ga ubili na obalama Mone, kad je otišao pregovarati s vojskovođom Suetoniusom.«

»Suetoniusom? Ali Suetonius je bio prijatelj moga gospodina muža, a Prasatagus se zakleo na vjernost Rimu.«

»Prije nego što je kralj Prasatagus uspio doprijeti do Suetoniusa, prepriječili su mu se i hladnokrvno ga ubili centurion Decianus i njegovi ljudi«, objasnio je Cingetorix.

»Decianus?« lanula je slabašno Boadicea, prihvaćajući se za stolac.« Catus Decianus?«

»Vi ga znate?«

»Nedavno je bio gost moga gospodina muža ovdje u Venta Icenorumu«, odgovorila je Boadicea. »Što je bilo s muževom pratnjom?«

»Sve su ih pobili, gospođo, kao i većinu otočana«, odgovorio je Cingetorix mirno. »Kako sam razumio, Suetonius je zapovjedio da prilikom napada na Monu treba izbjegavati nepotrebno prolijevanje krvi, no Decianus je čini se, bio drugog mišljenja, pa je napad pretvorio u krvavo klanje.«

»Zar se Rimljanima nitko nije odupro?« upitala je Boadicea »Mona je sveti otok, otok mira, no druidi su uvijek na obali držali jaku stražu.«

»Zaista, otpor je, gospođo, bio velik«, kazao je mračno Cingetorix. »Kad su druidi dobili vijest o umorstvu kralja Prasatagusa, smjesta su pod oružje pozvali svakog muškaraca, ženu i dijete na svetom otoku. Isprva je, kao što smo i htjeli, Rimljane prizor ispunio sujevernim strahom. Zaustavili su se na mjestu. Promatrali su kako kroz redove nadirućih Brita poput furija jure žene s Mone; sve

raskuštrane, nosile su upaljene zublje, a svojoj su srdžbi davale maha strašnim i jezovitim jadikovanjem. Izmiješani s Britima, druidi su u međuvremenu zazivali nebo i sipali najgroznija prokletstva prizivajući osvetu bogova na neprijatelja naše vjere. Sve ovo kao da je uzrujalo Rimljane i u jednom trenutku se činilo da će legionari odbiti da se dalje bore.«

»Njihove su vođe očito svladale kolebljivost svojih ljudi«, kazala je gorko Boadicea.

Cingetorix je kimnuo. »Nadnaravni strah koji su potaknuli druidi zapravo nam je učinio medvjeđu uslugu. Kada je Suetonius kod svojih ljudi zamijetio kolebanje, učvrstio je svoju odluku da se bori. Suetonius je prvo i prije svega vojskovođa, vojnik izuzetnih sposobnosti. Zacijelo je u tom trenutku spoznao da su mu kao vojskovođi dani odbrojeni dopusti li legionarima da ne izvrše naredbe svojih časnika. Po mojem mišljenju, to ga je više od Decianusova nagovora ponukalo da djeluje tako okrutno. Izvještaj brdskog obaveštajca, koji se uvukao u rimsku vojsku, potvrdio je moje mišljenje.«

»Molim vas, gospodine, recite mi što se dogodilo«, mirno je rekla Boadicea

»Gospođo, novost koju sam vam saopćio tužna je, pa bih vas poštedio daljnje boli«, rekao je odlučno Cigetorix. »S najvećim veseljem prihvaćam ponuđeno gostoprimstvo da kod vas prenoćim, pa, ako baš želite, ovaj razgovor možemo nastaviti ujutro, prije nego što se od vas oprostim.«

»Željela bih, gospodine, sve čuti sada« rekla je mirno, no uporno Boadicea. »Znam da ste iscrpljeni od teška puta, ali vas preklinjem da još malo ostanete sa mnom. Moj muž, kojega sam toliko ljubila, mrtav je. Ništa što biste mi mogli saopćiti ne može biti žalosnije od toga, a dobro je da izvještaj o događaju čujem od osobe koja je bila ondje, osobe koja mi iz prve ruke može reći što se na Moni dogodilo.«

Cingetorix je kimnuo. Glas kojim je iznosio strašnu kob koja je snašla druide i sveti otok bio je miran i bešćutan, kao da je Mona već bila prošlost te kao da gleda jedino u budućnost.

»Čini se da je Suetoniusa potaklo okolišanje njegovih ljudi. Uvidio je njihovu prepast pa je, shvaćajući da su ovako nepokretni nepomične mete brdskih strelica, jurnuo od jedne jedinice do druge i osobno svoju vojsku podsticao na borbu. Na kraju ih je njihov ugledni i strogi vojskovođa natjerao da krenu. Rimljani su jurnuli i bijesno se sručili na Brite koji su se branili. Branitelji, kojih je ukupno sa ženama i djecom bilo manje od četvrtine broja rimskih osvajača, uskoro su potučeni Zajedno sa ženama i djecom, Rimljani su ih odvukli u šumu, gdje je nastalo grozno klanje. Nakon britskog poraza, Suetonius je postao gospodar pokorenog otoka. Poput osveničke furije navalio je na svetišta uništavajući sve što je posvećeno bogoslužju. Prodro je u Hram hrasta, ubio druide koji su čuvali svetište i srušio žrtvenike koji su već bili pripravljeni za završne žrtve toga dana. Zatim...«, zastao je Cingetorix, kao da okoliša da li da nastavi.

»Molim vas, gospodine, nastavite«, mirno ga je nukala Boadicea.

»Suetonius je svojim ljudima zapovjedio da sruše nekoliko stabala u svetom lugu te da naprave veliku vatru. Tako je i učinjeno. Kad se vatra razbuktala, Suetonius je svojim naredio da u nju bace

vrhovnog druida i njegove svećenike, gdje su ovi i izgorjeli. Suetonius je tada proglasio potpunu pobjedu nad otokom, a njegovi su ljudi klicali njegovom vojničkom junaštvu. Izjavio je da je konačno zatro druide i ničim ne pokazujući da žali zbog strašne okrutnosti kojom je to postigao. Suetonius je očito čovjek koji smatra da cilj opravdava sredstva. Obratio se svojim vojnicima nakon bitke, istakao njihovu hrabrost i pohvalio ih zbog toga što su svladali svoj prirođeni strah od mračnih sila. Zatim je izdao naredbu da se na otoku sagrade utvrde. Rekao je i to da će, kad bude odlazio, ostaviti dovoljno jaku posadu da očuva ono što je netom bio osvojio.«

»Teško je udvornog i ljubaznog rimskog vojskovođu koji je mojem mužu očitovao prijateljstvo i koji je još nedavno bio drag gost ovdje u Venta Icenorumu poistovjetiti s čudovištem o kojem govorite«, rekla je zaprepaštena Boadicea. »Moj mu je muž bezuvjetno vjerovao. Vjerovao je čovjeku za kojeg vi velite da je ubojica žena i djece, zatočnik naše drevne vjere.«

»Suetonius svoj visoki položaj nije postigao udvornišću i ljubaznošću«, rekao je Cingetorix mudro. »Mislim da nikoga ne bi smjelo prevariti ponašanje rimskog časnika kad nije na dužnosti.«

»Ali on je bio prijatelj mog muža«, rekla je ojađeno Boadicea.

»Bio mu je prijatelj kad nije bio na dužnosti«, suglasio se Cingetorix, naglašujući posljednje riječi. »A mora se priznati da on osobno nije imao svoje prste u umorstvu kralja Prasatagusa. Za to isključivu odgovornost snosi Decianus.«

»Onda će Decianus sigurno zbog toga biti kažnjen«, rekla je Boadicea.

Cingetorix je žalosno odmahnuo glavom. »Car ga je već nagradio, doduše, ne znajući za njegov udio u borbi. Decianus je oslobođen vojničkih dužnosti i...«

»Kažete da je Decianus oslobođen vojničkih dužnosti, a istodobno govorite da ga je car nagradio za njegov udio u borbi«, prekinula ga je Boadicea, »Kako to može biti, gospodine? Ne razumijem.«

«Decianus je oslobođen vojničkih dužnosti i imenovan za novog prokuratora«, objasnio je Cingetorix.

»Prokuratora?« ponovila je Boadicea. »Pričate li vi to meni da je ubojica moga muža imenovan za novog upravitelja prihoda ovdje u Britaniji?«

»Tako sam obaviješten, gospođo. Ta je vijest stigla na Monu dan nakon rimske pobjede, pa je, bez sumnje, careva odluka donijeta još ranije i nema nikakve veze s Decianusovim udjelom u borbi. Moji obaveštajci su mi rekli da se novost o Decianusovom novom postavljenju u rimskom taboru uvelike proslavljala, ali ne baš od srca. Legionari se nisu usudili pokazati što zapravo osjećaju jer se boje Decianusa i vlasti koju ima.«

»Gospodine Cingetorix, duboko sam vam zahvalna što ste došli ovamo da me obavijestite o onome što se dogodilo«, rekla je Boadicea gordo. »I vi ste sami u jadnom stanju i nesumnjivo ste prošlog tjedna prošli svakakve nevolje. Bili ste vrlo ljubazni što ste toliko skrenuli s puta da biste

došli ovamo u Venta Icenorum, kad vam je najveća želja zacijelo bila da se bez odlaganja vratite svom narodu.«

»Imao sam sreću da spasim glavu, gospođo, a kralj Prasatagus bio mi je prijatelj«, rekao je Cingetorix jednostavno. »Kad sam vidio kako se stvari na Moni razvijaju, onako ranjen, sakrio sam se do svršetka bitke. Samom sebi sam rekao da ću Britaniji najbolje moći poslužiti ako preživim da mogu ispričati što se zbilo. Poslije bitke sam pronašao dvojicu svojih ljudi koji su ostali živi, pa smo preostale dane na Moni proveli uhodeći neprijatelja i prikupljajući svakojaka obavještenja.«

»Vaš gospodin otac, kralj Canta, koliko znam, slaba je zdravlja.«

»Godine su ga pritisle, gospođo, pa sam, kao njegov najstariji sin, u svakom pogledu vođa našeg naroda«, objasnio je Cingetorix. »Zato sam, hvala budi Taranisu, umjesto oca ja putovao na kraljevski sastanak na Moni. Bojim se da moj gospodin otac ne bi mogao preživjeti opći pokolj. Za vrijeme moje odsutnosti sve plemenske poslove vode moja tri brata Carvilius, Taximagalus i Segaonax.«

»Bili ste vjeran saveznik Icena, kao i mojeg naroda Parisija«, rekla je zamišljeno Boadicea.

»Tako je, gospođo, a vjerujte mi kad vam kažem da neću biti ništa manje vrijedan saveznik sada kad je vaš gospodin mrtav«, rekao je Cingetorix nepokolebljivo. »Budete li vi ili vaš narod ikad trebali pomoć, samo mi se obaratite.«

»Kao što znate, moj gospodin, na žalost, nije imao nasljednika«, rekla je tužno Boadicea.

»Zar nije predvidio kakvu odredbu za slučaj da mu se desi nešto slično?«

Boadicea je polako kimnula kao da Cingetorixu oklijeva izložiti naum svoga muža.

»Jest, ali sada..« kolebala se, ali je zatim ipak dodala »Nadajući se da će tako namaknuti moćnog zaštitnika svojoj djeci, moj muž prije dva mjeseca odredio je da njegove posjede naslijedi car Neron zajedno s našim kćerima.«

»Može li se znati tko je bio ugovarač pri tom sporazumu?« upitao je radoznalo Cingetorix.

»Suetonius«, odgovorila je gorko Boadicea »Isti onaj koji je zapovijedao vojskom koja je umorila moga muža.«

»Kao što sam vam rekao, Suetonius nije bio izravno odgovoran za smrt kralja Prasatagusa«, rekao je mirno Cingetorix. »U stvari, izvještaji govore da je zbog toga žestoko ukorio Decianusa. Vjerujem da je Suetonius u osobnim odnosima pošten čovjek. Okrutan neprijatelj postaje onda kad njegove osobne osjećaje nadvlada vojnička dužnost.«

»Da li vi, gospodine Cingetorix, Rimljane, sve Rimljane, vidite kao neprijatelje?« upitala je Boadicea.

»U prošlosti nisam sve Rimljane smatrao osobnim neprijateljima, nego neprijateljima Britanije«, odgovorio je Cingetorix polako. »Sada, poslije ovog što se desilo na svetom otoku, ne pravim razlike. Ispovijedam jasnu mržnju prema Rimu i svemu rimskome.«

»Gospodine, mora da ste nevjerojatno iznureni, a ja vam sebično onemogućujem da otpočinete«, rekla je Boadicea ustajući. »Sada mi treba vremena da razmislim o smrti svoga muža, da shvatim gubitak, da ga nekako prihvatim. Ovog časa nisam sposobna prihvatiti da je mrtav, da ga više nikad neću vidjeti i sve osjećam kao dio nekog groznog sna.«

»Razumijem«, rekao je Cingetorix sažalno, ustajući i blago je hvatajući za ruku. »Smrt kralja Prasatagusa gubitak je za Britaniju a i za me osobno. Nije Sutonius jedini koji je tvrdio da mu je prijatelj. Ponavljam još jednom, gospođo, ako ikad ja i moji ljudi budemo mogli priskočiti u pomoć, javite nam i nećemo vas iznevjeriti.«

»Hvala vam, gospodine. Vrlo ste ljubazni. Tko zna što nam nosi budućnost?«

»Hvala Belenusu što ne znamo!« uzvikno je usrdno Cingetorix. »Kad se to ne zna, uvijek postoji nada.«

Boadiceju su oblile suze. »Sve sam nade polagala u Prasatagusa. Bez njega nema za me više nikakve nade u sreću.«

»Vi ste, gospođo, vrlo, vrlo lijepi. Nećete dugo ostati udovica«, tješio ju je Cingetorix. »Molim vas da me pogrešno ne shvatite ako izrazim nadu da ćemo, po isteku odgovarajućeg vremena i nakon što svladate svoju tugu, moći zajednički razgovarati o vašoj budućnosti - o našoj budućnosti. Još sam neoženjen, a, kako ću uskoro postati kralj Canta, moram se oženiti. Savez između Icena i Canta bio bi koristan, jer sam siguran da budućnost Britanije leži u savezu svih sedamnaest plemena. Vi ste kraljica Icena i kći Pariska. Možda biste jednog dana mogli razmisliti o tome da postanete nevjesta kralja Canta. To bi doista bio početak koji mnogo obećava budućem savezu svih naših naroda.«

»Jednog dana moj gospodine Cingetorix - jednog dana, tko zna? Ljubazni ste, plemeniti i znam da govorite iz želje da me utješite u tuzi. No u mojim osjećajima ni jedan muškarac ne može nadomjestiti Prasatagusa. Osim toga...« Boadicea je oklijevala, kao da joj je mrsko govoriti o nečem tako privatnom, kao da bi bilo svetogrđe podijelitit s nekim drugim tajnu koju je dosad dijelila samo s Prasatagusom i svojim kćerima.

»Osim toga, gospođo?« potaknuo ju je Cingetorix.

»Trudna sam i molim se da svom mužu rodim sina i nasljednika.«

»Slava bogovima«, rekao je oduševljeno Cingetorix. »Onda, gospođo, kad ujutro budem odlazio, neću biti previše opterećen brigama o vama, gospođi koja u mom srcu drži osobito mjesto. Vi doista imate radi čega živjeti.«

Boadicea se žalosno nasmiješila. »Da moje nerođeno dijete i moje kćeri dovoljan su razlog da ustrajem u životu.«

OSMO POGLAVLJE

Čim se Cigetorix povukao na toliko potreban počinak, Boadicea je pozvala svog majordomusa obavijestila ga o Prasatagusovoj smrti i zapovedila mu da slijedećeg jutra o tome obavijesti dvorske činovnike i icenski narod.

Zatim je naredila da Aramandu i Sabinu probude iz drijemeža te da ih pošalju u njezinu odaju, gdje im je, mirno i hladno, saopćila da im je otac mrtav. Sabina, koja još nije napunila četrnaest grčevito se rasplakala, no Aramanda, koja je od nje bila starija tek godinu dana i koja je toliko sličila svojoj majci, ničim nije pokazala svoje osjećaje, osim što je problijedila u licu i čvrsto stisnula usne.

»Umiri se, Sabino!« uzviknula je strogo Aramanda svojoj gotovo histeričnoj sestri. »Ovako ponašanje uzrujava majku«

»Da se umirim, kažeš?« jecala je Sabina »Govoriš kao da smo netom pod prozorom našli uginula vrapca. Ti i mama tako ste hladne, tako bezosjećajne. Zar vas ne dira to što je naš dragi otac mrtav, što... nemamo... čak... ni... njegovo... tijelo... da... plačemo... nad... njim?«

Boadicea je govorila mirno i suzdržano, ali nije ni pokušala zagrliti svoje kćeri da bi ih utješila.

»Sabina, ako ti se činim hladnom i bezosjećajnom, to je zato što sam u ovom trenutku hladna i bezosjećajna«, rekla je. »Srce kao da mi je sledila vijest koju mi je donio kraljević Cingetorix, pa ne osjećam ništa baš ništa. Ne očekujem od tebe da to shvatiš. Suviše si mlada i neiskusna da bi to shvatila Tvoje jecanje, tvoju žalost - pa čak i tvoju zamjerku - mogu prihvatiti mirno. S vremenom će se led otkraviti.«

Sabina se bacila majci u zagrljaj. »Oprosti mi, mama, oprosti što sam govorila tako ludo. Žao mi je, zbilja mi je žao, ali bez oca...« Od grčevitog jecanja nije mogla nastaviti.

Boadlcea je zagrlila izbezumljenu djevojku i potapšala je po ramenu, no u njezinoj boli kao da nije sudjelovala.

»Vrati se sad u krevet, Sabina«, rekla je blago. »Pokušaj zaspati, a sutra ćemo o tome više razgovarati.«

Kad su se za zaplakanom djevojkom zatvorila vrata, Boadicea se okrenula i pogled joj se susreo s Aramandinim.

»Razumijem kako se osjećaš, majko«, mirno je rekla Aramanda. »Moje srce, poput tvojega kao da se pretvorilo u led. Je li loše što se tako osjećam, kao da očeva smrt uopće nije važna?«

»Kao što sam rekla Sabini, led će se otkraviti«, odgovorila je mirno Boadicea. »Tada ćemo plakati i ti i ja. Oh, kako li ćemo plakati!«

»Ti i moj gospodin otac neobično ste se voljeli, zar ne?«

»Strašno smo se voljeli, kćeri moja. Nikada nisam voljela niti ću ikad voljeti kojeg drugog muškarca kao što sam voljela tvoga oca. Bio mi je sve. A sada, da nema tebe, Sabine i djeteta koje nosim, ne bih više željela živjeti.«

»Kao što veliš, majko, imaš nas, a ako bozi budu milostivi imat ćeš sinčića. Imaš za koga živjeti.«

»Pođi sada na spavanje, Aramanda«, rekla je odlučno Boadicea »Mislim da će se uskoro početi kravili led u mom srcu i uzmaći pred pravom rijekom tuge. Radije bih bila nasamu kad se to dogodi.«

»Zar ne bih mogla ostati s tobom?« zamolila ju je Aramanda. »Razumijem tvoje osjećaje, majko, i dijelit ću tvoju tugu.«

Boadicea je odmahnula glavom. »Ne. Hvala ti na pažnji ali sa svojom se tugom moram ponijeti na svoj način, kao i ti sa svojom.«

»Molim te, majko...« Aramandin se glas za trenutak zloslutno prekine i činilo se kao da će se i ona baciti u majčin zagrljaj.

Boadicejin je glas malko oštar a njezine riječi nisu trpjele pogovora.

»Sada me ostavi i vrati se u svoju sobu. a ja ću se povući u svoju. Nemoj me dodirnuti niti zagrliti. Ljudska toplina lako bi prije vremena mogla otopiti led.«

Aramanda je poslušno otišla iz sobe. Boadicea je još nekoliko trenutaka ostala stajati kao da se sabire za predstojeću tešku kušnju. Zatim je i ona otišla iz sobe da se povuče u spavaonicu koju je dijelila s Prasatagusom.

Kada je ušla u sobu i za sobom zatvorila vrata, kao da su je opkolili zidovi, kao da se našla sama na nekom otoku, poznatom otoku, okružena nepoznatim i neprijateljskim morem. Odaja ju je snažno podsjetila na Prasatagusa. Bilo je mnogo toga što ju je podsjećalo na njegovu prisutnost, na radost koje su dijelili, na sve ono silno vrijeme koje je provela u njegovu zagrljaju, zanosno odgovarajući na njegova strasna milovanja i nježan zagrljaj.

Svojim je sluškinjama dopustila da se još prije nekoliko sati povuku - sada su prošla dva sata iza ponoći - pa je sada sama, polako i mehanički, svukla svoje ruho, obukla zatim jednostavnu spavaćicu i uvukla se u krevet.

Ostavila je upaljene svijeće i neko vrijeme ležala piljeći u strop i obnavljajući u mislima brojne događaje iz svog života s Prasatagusom, prisjećajući se radosti i čežnji, nadanja i strahovanja. Kao da je gledala zakučasto istkanu tapiseriju, tapiseriju svoga života. Bila je djevojka u petnaestoj zimi kad je postala Prasatagusova nevjesta i činilo joj se kao da je njen život otpočeo tek tada. Života prije

braka vrlo se mutno sjećala. Kao da je cijelo djetinjstvo, vrijeme beskrajnih ljeta bilo vrijeme pripreme - mada tada toga nije bila svjesna - pripreme za život s Prasatagusom.

Zatim je navrla ona uspomena rečenica od svega četiri riječi, koja je napokon otkravila led. »Sina mi daj, ljubljena«, bio joj je rekao Prasatagus milujući je one noći kad ih je posjetio Suetonius.

Sina *mi daj.* I sad je mogla čuti njegov glas, koji kao da je odaslao valiće zvuka u atmosferu, valiće koji su se, nestajući jedan iz drugoga širili sve dalje i dalje sve do samog ovog trenutka Njegov je glas izrazio mnoštvo osjećaja, žurnost, nježnost, strast - čak i trun tuge - jer je riječi izrekao neposredno prije nego što ju je uzeo.

Zašto se sada prisjećam tih riječi, pomislila je Boadicea. U ono vrijeme one su se same po sebi činile nevažnim, jer sam bila uspaljena od želje za zagrljajem muža a riječi su bile tek puki dodatak njihovu spajanju.

Sina mi daj! u mislima je neprestano ponavljala tu rečenicu, rečenicu koja ju je mučila svojom uspomenom i svojom zbiljom i koja joj je brzo otapala led što joj je sapeo osjećaje. Tuga ju je nadvladala. Osjetila je nešto poput tjelesne boli, pa je viknula zazivajući ime svog izgubljenog ljubavnika.

»Prasatagus! Prasatagus!« viknula je jadno. »Gdje si, najdraži? Čujem ti glas, oh kako samo jasno, ali tebe ovdje nema. Tijelo ti leži na svetom otoku, izgubljeno I neprepoznatujivo, zatrto vojničkim životom. Tijelo koje sam ljubila i milovala prestalo je postojati. Začela sam tvoga sina, mužu, kako si želio. Znam da će biti sin. No željela sam ga radi tebe. Željela sam ti pokazati, dati dar koji sam ti toliko uskraćivala. Sada ti nikad neću pružiti našeg sina na blagoslov, nikad neću vidjeti kako ga držiš u rukama, nikad neću moći vidjeti kako radosno promatraš plod naše ljubavi. Kuku meni, ljubljeni! Nikad više nećeš znati za radost i ljubav i nikad više nećeš osjetiti kako te grlim. Nećeš vidjeti prve osmjehe svoga sinčića, niti ćeš prisustvovati vjenčanjima svojih kćeri.«

»Prasatagus! Prasatagus'« Vikala je kao da zaziva »Želim umrijeti. Tako želim umrijeti. Kako da živim bez tebe? Moje je mjesto uza te, gdje god da si, kamo god da te bozi uzeli. Da li da se lišim života Prasatagus, da bismo bili sjedinjeni? Avaj, takav mi je lijek uskraćen. Lišavajući sebe života, lišila bih života i tvoga sina, pa ne bih mogla podnijeti susret s tobom i odbojnost u tvom pogledu. A što će biti s našim kćerima, mužu? Što će biti s Aramandom i Sabinom? Trebaju me. Brzo izrastaju u pristale mlade žene i uskoro će biti u dobi za udaju. Kad se udaju, svaka za kraljevića susjednog plemena - kako je i običaj, jer će tako pojačati snagu Icena - i kad naš sin odraste da uzmogne vladati našim narodom, onda ću, Prasatagus, moći napustiti ovaj način života i doći k tebi.«

»Sjećaš li se zlatne kočije, mužu moj? Još je ondje, u jednoj od naših zimskih suša. Sjećaš li se kako smo stajali jedno do drugog na kolima i kako sam te molila da ne zaustavljaš, da se vozimo sve dalje i dalje, da bismo zajedno mogli otkriti svijet radosti i sreće koji leži onkraj sunčeva zalaza? Taj je svijet još ondje, mužu moj, još nas čeka premda mi je trenutno sakrit od pogleda!«

»Čekaj me, mužu moj! Čekaj me! Led se sada otkravio i bojim se da se davim u lijeci boli. Ni smijem se udaviti u rijeci! Moram svladati bol - to ti od mene želiš, zar ne, ljubljeni...?«

DEVETO POGLAVLJE

»Gospođo, ovdje je prokurator Catus Decianus i želi da ga primite«, rekla je sluškinja.

Proteklo je jedva tjedan dana otkako je Boadicea primila vijest o Prasatagusovoj smrti, no već je bila uzela u ruke uzde upravljanja i već su je bili priznali za kraljicu Icena.

»Catus Decianus?« promrmljala je Boadicea za se, tiho i bešćutno. »Ubojica moga muža - čovjek kojeg mrzim najviše na svijetu, zatornik moje radosti i sreće, čovjek čiju smrt svakodnevno ištem od bogova. Neprijatelj je ovdje, na samom mojem pragu, ali zbog dobra moje djece, rođene i nerođene, te zbog dobra mojih podanika moram ga pozdraviti kao uvažena gosta zanemarujući činjenicu da znam da je moj muž umoren po njegovu nalogu.«

Zbunjena neuobičajenom povućenošću i rastresenošću svoje gospodarice, sluškinja je uzrujano prozborila: »Gospođo, želite li da...?«

»Uvedi ga«, kazala je Boadicea odlučno, a svaki je tračak oklijevanja iščezao. »Uvedi ga smjesta u veliku dvoranu i pobrini se da ga posluže hranom i vinom. Ja ću mu se odmah pridružiti.«

Boadicea je otišla u svoju odaju, gdje su je žene obukle u jednostavnu haljinu od grubog platna, crne boje, kako i priliči udovici u žalosti. Nije nosila nikakva nakita, osim prekrasnog draguljima optočenog zlatnog dijadema koji joj je Prasatagus dao na dan vjenčanja i koji je postao simbolom njezina kraljevskog dostojanstva.

Dostojanstvena i spokojna, ne odajući ničim strah i tajnu odvratnost prema čovjeku s kojim će se sastati, Boadicea je, u pratnji dviju dvorskih dama pošla u dvoranu.

Decianus joj je izišao u susret čim je ušla u dvoranu. Učtivo ju je pozdravio naklonom. Nedokučiva izraza lica, Boadicea je njegov naklon uzvratila tako što je malko nagnula glavu očekujući da on progovori.

»Gospođo, dopustite mi da izrazim svoju duboku sućut zbog nesretnog događaja u kojem je vaš gospodin izgubio život«, rekao je. »Premda vas je vojskovođa Suetonius službeno obavijestio o smrti kralja Prasatagusa, vjerojatno vam nije iznio sve pojedinosti.«

»Sve pojedinosti, gospodine?«, upitala je hladno Boadicea

»Kad su se naši ljudi iskrcali na obale Mone, kralj Prasatagus je, čini se, smjesta potražio vojskovođu Suetoniusa, kako bi, kao vojskovođa, prijatelj, mogao moliti za blagost prema stanovništvu otoka. Na nesreću, skupina legionara krivo je shvatila namjeru vašeg muža i u svojoj prevelikoj revnosti, ubila ga.« Decianusov glas i ponašanje bili su krajnje medeni. »Budite uvjereni, gospođo, da su ljudi odgovorni za ovu pogrešku dolično kažnjeni. Nadam se da vam moje objašnjenje omogućuje da jasnije shvatite tragediju.«

»Shvaćam je potpuno«, rekla je Boadicea dvosmisleno. »Molim vas, Decianus, da sjednete. Zacijelo ste došli razgovarati o drugim stvarima osim o umorstvu moga muža.«

»Umorstvu?« prijekorno ju je pogledao Decianus. »Na žalost, uza sve poštovanje, moram ustrajati ne tome da smrt kralja Prasatagusa nije bila ništa drugo do nesretan slučaj, žalostan nesporazum.«

»Molim vas, gospodine, nastavite«, rekla je Boadicea zagonetno.

Decianus je uzdahnuo. »U stvari, gospođo, imate pravo kad mislite da trebamo razgovarati o drugim poslovima, da ima i drugih razloga zbog kojih vas opterećujem svojom prisutnošću tako brzo nakon smrtnog slučaja. Duboko žalim što vas moram gnjaviti nekim praktičnim stvarima, kad vas još toliko tišti teret boli«, rekao je ozbiljno.

Zastao je očekujući da Boadicea progovori, no ona je samo postojano zurila u njega, ne govoreći ništa.

»Kao što držim da znate«, nastavio je, »kralj Prasatagus je sve svoje posjede oporučno ostavio caru Neronu s tim da u slučaju njegove smrti vi ostanete kraljica Icena, ali da car preuzme skrbništvo nad kćerima kralja Prasatagusa.«

»Skrbništvo nad kraljevim kćerima? Kako ja shvaćam, moj je muž cara imenovao *sunasljednikom* s mojim kćerima«, ispravila ga je odlučno Boadicea.

»Na nesreću, gospodo, kralj Prasatagus je oporuku načinio u zabludi«, rekao je Decianus ispričavajući se.

»Da?«

»Car Klaudije je za svoje vladavine naredio da se konfisciraju imanja svih onih Brita koji su se bili oprli njegovoj božanskoj sili«, objasnio je Decianus.

»Tako je, Decianus. Imanja moga muža prije jedanaest godina zaplijenjena su bila u korist carske blagajne, ali ih je tri godine kasnije, nakon što su se Iceni zakleli na vjernost Rimu, Klaudije izuzeo od konfiskacije«, rekla je.

»Bilo je tako kao što ste rekli, gospodo, no vremena se mijenjaju, a novi vladari postupaju na nov način«, kazao je tužno Decianus. »Kao što možda znate, a možda i ne znate, car je smatrao potrebnim da me postavi za prokuratora. Zapovjedio je da osnujem sud kojim ću ponovno u cijeloj Britaniji pretresati stvari te donositi odluke o onim imanjima koja su nekoć bila konfiscirana u korist carske blagajne.«

»I?« upitala je hladno Boadicea.

»Što se imanja kralja Prasatagusa tiče, presuđeno je da je izuzeće od konfiskacije važilo samo za trajanja njegova života. Sada, kad je on, na žalost, mrtav, njegovi su posjedi još jednom zaplijenjeni u korist carske blagajne. Dakle, gospođo, vidite da pitanje je li kralj Prasatagus želio ili nije želio da car postane sunasljednik imanja uopće nije važno, jer su ta imanja sada ionako opet pripala caru.«

»Onda su mog muža grdno obmanuli«, rekla je Boadicea mirno, s najvećom mukom potiskujući gnjev. »Čula sam da se priča kako su odvratni poroci Nerona odavno odalečili od pravde, zahvalnosti i čovečnosti.«

»Gospođo, dok vam zbog vaše žalosti koja na vas nedvojbeno utječe opraštam, dužan sam vas podsjetiti kako ne mogu dopustiti nikakvo klevetanje moga gospodara, njegove carske visosti, od kojeg osobno dobivam zapovijedi.«

Čuvši u njegom glasu prijeteći prizvuk, Boadicea je brzo razmislila. Da li ovo novo otkriće uvelike mijenja situaciju? Prasatagus je svoje posjede ostavio svojim kćerima i caru zajedno. Bez sumnje je želio da car ima potpun nadzor nad njegovim vlasništvom. Nadao se da će ovakvim potezom kćerima osigurati carevu zaštitu. Ako, kao što Decianus veli, car ima nadzor nad muževim posjedom na temelju pljenidbe, a ne na temelju nasljeđa, u čemu je razlika?

»Možda sam govorila malko nepromišljeno«, kazala je naoko skrušeno. »Moj je muž želio da car zapravo ima nadzor nad svim njegovim posjedima. Nadao se da će tako svojoj djeci i njihovim pravima osigurati moćnog zaštitnika.«

Decianus se laskavo nasmiješio. »Car to razumije, gospođo, a budući da je tako daleko i stoga izravno ne može nadgledati odgoj djece kralja Prasatagusa imenovao je mene, prokuratora, skrbnikom vaših kćeri.«

Boadicejino je lice problijedilo. Prihvatila se za stol da se ne bi srušila Taranisu, zaštiti nas, pomislila je u očaju. Pa zar da ubojica moga muža postane skrbnik njegovih kćeri?

»S time se ne mogu suglasiti«, rekla je smjesta.

»Nemate izbora, gospođo.«

»Moj je muž želio da Neron preuzme nadzor nad njegovim imanjima te da nastupa kao *zaštitnik* njegove djece. Nije želio da car postane njihov skrbnik. To je pravo njihove majke.«

»Zaštitnik ili skrbnik - gdje je tu, gospođo, razlika?

»Za moga je muža postojala golema razlika« rekla je Boadicea bahato. »On je Nerona vidio kao čovjeka koji će, kao sunasljednik, nastupiti kao branitelj imanja njegove djece, sve dok djeca ne odrastu. Nije ga vidio kao skrbnika kao onoga koji će imati nadzor nad njihovim životima te koji će donositi osobne odluke u vezi s njihovim odgojem i načinom života.«

»Možda ste vi krivo shvatili nakane kralja Prasatagusa«, rekao je Decianus, s pokroviteljskim smiješkom.

»Odgoj svoje djece moj muž nikad ne bi povjerio nekome kao što ste vi«, rekla je Boadicea oštro. »Samo nekoliko dana prije no što će krenuti na Monu upozorio me da vas se čuvam.«

Crne Decianusove oči netremice su je promatrale. »Možda bi bilo dobro da poslušate njegovo upozorenje.«

»Budući da su uglavci ugovora što ga je moj muž sklopio s carem pogrešno protumačeni, a njegova nakana izopačena, ja taj ugovor proglašavam ništavim«, rekla je Boadicea odlučno. »Ja, kraljica Icena vladat ću svojim narodom, zadržat ću posjede svog muža i skrbništvo nad njegovom djecom.«

Decianus se podrugljivo nasmijao. »A kako ćete ostvariti tu svoju namjeru? Mislite li da se kraljica Icena sama može oduprijeti moći Rima?«

»Bude li potrebno, da, upravo ću tako postupiti«, odgovorila je Boadicea »Ali, hvala budi Belenusu, to neće biti potrebno. Vi ste, čini se, zanemarili činjenicu da su Iceni brojan i snažan narod, da se naše kraljevstvo stere vrlo, vrlo daleko te da sam ja kći Pariska, pa mogu računati na njihovu podršku, kao i na podršku Canta.«

»Kako ćete doći do Canta?« upitao je Decianus.

»Kako? Poslat ću glasnika - kako drukčije?« upitala je Boadicea. »Smjesta ću poslati glasnike svom bratu, kralju Pariska, Cingetorixu, kraljeviću Canta, i Venutiusu, kralju Briganta. Svi će mi pohrliti u pomoć, budem li takvu pomoć smatrala potrebnom.«

Decianusovo lice bilo je mrko i beskompromisno.

»Gospođo, čini se da nisam baš bio jasan«, rekao je hladno. »Vi i svi stanovnici Venta Icenoruma zarobljenici ste u svojoj prijestolnici. Glasnici mogu dolaziti i odlaziti samo uz moje izričito dopuštenje.«

»Zarobljenici!« uzviknula je Boadicea prezirno. »Govorite budalaštine! Nastojite me prestrašiti, zastrašiti drskošću, zato što sam žena. Ne varajte se, Decianus! Trebam samo pozvati stražu koja stoji pred vratima pa ćete vi i vaši ljudi biti istjerani iz Venta Icenoruma, mnogo brže nego što ste došli! U prijestolnici ima pet stotina ljudi.«

»A oko prijestolnice?« upitao je Decianus rugajući se. »Što leži izvan vaših bedema, Boadicea kraljice Icena? To mi recite. Ne, bolje da ja vama kažem. Dvjema sam kohortama opkolio zidove Venta Icenoruma a četa legionara već je unutra, te čuva sva ključna mjesta i čeka moje zapovijedi.«

Boadicea je uzalud pokušala obuzdati ubrzano treperenje srca i izdajničko drhtanje ruku.

»Kanite poharati Venta Icenorum i pobiti sve njegove stanovnike, baš kao što ste učinili i na Moni«, rekla je, ne postavljajući pitanje nego prije iznoseći tvrdnju.

»Ne, koliko god to izgledalo čudno, nemam takvu namjeru«, uvjerio ju je Decianus. »Nisu li Iceni rimski vazali? Zar bi car dopustio pomisao da Rim tako sramno postupa prema svojim vazalima? Kralj Prasatagus je bio vjeran Rimu. Car želi mirno rješenje.«

»Mirno rješenje!« uzviknula je Boadicea oštro. »Neron lopovštinom grabi posjede moga muža, vas postavlja skrbnikom mojih kćeri; šalje svoje vojnike da opkole našu prijestolnicu i nameće nam svoju volju. Očekuje li da će se Iceni ponizno potčiniti takvoj bezobzirnosti?«

»Hoće, budete li ih vi poveli, gospođo«, rekao je mračno Decianus.

»Budem li ih povela? Što to znači, Decianus?« upitala je Boadicea sumnjičavo.

»Postanite moja žena Boadicea«, rekao je Decianus u iznenadnom nastupu iskrenosti »Požetleo sam vas od prvog trenutka kad sam vas ugledao. Postanite moja nevjesta i time će biti okončane sve naše tegobe.«

Boadicea ga je isprva gledala zabezeknuto. Zatim, kad je spoznala da se ne šali, lice joj se promijenilo. Zurila je u njega dugo i čvrsto, ne trudeći se da sakrije odvratnost i duboki prezir što ga je prema njemu osjećala. Zatim se nasmijala zvučno i zvonko čime je svoj prezir i omalovažavanje izrazila bolje no ikakvim riječima.

»Da, postanem vaša žena?« upitala je »Predlažete da ja kraljica Icena i kći Pariska, postanem nevjesta jednog rimskog skorojevića? Bogovi neka budu milostivi! Velite da bi takav dogovor riješio sve naše tegobe. Bez sumnje, Decianus, riješio bi vaše tegobe. Postali biste prividni vladar Icena gospodar njihove kraljice i skrbnik njihovih kraljevni. No dok bi se vaše tegobe rješavale, moje bi istom počinjale.«

»Što hoćete reći?« ljutito je upitao Decianus, povrijeđen što ga je tako otvoreno odbila.

»Nikada, nikada, ni kao žena, ni kao ljubavnica ne bih mogla pasti u vaš zagrljaj, Decianus«, rekla je Boadicea, dok joj je na licu strasna mržnja smjenjivala izraz prezira.

»Zašto?«

»Svaki put kad bi me dotakle vaše ruke, usne, tijelo vidjela bih na njima muževu krv. Mislite li da bih mogla lijegati s ubojicom svojega muža?« U svojem strasnom bijesu, Boadicea je posve zaboravila na oprez.

»Rekao sam vam kako je umro Prasatagus.«

»I drugi su mi rekli kako je umro. Mislite li da ću prije povjerovati riječima prevrtljivog Rimljanina nego Brita?

»Obuzdajte, jezik, Boadicea«, kazao je osorno Decianus, »da ne kažete ono što biste kasnije morali povući.«

»Usuđujete ml se prijetiti, Decianus?«

Na ovo se pitanje nije osvrnuo. »Promislite o onome što sam vam rekao Imate vremena do jutra. Ujutro ću vas opet posjetiti i doznati vaš odgovor. U međuvremenu će moji ljudi ostati na straži, pa ni jedan Brit neće ući ni izaći iz Venta Icenoruma bez mog dopuštenja.«

»Onda smo, dakle, ja i svi stanovnici ovog grada vaši zarobljenici«, kazala je Boadicea ledeno.

Decianus je kimnuo. »Do jutra. Ako se dotad opametite, sve će biti dobro.«

»Nikad neću biti vaša Decianus. Možete se mirno pomiriti s tom činjenicom.«

»Ni kad biste time zaštitili svoje kćeri?« upitao je bezazleno.

»Kakvo se zlo može desiti mojim kćerima kad su ovdje u Venta Icenorumu, pod mojom zaštitom? Još su djeca.«

»Kakvo se zlo može desiti vašim kćerima ovdje u Venta Icenorumu?« ponovio je mirno Decianus. »Ovog trena radije na to pitanje ne bih odgovorio. Budući da sad niste u stanju razmotriti moj prijedlog, ostavit ću vas da promislite. Boadicea. vi ne možete pobijediti. S vremenom ćete to spoznati. Zašto se, dakle, ne predate dostojanstveno? Postanite mi nevjesta i sve će biti dobro.«

»Dobro?« upitala je prezirno kriveći usne. »Radije bih umrla.«

DESETO POGLAVLJE

Boadicea je noć provela nemirno. Ni u jednom trenutku nije razmišljala o prihvaćanju Decianosove bračne ponude. Uznemirile su je njegove prikrivene prijetnje i spoznaja da su se dvije kohorte - jedinice jače od tisuću dvjesto ljudi - okupile pred zidinama Venta Icenoruma.

Decianus je bezobziran i odlučan, čovjek beskrupulozan i besprincipijelan. Zašto bi takav čovjek želio da mu budem žena, pitala se Boadicea, je li to zato što sam prva žena koju je sreo a koja se nije uplašila njegova drskog nastupa, zato što sam pokazala da moja odlučnost ne zaostaje za njegovom? Želi li me za ženu kako bi dokazao svoju moć da me podjarmi da kraljicu Icena vidi kao svoju imovinu? Vele da je niska podrijetla i da se podigao iz vojske te da svoj uspon duguje podjednako nemilosrdnoj prevrtljivosti kao i carevoj zaštiti. Takav muškarac obično odabire ženu koja će za nj predstavljati materijalnu ili društvenu stepenicu. Želi me, to je očito: vidi mu se u očima. Sigurno ima mnogo žena, slobodnih i ropkinja, koje ne bi odbile ili se ne bi mogle oprijeti zadovoljenju želje rimskog prokuratora. Mlad je i lijep, a njegova bahata muževnost vrlo je privlačna, no nema ni najmanje sumnje da bi on bio okrutan ljubavnik, a kao muž tiranin.

Neću pasti na Decianusove prijetnje, odlučila je iznenada Boadicea. Njegovu bračnu ponudu odbit ću s najvećem ljubaznošću koju uspijem smoći i time će se stvar okončati Mogla bih mu reći i za dijete koje nosim. Možda bi mi dijete moglo poslužiti kao izgovor da odbijem njegovu ponudu. Mogla bih pribjeći otezanju. Zašto mi je to mrsko? Čudno, ne želim Prasatagusovom ubojici govoriti o Prasatagusovom djetetu. Kao da bih si time ukaljala usne, kao da bih se ogriješila o vjernost svom mužu. Dijete je moja veza s Prasatagusom i plašim se da bih, govoreći o njemu, mogla nekako prekinuti tu vezu. Ne mogu rastumačiti zašto to osjećam.

A što je s Aramandom i Sabinom? Decianus tvrdi da im je on skrbnik? Pa što onda? Da li bih se zbog te tvrdnje trebalo posebno uzrujavati? Decianus će imati nadzor nad njihovim nasljedstvom, nad nasljedstvom koje je Prasatagus namro njima i caru - to se ne može osporiti. No isto se tako ne može osporiti ni to da Decianus neće imati nikakve želje da si na vrat natrpa osobnu skrb o dvjema nedoraslim djevojčicama. Ne, nema potrebe da se zbog toga zabrinjavam.

Kad su sutradan ujutro Decianusa uveli u Boadicejinu privatnu odaju, ona ga je milostivo pozdravila i zamolila da sjedne.

Boadicea je odlučila da ovom prilikom sačuva mir usprkos njegovim prijašnjim zahtjevima i prikrivenim prijetnjama. Neće pokazati nikakav otpor, nego će ga samo odlučno i uljudno odbiti. Spokojna izraza, učtivo je čekala da Decianus načne temu zbog koje je došao.

»Gospođo, prijeći ću izravno na stvar«, rekao je smiješeći joj se udvorno. »Kao što znate, moji su se ljudi utaborili izvan gradskih zidina. Ljudi postaju nestrpljivi, a svaki od mojih viših časnika može vam potvrditi da je mnogo teže obuzdavati ljude koje miruju, nego one koji su aktivni. Zato držim da ću, kad dobijem odgovor na svoju bračnu ponudu, moći svojim jedinicama narediti da se povuku. Hoćete li mi, gospođo, ukazati čast i postati moja mladenka?«

»Gospodine, svjesna časti koju mi ukazujete time što me molite da postanem vaša žena, žalim što to moram odbiti«, rekla je Boadicea odlučno, ali pristojno.

»Bi li se mogao saznati razlog vašeg odbijanja?« upitao je ledeno Decianus.

»Svoga sam muža vrlo ljubila gospodine«, rekla je mirno Boadicea. »Za me nikad nije bilo, niti će biti drugog muškarca.«

»Gospođo, ne tražim da me ljubite. Slabo cijenim romantične trice«, rekao je nestrpljivo Decianus. »Tražim da mi postanete žena. Jako vas želim i smatrao bih čašću da budem muž kraljice Icena. Vašem bi narodu vrlo koristilo da mu budem zaštitnik.«

»Odgovor je svejedno ne, Decianus«, rekla je odlučno Boadicea.

Decianus je ustao. »Onda mi ne ostavljate drugog izbora, gospođo. Vi i vaše kćeri moje ste zarobljenice i, sve dok se ne opametite, morate ostati u kućnom zatvoru, a smijete se kretati samo unutar granice svog privatnog stana.«

»Moje će kćerke biti u mojem stanu?« na koliko se trudila, Boadicea nije mogla zatomiti prizvuk straha.

Decianus je odmahnuo glavom. »Ne, one moraju ostati u svojim prostorijama, a vi ćete se koristiti svojom spavaćom sobom i ovom privatnom odajom. Na svima će ulazima biti straža a vaši će sluge moći dolaziti i odlaziti samo s odobrenjem stražara, kojima ću sam davati upute.«

»Zahtijevam da moje kćeri ostanu sa mnom«, rekla je Boadicea nabusito.

»Gospođo, niste u položaju da bilo što zahtijevate«, rekao joj je Decianus. »Moja ste zatočenica i to ćete ostati sve dotle dok ne odlučim što ću s vama učiniti.«

»Što ćete sa mnom učiniti?« ponovila je ljutito Boadicea »Nisam vaša ropkinja gospodine.«

»Niste moja ropkinja velite. Nećete mi biti žena velite. Za ime Jupiterovo, što ste onda vi?«

»Ja sam kraljica Icena.«

»Vi ste moja zarobljenica kraljice Icena«, kazao je posprdno Decianus, »a i svi vaši podanici koji stanuju unutar zidova Venta Icenoruma. Niste ropkinja niste mi zaručnica niste više prava kraljica. Čini mi se da ću morati pronaći neka druga sredstva da vas privedem pameti.«

»Pazite, Decianus!« uzviknula je Boadicea »Metnete li prst na mene, pokušate li me silom podvrći svojoj volji, budite sigurni da ćete prokleti taj dan. Ne varajte se! Bogovi su mi svjedoci da me nikakve prijetnje, mito, ni nasilje nikada neće natjerati da budem vaša.«

Onako zažarenih obraza i očiju koje su plamtele plavim ognjem, Boadicea kao da je u srdžbi bila još ljepša. Zadahtane od bijesa i žestokog udaranja srca dojke su joj talasale, a šiljaste bradavice uprle su zamamno u njen prsluk.

Nekoliko trenutaka Decianus ju je šutke promatrao. Pomislio je da nikad nije izgledala poželjnije. Niti ne pokušavajući prikriti požudu, pažljivo ju je odmjerio od glave do pete.

»Vidjet ćemo, gospođo. Vidjet ćemo«, rekao je samo toliko.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Slijedeća dva dana Boadlcea je ostala zatočenica. Stražari su joj donosili hranu i vodu, a nije simjela razgovarati ni s kime, te je o onome što se događalo u svijetu izvan zatvora mogla suditi samo po onome što je sama načula .Ono što je čula teško da joj je moglo ublažiti strah.

Čula je kako u dvorištu ispred njezina prozora lupaju teške, okovane čizme, a njihov se odjek čuo i po hodnicima samog dvorca, kao da odredi vojnika njima prolaze svojim poslom.

Drugog dana poslije podne čula je zvuke iznenadnog meteža zveket oružja, uzvike i vriskove. Zatim je uslijedila sveobuhvatna tišina, kao da je Venta Icenorum postao grad duhova te kao da su ona, Boadicea, i nepristupačni stražari jedini stanovnici.

Ujutro trećeg dana zatočeništva u njezinu je odaju dopraćen jedan od njezinih starijih ljudi, neki Prasatagusov ujak, čovjek kojeg su Iceni vrlo poštovali. Na njemu su se opažali znaci okrutnog mlaćenja, kao da su ga bili zlostavljali, a ruke su mu bile sputane lancima.

»Tristram!« uzviknula je Boadicea, lomeći se između očaja zbog njegova žalosnog izgleda i veselja što vidi rođaka svoga muža. »Odakle ti ovdje?«

»Stvarno, odakle ja ovdje, gospođo!« uzviknuo je ljutito Tristram, pokazujući jasno da mu barem duh nisu slomili »Vidite iza mene dvojicu od tih nečovečnih čudovišta koja su pregazila našu prijestolnicu.«

»Što se dogodilo, Tristrame?« zabrinuto je upitala Boadicea »Zadnja sam dva dana provela bez ikakvih vijesti Molim te, reci mi što se desilo!«

»Onaj đavo Catus Decianus zauzeo je cijeli Venta Icenorum, a njegovi su ljudi opljačkali dvorac. One koji su im se pokušali suprotstaviti pobili su krajnje okrutno, a mnoge su naše ljude odveli u zarobljeništvo.«

»Zašto su tebi dopustili da dođeš ovamo, Tristrame?« upitala je sumnjičavo Boadicea.

»Prokurator je rekao da vam moram ispričati nesreće koje su zadesile naš narod u posljednja dva dana da biste vi, kako se izrazio, mogli razmisliti o jadima koje ste na nj navalili svojom tvrdoglavošću.«

»Mojom tvrdoglavošću!« ogorčeno je uzviknula Boadicea. »Tristrame, sigurno ne vjeruješ da me puka tvrdoglavost navela da odbijem zahtjeve prokuratora Decianusa.«

»Navodio sam njegove riječi, gospo, a ne svoje«, uvjerio ju je Tristram. »Znam raspoloženje našeg naroda. Ako su Iceni ikad imali kakvih dvojbi u vezi s našim prijateljstvom s Rimom, ono što

se zbilo u posljednja dva dana osnažilo je te dvojbe. Ne znam što to Decianus od vas zahtijeva - on neće reći, premda se može naslutiti - no moj vam je savjet da nipošto ne popus...«

U tom trenutku jedan od rimskih stražara udario je Tristrama u leđa, a okovani se čovjek licem stropoštao na pod.

»Poslali su te ovamo da s gospođom razgovaraš a ne da joj daješ savjete«, zarežao je Rimljanin.

»Decianus traži da mu postanem žena, Tristrame« rekla je Boadicea dok je, ne osvrćući se na namršteno negodovanje stražara, pomagala oborenom čovjeku da se digne.

»Da mu postanete žena?« upitao je Tristram, ne vjerujući. »Da se vi udate za tog rimskog faćuka? Belenus, zaštiti nas! Gospođo, naš je narod uz vas. Kamo god ih poveli, Iceni će ići za vama. Samo nam dajte znak svoje volje.«

»Što mogu učiniti, Tristrame?« upitala je Boadicea, očajavajući. »Zatočenica sam, kao i svi građani icenske prijestolnice.«

»Decianus vas ne može dugo držati kao zatvorenicu, jer će se inače suočiti s gnjevom svih onih Icena koji žive izvan zidina Venta Icenoruma, kao i s Parisijima i Cantima«, naglasio je Tristram. »Budući da ima samo četiri legije za držanje cijelog prostora Britanije, i sam će Decianus uvidjeti kolika je ludost izazvati zajedničku pobunu u jugoistočnim kraljevstvima, onim kraljevstvima koja su trenutno u dobrim odnosima s Rimom. Oduprite se prokuratorovim zahtjevima, gospo, to vam je moj savjet. Oprite se tiraninu, a narod Britanije ustat će u vašu obranu! Zajednički moramo zbaciti...«

Tristanove su riječi naglo prekinute, jer se onesvijestio od udarca u potiljak. Zatim su vojnici Tristrama za pete izvukli iz odaje, ostavljajući Boadiceju malko pametniju, ali zato znatno tjeskobniju no prije.

* * *

Sat kasnije, procijenivši valjda da je Boadicea imala dovoljno vremena da svari Tristramove obavijesti o trenutnim nedaćama građana Venta Icenoruma, u odaju je ušao Decianus. Brzo je otpravio stražare.

»Kao što ste obaviješteni, dvorac i prijestolnica Icena pod mojim su nadzorom«, rekao je bez uvoda »Jeste li sada spremni da se urazumite te da se složite s mojim uvjetima?«

»Da sam i na trenutak sumnjala u ispravnost svoje odluke, sad bi se svaka sumnja raspršila«, rekla je Boadicea hladno. »Pokazali ste se lakomim i bezobzirnim nitkovom, gospodine. Mislite li da bih se složila s time da postanem žena takvog čovjeka?«

Uvjeren u to da će Boadicea dosad uvidjeti beznadnost svog položaja, potpunu bezumnost protivljenja zahtjevima čovjeka kojeg podupire silna moć Rima, Decinaus se stvarno zapanjio zbog njezine tvrdoglavosti. Privučen njezinim izgledom u tolikoj mjeri kako to nikad dotle nije iskusio,

uopće nije mogao prihvatiti neugodnu istinu da Boadicea, ne samo što je vrlo daleko od toga da mu uzvrati osjećaje, već prema njemu ne osjeća ništa osim mržnje i prezira.

Zamišljeno ju je promatrao nekoliko trenutaka, pokušavajući dokučiti misli li ona stvarno ono što kaže, i da li je, smatrajući ga ubojicom svoga muža, zbilja odlučila da skupo proda svoj život.

»Upozoravam vas, Boadicea, kraljice Icena« rekao je mračno. »Nikome ne dopuštam da me prezire i grdi, a najmanje ženi - plemenitoj divljakinji.«

Boadicea mu je prkosno uzvratila pogled. Čak i kao Rimljanin bio je neobično lijep; kosa mu je bila kratko podšišana i začešljana preko čela a, u skladu s rimskom modom, bio je i glatko obrijan. I dalje je nosio odoru centuriona visokog čina, a to kao da je samo još povećavalo, a nipošto umanjivalo, njegov novi status prokuratora. No Boadicea je vidjela i više od dobrog izgleda i sjajne odjeće neporecivo lijepog muškarca; njoj se činilo da su te krasne smeđe oči zapravo oči gmaza, da su lijepo oblikovane usne hladnog i bezosjećajnog kamenog kipa, te da sa snažnih ratničkih ruku, što svjetlucaju od prstenova posutih draguljima, kapa krv njezinog ljubljenog muža.

»Plemenita divljakinja?« upitala je podrugljivo. »To je svakako proturječje izraza. Divljak je neciviliziran i primitivan, a plemenit je onaj koji se ističe djelima, karakterom, položajem ili rođenjem. Pa ipak, možda imate pravo, Decianus. Po položaju i rođenju ja sam plemkinja. A po djelima i karakteru? Sud moram prepustiti potomcima. No moram priznati da u vama postoji nešto što iz mene na vidjelo iznosi divljakinja, što mi daje primitivni nagon da vas uništim onako kako ste vi uništili moga muža.«

»Hrabre riječi, gospo, no, na žalost, samo riječi!« rekao je Decianus posprdno se smiješeći. »Čime biste vi to mene ubili? Oštrim pogledom, svojim dugim noktima, bisernim zubima?«

Prijeteći joj se približio, pa je Boadicea na trenutak pomislila da će je napasti. No tada se zaustavio, a kad je progovorio, glas mu je odražavao blagu pokudu.

»Toliko ćete toga dobiti pristajući na moju bračnu ponudu, a toliko izgubiti ako je odbijete.«

»Što još imam izgubiti osim onoga što ste mi već oduzeli - mog muža, mog kraljevstva, mog dvorca i muževog bogatstva i posjeda?«

»A vaše kćeri?« upitao je Decianus hladno. »Još imate kćeri. Nemojte ih zaboraviti! Zasad su barem *virgo intacta,* no dokle će...«

Jednim brzim pokretom ljevice Boadicea je podigla lanac koji joj je ležao među prsima a desnicom izvukla nož iz korica. Prije nego što je iznenađeni Decianus išta mogao napraviti, zarinula mu je nož do drška u vrat, jedino mjesto koje nije bilo zaštićeno oklopom. Nož ga je postrance pogodio u vrat, zamalo promašivši žilu kucavicu, a iz rane je šiknula krv. Kad je Boadicea izvukla nož, Decianus je bijesno opsovao i pozvao u pomoć stražu s ulaza.

Dok su mu stražari hrlili u pomoć, usprkos krvi koja je navirala, Decianus je koraknuo naprijed i iz Boadicejine ruke istrgnuo okrvavljeni nož, gadno pri tome oštricom porezavši ruku.

Blijed od bijesa i gubitka krvi, zurio je zaprepašteno u pobjedonosno nasmiješenu Boadlceju.

»Htjeli ste me ubiti, zar ne?« upitao je zgranuto i s nevericom. »Htjeli ste me ubiti i ubili biste me da bogovi u svojoj mudrosti nisu skrenuli udarac. Nemam više nikakve sumnje što se tiče vaših osjećaja prema meni. Ne, kraljice Icena, nemojte gledati tako pobjedonosno! Vaša pobjeda, obećavam vam, bit će kratka vijeka. Rana nije smrtonosna. Neću umrijeti od nje. Ranjavali su me i gore, pa sam preživio da vam to kažem. Ali, čuvajte se, Boadicea! Proklet ćete dan kada ste odbili moju ponudu i jasno očitovali svoje osjećaje prema meni. Vi i vaše kćeri gadno ćete to ispaštati.«

DVANAESTO POGLAVLJE

Od Decianusova odlaska pa do slijedećeg jutra Boadicea nije vidjela nikoga osim rimske straže koja joj je donijela hrana Ujutro ju je iznenadio dolazak dviju njezinih sluškinja. I jedna i druga izgledale su prestrašeno i užasnuto, te kao da su bile plakale.

»Silvea i Ione!« uskliknula je Boadicea radosno. »Znači, dopustili su vam da me dvorite.«

»Gospođo, bojim se da će od naše prisutnosti ovdje proizaći malo dobra«, kazala je žalosno Ione. »Što je prokurator naumio, ni Silvea ni ja zapravo ne znamo, no očito je da sprema nešto gadno.«

»Zašto tako govoriš?« upitala je Boadicea

»Minulog su sata rimski vojnici gradsko stanovništvo tjerali na veliki trg ispred dvorca«, objasnila je uzrujano Silvea. »Sada je trg prepun svijeta, većinom prestrašenih i nevoljnih ljudi. Ne znaju zašto su ondje jer im Rimljani ništa ne govore. No nemaju druge nego da ostanu, jer su ih stjerali kao stoku, a vojnici na svim stranama drže straže. Rimljani su im rekli samo toliko da neće dugo čekati te da će vidjeti svoju kraljicu u svem njezinom sjaju.«

Boadicea se namrštila. Kakvih li zagonetnih riječi od rimskih vojnika! Što bi to moglo značiti?«

Ione je slegla ramenima: »Ne znam, gospođo, niti tko drugi zna. To vjerojatno samo po sebi ne znači ništa osobito. Vjerujem da samo ponavljaju ono što su im rekli njihovi ćasnici. Vani, na trgu, onako natiskanima poput ovaca, vrlo im je sparno, a nikome nije dopušteno da ode, čak ni da obavi nuždu. Sve moraju obaviti kako znaju i umiju. Tko god prosvjeduje dobije bubotak drškom noža, pa prosvjedi nisu onako glasni i česti kao što bi mogli biti.«

»Pretpostavljam da prokurator od mene očekuje da izađem i obratim se svojem narodu«, kazala je zamišljeno Boadicea. »Očekuje da ću im reći da je njihova kraljica pristala da postane njegova žena.«

»Njegova žena!«, jednoglasno su uzviknule dvije žene.

»Gospođo, sigurno griješite«, rekla je Silvea »Prokurator je jako omrznut. Vjerujem da vam Iceni nikad ne bi oprostili pristanete li na to da mu budete žena.«

»I to tako brzo nakon smrti našeg ljubljenog kralja«, dodala je negodujući Ione.

»No ako bih time mogla Icene spasiti od daljnje okrutnosti i krvoprolića?« upitala je mirno Boadicea.

»Mogu govoriti samo o svojim rođacima, gospođo«, rekla je Ione. »Oduprete li se prokuratora, oni će s vama kroz vatru i vodu. Catus Decianus je okrutno i neljudsko čudovište, spodoba bez sažaljenja i milosti.«

»Međutim, gospođo, nas smo dvije poslane da vas pripremimo za vaš nastup na trgu«, upala je uznemireno Silvea. »Za deset minuta morat ćemo otići, a tada će doći i straža da vas sprovede odavde.«

»Moram obući najsvečanije kraljevsko ruho, Silvea«, rekla je Boadicea naglo stvorivši odluku. »Tako ću osokoliti svoj narod.«

»Prema prokuratorovoj zapovijedi, s vas treba svući svu odjeću, a dalje ćete ići odjenuti samo u prostran plašt«, rekla je nelagodno Ione.

»Majko bogova!« uzviknula je Boadicea »Decianus me odlučio lišiti svega što posjedujem. Uskraćuje mi čak i odjeću. Zašto je izdao takav nalog?«

»Ne znam, gospođo. Možda se boji da biste mogli pokušati pobjeći, a bosi i...«

»Bosa?« uzviknula je prestravljeno Boadicea. »Trebam li se ja, kraljica Icena, pojaviti kao ropkinja?«

»Možda baš to prokurator želi, gospođo«, rekla je snuždeno Silvea. »Nada se da će vas poniziti pred vašim narodom. No, ako je to naumio, bolje bi mu bilo da promisli. Sam pogled na našu dragu kraljicu, neobuvenu i ogrnutu samo plaštem, izazvat će bijes u srcima Icena i vrlo vjerojatno potaći pobunu.«

Boadicea se zabrinuto namrštila. »Valja se nadati da se narod u takvom času neće podići na bunu. Ako je to što kažeš istina Silvea, ako je narod pod tako jakom stražom, poklat će ga čim ustane. Moramo čekati povoljnu priliku i zgodan trenutak da se otarasimo naših tlačitelja.«

»Možemo li za vas još što učiniti gospođo?« upitala je Ione, vežući uzice prostranog plašta koji je sakrivao golo tijelo njezine gospodarice.

»I ti i Silvea najbolje ćete mi poslužiti tako da svojim rođacima, prenesete moju zapovijed da Iceni moraju odoljeti porivu za pobunom, pa ma kakav izazov bio, te da oni, vaši rođaci, neopaženo prođu kroz svjetinu na trgu i mirno narodu saopće moju zapovijed.« Iščešljavši Boadicejinu kosu tako da joj se kao zlatan slap slijevala niz leđa, prekrivajući ramena i leđa te dopirući gotovo do stražnjice, Silvea je odstupila jedan korak i zadovoljno promotrila svoje djelo.

»Učinit ćemo što kažete, gospo«, obećala je. Nećemo časa časiti da dostavimo vašu poruku. I ne bojte se. Bosi i lišeni svojih kraljevskih halja i dijadema, ne izgledate ništa manje kraljevski no inače. Vaši će podanici to vidjeti, gospo. Vidjet će oni, a prokurator neće postići ono što je nakanio.«

U tom je trenutku šest naoružanih rimskih stražara ušlo u sobu, a na Boadicejin znak glavom, sluškinje su se usplahireno povukle iz odaje.

Boadiceju su sproveli iz stana u kojem je posljednjih nekoliko dana bila zatočena. Dva su legionara bila na čelu, dva otraga, a preostala dvojica bila su joj sa svake strane. Decianus očito ništa nije htio prepustiti slučaju, pomislila je Boadicea s mračnim zadovoljstvom.

Dopratili su je do sredine trga, gdje je namršteni Decianus iščekivao njezin dolazak. Maslinasta put njegova lica bila je blijeđa no obično, vrat mu je bio sav umotan, no ništa drugo nije odavalo da ga je prethodnog dana Boadicea ranila.

»Što želite od mene, Catus Decianus?« upitala je Boadicea oholo.

»Doveli su vas danas ovamo, Boadicea, *kraljice* Icena«, odgovorio je Decianus posprdno, »kako bi vaši podanici mogli vidjeti kakva kazna čeka one koji se usuđuju suprotstaviti vlasti carskog Rima...«

»Carskog Rima ili razbojnika koji je imenovan prokuratorom?« upitala je Boadicea.

Decianus se na upadicu nije osvrnuo. »...kako bi mogli vidjeti na koji će se način kazniti svaki Brit koji se usudi napasti osobu rimskog službenika. Vi ste se, Boadicea. podsmjehnuli ugovoru koji je vaš pokojni muž kralj Prasatagus toliko vjerno poštivao, potaknuli ste njegov narod na nasilje, a moju osobnu uljudnu molbu dočekali s porugom i napadom.«

»Odbila sam da se udam za vas, Decianus. To je sve«, rekla je Boadicea prezirno.

»Možete li zanijekati da ste me napali nožem i da samo sreći mogu zahvaliti što sam danas ovdje?« upitao je Decianus.

»Sreći!« uzviknula je Boadicea »Sreći za koga? Je li sreća za moj narod što je takvo opako čudovište kao što ste vi izmaklo pravdi? Držali ste me u zarobljeništvu dok ste pljačkali moj dvorac i zaposjedali moje kraljevstvo. Rimski vojnici pod vašim zapovjedništvom okrutno su se odnosili prema mojim podanicima, a sada ste me doveli ovamo, bosu i lišenu kraljevskog sjaja, kako bi ti isti podanici mogli vidjeti moje poniženje i poraz.«

»I vašu kaznu, o kraljice«, rekao je jetko Decianus.

Boadicejin i njegov pogled su se sreli, i Boadicea je prvi put bila svjesna svoje ranjivosti. Bila je trudna žena, udovica koja žali za voljenim mužem, kraljica podanika koji su, potišteni i zaplašeni naglim ishodom događaja što ih je lišio kralja od nje tražili vođstvo i upravljanje. No što im ja goloruka žena mogu ponuditi? upitala se Boadicea.

Dok je izdržavala Decianusov pogled, dok su se plave oči sretale sa smeđima odjednom je postala svjesna da postoji i nešto drugo osim ranjivosti Osjetila je da je obuzima strah. Decianus ju je promatrao podrugljivo i zlurado, i ne trudeći se prikriti pohotu. Kao da je i on bio svjestan njezina

straha njezine sve veće bojazni. Pohota? Zašto on mene tako gleda, pomislila je nelagodno Boadicea. Odbila sam njegovu bračnu ponudu, pa sigurno u tom pogledu više ne gaji neku nadu. Zašto onda...?

»Govorili ste o mojoj kazni. Što pod time mislite, Decianus?« upitala je prezrivo, odlučivši da mu ne dopusti da je vidi kako se boji. »Zar me niste već kaznili time što me držite u zarobljeništvu i što ste mi opustošili kraljevstvo?«

»A što ćemo s napadom na moju osobu, o kraljice Icena?« upitao je strogo Decianus. »Napadom na prokuratora, carevog predstavnika, izvršili ste napad na samog božanskog cara. Takvi se napadi oštro kažnjavaju. Izbičevat će vas.«

Boadicejin užasnuti uzvik izgubio se u jednoglasnom kriku njezinih podanika. Na trenutak joj se zavrtjelo u glavi, a prosvjedovanje naroda kao da je dopiralo nekako iz daljine.

»Pa čak ni vi ne biste počinili, ne biste mogli počiniti takvo nasilje«, promrmljala je kao za sebe. No njezinu je glasu nedostajalo uvjerljivosti. Kao što je i predobro znala Decianus je bio spreman na bilo koje nasilje za koje je smatrao da bi moglo poslužiti njegovoj svrsi.

Decianus se okrenuo dvojici centuriona koji su stajali do njega, ljudima na glasu zbog okrutnosti, te glavom pokazao prema stupu za robove u dnu trga.

»Neka četvorica vaših ljudi otprate kraljicu Icena do stupa za bičevanje«, rekao je oštro, »a druga dvojica neka ovamo dovedu kraljičine kćeri.«

Prije no što je stigla prosvjedovati, Boadicea se već našla u snažnim rukama koje su je pognale prema stupu za šibanje, gdje su je okrenule licem prama svjetini. Našla se u žarištu pažnje cijelog mora lica, lica koja su sva imala isti izraz zaprepaštenja.

Vojnici su kroz svjetinu provodili Aramandu i Sabinu, koje su proteklih dana bile razdvojene od majke, te ih postavili na tri-četiri metra od matere. Obje su bile bijele poput zida i prestravljene poput uplašene djece. Preklinjući su zurile u Boadiceju; kao da su zamišljale da ona još ima moć da ih zaštiti.

Decianus se primako i zauzeo mjesto tik do Aramande i Sabine. »Svucite zatvorenicu!«

Tek tada je Boadicea potpuno spoznala njegovu namjeru, tek je tada mogla povjerovati da on stvarno kani izvršiti ono što je rekao. Kad je došla do te spoznaje i kad je napokon shvatila pogibelj u kojoj se nalazi, bijesno se počela otimati da se oslobodi željeznog stiska svojih zarobitelja.

Opiranje joj nije nimalo pomoglo. Druga dva legionara došla su u pomoć svojim drugovima i zajednički su joj strgnuli ogrtač s tijela.

Tada se prestala otimati pa se osovila mirna i tiha poput mramornog kipa naizgled nesvjesna mnogih očiju koje su, usprkos svoj naklonosti prema njoj, zurile u njezino golo tijelo.

Dakle tako, izbičevat će me, pomislila je. Decianus me, znači, želi poniziti razotkrivajući moju golotinju pogledu mojih podanika i dajući me javno izbičevali. Nada se da će tako postići svoj cilj. Ako je pomislio da će svoj cilj postići na taj način, onda je Decianus budala, veća budala no što sam mislila. Njegova okrutnost samo jača moju odlučnost, moju riješenost da, ma što se desilo, ne pokleknem pred njegovom tiranijom. Neću moliti milost, kako se Decianus, bez sumnje, nada. Neću se toliko poniziti. Misli da će me ponižavanjem i zastrašivanjem prisiliti na potčinjavanje. Ne računa s time da će morati ostvariti svoju prijetnju. No, griješi. Lud je. On je okrutna prevrtljiva luda. Prihvatit ću bičevanje i poniženje, a tada će moji ljudi Rimljane vidjeti u pravom svijetlu. Sami će vidjeti što rade s njihovom kraljicom, kako ona ne puže od straha, niti moli milost od moćnog Rima. Sami će vidjeti da naši tlačitelji nisu ništa drugo doli okrutni divljaci. Podvrći ću se bićevanju dostojanstveno. Deset udaraca običnim bičem uobičajena je kazna koja se izriče ženi i primit ću je bez prezanja.

Spoznavši sada njezinu namjeru, a razbješnjen zbog toga što odbija tražiti milost, Decianus je izdao daljnje naredbe.

»Okujte zatvorenicu o stup. Bičevanje će se sastojati od trideset udaraca« - zastao je jer su se njegove naredbe izgubile u užasnutim uzvicima Brita - »a obavit će ga eunuh kojemu se, zato što mu je to jedini način da uživa u ženskoj ljepoti, može vjerovati da će zadaću izvršiti kako valja.«

Boadicea nije imala vremena da prosvjeduje ili da dalje premišlja. Zgrabili su je i licem okrenuli prema stupu za bičevanje, o koji je prikovana željeznim ovratnikom i lisičinama. Njezinu bujnu zlatnu kosu grubo su razmaknuli na dva dijela i zatim je prebacili sprijeda gdje joj je djelomice zastrla lice i prsa; leđa su joj ostala gola.

Zvuci Sabininog plakanja i Aramandine odvažne molbe za milost konačno su Boadiceju priveli svijesti. Podsjetili su je na ono što je bila zaboravila u svojoj odlučnosti da ne moli za milost, u svojoj želji da potakne narod na borbu protiv ugnjetača. Moje dijete, moje čedo, pomislila je prestravljeno. Majko bogova budi milostiva! Zaboravila sam. U svom ponosu, svom blesavom ponosu, zaboravila sam. Deset udaraca koje legionar izvodi običnim, jednostrukim bičem, kako je običaj - to ne mora biti opasno. Bičevanje bičem od devet strukova posve je druga stvar. A trideset udaraca koje takvim bičem izvede eunuh, koji je po svojoj snazi i naravi najokrutniji krvnik, često žrtvu ostavlja više mrtvom nego živom. A što će tada biti s mojim djetetom?

No upravo kad je dahnula da prigovori, prvi udarac opekao ju je po golim leđima.

»Ne«, jeknula je. »Ne stanite. Ja sam...«

Slijedeću riječ nikad nije izgovorila jer se ona poklopila sa slijedećim udarcem, koji je pogodio tek malo niže od prvoga Nije imala prilike viknuti, dovoljno udahnuti da izusti riječ. Bič je udarao neprestano, pravilno i ritmički. Snažni mišićavi stručnjak brinuo se da svaki udarac pogodi drugo mjesto, stvarajući tako na leđima red otvorenih i krvavih pruga. Dvaput su joj se krajevi biča ovili oko tijela i zahvatili je po dojkama i nagtdivši njihovu bijelu ljepotu.

Pri dvadeset devetom udarcu onesvijestila se i pala na stup. Tako nije bila svjesna posljednjeg gadnog udarca, koji je, izveden vrlo pomno, švignuo odozgor nadolje preko ostalih brazgotina, te joj leđa pretvorio u gomilu okrvavljenog mesa. Nije bila svjesna ni većnice rasola koju su joj polili po leđima kako se rane ne bi zagnojile, što bi često slijedilo nakon ovakvog kažnjavanja.

Osvijestila se na tlu. Okove su joj skinuli, a krvlju umrljani rasol natapao joj je tijelo i curio među noge.

Čula je Decianusov glas, jecanje svojih kćeri i plakanje ostalih žena no zvuci kao da nisu bili stvarni, kao da su stizali iz neke velike udaljenosti.

»Podignite zatvorenicu i vratite je u njezinu spavaću sobu«, govorio je Decianus. »Smiju je dvoriti njezine žene, no i dalje mora ostati zatvorenica i treba je dobro čuvati.«

Boadicea je pokušala ustati, ali su joj noge otkazale poslušnost. Nato je Angarad, manje uplašena od ostalih, požurila naprijed, istrgla od jednog vojnika Boadicejin plašt, brzo odgurnula ostale i plaštom nježno omotala svoju uzdrhtalu gospodaricu. Mahnula je ostalim ženama, pa su zajednički osovile Boadiceju na noge i, što je moguće pažljivije, poduprle je i pomogle joj da se vrati u dvorac.

Žene su je potrbuške polegle na postelju i ljekovitom tekućinom, spravljenom od vruće vode i bilja koje ublažava bol, počele joj ispirati rane. Unatoč njihovoj blagosti, bol je bila tako jaka da se Boadicea ponovno obeznanila. Kad je opet došla k sebi, još je ležala potrbuške, no sada poduprta baršunastim jastucima. Leđa su je nakon ljekovite pomasti malko manje boljela. Žene su joj isprale krv iz kose, vrlo je nježno počešljale, a zatim su kose splele i savile navrh glave kako joj ne bi nadraživala razderano tijelo.

Sve vrijeme Boadicea nije ništa govorila. Šutjela je dok su joj pomagale, a na zabrinuta pitanja odgovarala je samo kratkim odmahivanjem ili kimanjem glave. Ovo je žene donekle zabrinulo, jer su se plašile da je od okrutnog postupka, uz to još i trudna malko poremećena. Kada su učinile sve što su mogle. Angarad, glavarica sluškinja, dala im je znak da se povuku. Ona je ostala sama s gospodaricom.

Tada je Boadicea progovorila no, čini se, uz velik napor.

»Moje kćeri?« upitala je iscrpljeno.

»Željele su vas vidjeti, gospođo, a gospođica Aramanda borila se sa stražom da dođe do vas nakon kazne, ali prokurator je dao nalog da se odmah moraju vratiti u svoje prostorije.«

»Jadna moja djeca«, rekla je Boadicea dok su joj suze curile niz lice. »Što će biti s njima?«

»Možda je i bolje da vas još ne vide«, rekla je Angarad. »Potrebni su vam mir i počinak, vrijeme da se odmorite, zaspite i prikupite snagu. Osim toga, novi pogled na vaša jadna leđa jako bi ih uzrujao.«

»Imaš pravo, Angarad. Ujutro ću se osjećati bolje. Ali, govoreći o svojoj djeci, nisam mislila samo na moje kćeri...« Boadicea usuti a oči joj se ispune novim suzama.

Angarad je sažalno kimnula. »Znam, gospođo, ali mišljenja sam da se, slava Taranisu, djetetu što ga nosite ništa nije dogodilo. Zašto prokuratoru ništa niste rekli o djetetu?«

»Ne znam, Angarad, i to je istina« uzdahnula je Boadicea »Možda zbog ponosa? Ili zbog slutnje da bi, onako pohotan prema meni, ulegao namjerno nauditi djetetu? Ili zbog želje da tajna ostane između mene i mojih? Ne znam.«

»Razumijem, gospođo«, rekla je Angarad blago. »No priznajem da sam se jako pobojala kad mi je postalo jasno što prokurator namjerava.«

»Tada je već bilo prekasno da molim milost, čak da sam to i željela. Shvatila sam da me prokurator želi poniziti, da me želi dati izbičevan, ali nisam shvatila da će me podvrći okrutnosti kojoj se podvrgavaju žene osuđene samo zbog najgnusnijih zločina a nikada trudnice. Kad sam to spoznala bilo je prekasno.«

»Odmorite se koliko god možete, gospo moja i uzimajte mnogo hrane pa će sve biti u redu«, tješila ju je Angarad. »Sad spavajte, a ja ću ostati uz vas da vam s vremena na vrijeme iznova premažem rane i stavim nove obloge. Većina rana je na površini, tek nešto više od zguljene kože. Gadno su vas izlemali, ali samo na jednom mjestu zadobili ste duboku ranu.«

»Dovoljno sam jaka i zdrava, hvala budi bozima«, nenadano se nasmiješila Boadicea, a Angarad je laknulo, jer joj je postalo jasno da Boadicea nije nimalo klonula duhom. »Poput svih ostalih parisijskih plemkinja, i ja sam odgojena jahačica. Od najranijeg djetinjstva prihvaćala sam padove s neminovnim masnicama i ožiljcima kao nešto posve prirodno. Brzo ću ozdraviti. Do jutra ću biti preporođena i opet ću se moći suočiti s Catusom Decianusom.«

TRINAESTO POGLAVLJE

Tri dana kasnije Boadiceju, koja osim neobične bljedoće nije pokazivala nikakvih drugih vanjskih znakova patnje, straža je otpratila u veliku dvoranu dvorca gdje ju je, kako su je obavijestili, čekao Decianus.

Dostojanstvena i mirna - ožiljci na tijelu smetali su je zapravo daleko manje od ožiljaka u svijesti - Boadicea je odlučila prikriti svoj prezir i mržnju prema čovjeku koji ju je izložio takvom divljaštvu. Presenati će ga svojom potpunom ravnodušnošću.

U dvorani su bile njezine kćeri, koje su teskobno promatrale njezin dolazak. Tek što su je vidjele i spoznale da se očito oporavila od one strahote, lica su im se radosno ozarila, pa su, okretno izmigoljivši čuvarima, potrčale prema njoj i sjurile u njezine raširene ruke i nježan zagrljaj.

Očiju tamnih i nedokučivih, Decianus se ozbiljno naklonio Boadiceji. Odlučio je ne obazirati se na svojeglavo ponašanje njezinih kćeri - bar ne za sada. Boadicea mu je zapravo bila jedina briga. Sada će se sigurno pokoriti pomislio je. U mojoj je vlasti njezin dvorac i skrbnik sam njezinih kćeri. Sad zacijelo shvaća da se sama ne može oprijeti moći carskoga Rima, moći koju mi je dodijelio sam car. Dobila je gadnu lekciju i mora da je dosad prihvatila da sam ja njezin gospodar. Ovaj put me neće odbiti.

U stvari Decianusov sadistički postupak s Boadicejom samo je povećao njegovu želju za njom. Prvi put je vidio ljepotu njezina nagog tijela, a upravo je on bio potakao patnje tog istog tijela. Želio ju je više no ikad. Nikad ga nijedna žena nije toliko privukla. Bio je toliko sebičan da ne bi prezao ni od kojeg sredstva da postigne svoj cilj. Silovanje? Ne, silujući je posjedovao bi samo njezino tijelo. Boadicea mu se mora prepustiti. Bila je utjelovljenje ženske draži. Bila je njegovo željkovanje. Mora postati njegova, tijelom i dušom.

»Nadam se da ste u dobru zdravlju, gospođo«, rekao je, a njegova je neosjetljivost bila tolika da nije niti shvatio da njegove riječi prije sadrže prizvuk poruge nego iskrenosti.

»Takva sam kakvom me vidite«, odgovorila je zagonetno Boadicea.

»Gospođo, pozvao sam vas ovamo da biste se mogli pojaviti pred mojim časnicima i preda mnom, kao i pred plemstvom svoga naroda«, rekao je mirno Decianus. »Prema želji kralja Prasetagusa, prema njegovom dobrovoljno sklopljenom ugovoru s carem, poslije smrti kralja car je trebao postati nasljednikom njegovih imanja i skrbnikom njegovih kćeri. Napokon, spoznajući u svojoj carskoj mudrosti da je previše udaljen da bi na odgovarajući način izvršio povjerene mu dužnosti car je mene, Catusa Decianusa, imenovao svojim zastupnikom. Vi ste, gospođo, pod utjecajem onoga što se s najvećom dobrohotnošću mora nazvati tugom zbog smrti vašeg muža...«

»Zbog umorstva moga muža«, ispravila ga je odlučno Boadicea.

Decianus se na to nije osvrnuo »...odbili da slijedite njegove želje. Odbili ste cara Nerona priznati kao nasljednika i upravljača imanja vašeg gospodina te kao skrbnika svojih kćeri.«

»Ja sam jedini skrbnik svojih kćeri«, odgovorila je Boadicea izravno, osjećajući nemir Aramande i Sabine, koje su joj sada stajale svaka s jedne strane. »Bi li ikoja prava mati, bila ona kraljica ili seljanka, skrbništvo nad svojom djecom povjerila ubojici njihova oca?«

Decianus ju je neko vrijeme promatrao zamišljeno i šutke. Opljačkao sam joj grad, razorio mnoge zgrade i poklao građane koji su mi se suprotstavili. Dopustio sam vojsci da podivlja, da ubija, siluje i krade da se lekcija nauči, a zatim sam svoje ljude priveo u red. Opustošio sam dvorac, uzeo Prasatagusovo zlato i blago i nedirnute ostavio samo privatne prostorije Boadiceje i njezinih kćeri. Naznačio sam svoj cilj. Boadicea jedina, moj je cilj. No odbila me. Mora je se naučiti pameti. To je nesumnjivo urodilo plodom i ona je, unatoč početnom protivljenju, sada spremna da se podvrgne mojim željama Ako nije, što je nezamislivo, još imam načina da svladam njezin otpor...

»Reklo bi se da ustrajete u izazivanju« rekao je držeći se neporočno. »No, svejedno, bit ću strpljiv. Ponovit ću ponudu koju sam vam ranije iznio. Molim vas, javno, da postanete moja mladenka. Pristanete li, ne samo što ćete sa mnom dijeliti skrbništvo nad vašim kćerima nego ćete nastaviti - uz moje vodstvo, što je zapravo i nepotrebno spominjati - vladati lcenima kao njihova kraljica.«

»*Nastaviti* vladati?« upitala je Boadicea, kao da u to nikad nije niti posumnjala »Kao vaša mladenka? Uvijek sam mislila da rimskom legionaru, ma kakav čin imao, nije dopuštena ženidba.«

»To pravilo, gospodo, jedino od pravila propisanih za legionare, čini se da je stvoreno zato da bi se kršilo. Vrlo se često ne poštuje«, nasmiješio se Decianus laskavo, mada mu smiješak, kako je to Boadicea sa strahom opazila, nije izvirao iz očiju. »I dopustite da vas podsjetim da više nisam legionar. Ja sam prokurator. U stvari, gospođo, zbog svojih prekomorskih dužnosti često ću morati odlaziti u razne krajeve Britanije. pa ću, na žalost, često biti odsutan iz Venta Icenoruma.«

»Čak i česta odsutnost teško da bi me odštetila za povremenu prisutnost jedne tako mrske osobe«, rekla je Boadicea oštro.

Cijelo okupljeno društvo jednoglasno je zažagorilo na te riječi, na Boadicejinu smjelost što je to rekla. Decianusove su se oči suzile.

»Gospođo, molim vas budite razumni«, rekao je, s mukom obuzdavajući srdžbu. »Prihvatite li moju ponudu, mnogo ćete dobiti, a odbijete li je, izgubit ćete sve.«

»Već sam sve i izgubila«, obznanila je Boadicea, sretna što Decianus ne zna barem za dijete koje nosi. »Izgubila sam muža bez kojega mi u životu ionako više nema veselja, kraljevstvo su mi poharali rimski vojnici, a ja sam osobno bila izvrgnuta poniženju i patnji. Što ja još, dakle, mogu izgubiti?«

»Uskoro ću vam na to odgovoriti, Boadicea, kraljice Icena - budem li morao!« kazao je Decianus mrko. »Budu li bogovi milostivi, neće biti potrebno. Molim vas da promislite o onome što biste dobili. Kao moja nevjesta, i dalje biste bili kraljica Icena. imali biste praktički svu skrb nad svojim kćerima, blago vašeg pokojnog muža bilo bi vam vraćeno i dobili biste punu naknadu za štetu počinjenu vašem dvorcu i gradu.«

»Punu naknadu?« upitala je hladno Boadicea »Imaju li onda veliki car i njegov predstavnik božanske moći?«

»Što time mislite?« upitao je sumnjičavo Decianus. »Da li itko od ovdje prisutnih sumnja u to da car Neron ima božansku moć?«

»Velite, puna odšteta«, rekla je Boadlcea. »Ubijeni će oživjeti, djevičnjaci će biti pokrpani a ožiljci na mojim leđima, o onima na duši da i ne govorimo, iščeznut će kao odneseni. Da li vi to meni nudite?«

»Izvrćete moje riječi«, odgovorio je Decianus, pokušavajući odlučno obuzdati svoj gnjev, na što nije bio navikao. »Nudim vam kraljevsku čast, skrbništvo nad vašim kćerima, blago vašeg pokojnog muža i naknadu štete počinjene vašoj imovini. Sve je to vaše ako pristanete da mi budete žena.«

Boadicea ga je bez straha pogledala u lice i nekoliko ga trenutaka šutke promatrala. Zatim ga je, prije no što će prozboriti svojim plavim očima, neugodnima od mržnje, i s prezrivim smiješkom na usnama polako odmjerila od glave do pete i natrag.

Glas joj je bio miran i hladan poput leda.

»Radije bih u postelju pošla s gmazom«, rekla je samo toliko.

Iz redova brdskih plemića začuo se glasan smijeh, a čak su i centurioni usprkos disciplini teško uspijevali zadržati ozbiljan izraz lica.

Decianus je očito bio zbunjen i centurion koji je stajao do njega ispitivački ga je pogledao.

»Svoju dužnost znaš, Laberius«, rekao je Decianus oporo, niti ne pogledavši centuriona.

Laberius, koji je po okrutnosti i razvratu bio jednako ozloglašen kao i njegov gospodar, rastreseno je iz korica optočenih srebrom izvukao bodež i istodobno glavom dao znak trojici drugih centuriona, koji su također izvukli bodeže.

Prije nego što su promatrači shvatili njihovu nakanu, dva su centuriona koraknula naprijed i zgrabila Aramandu i Sabinu.

Aramanda je problijedela i pogledom potražila majčin savjet, a Sabina je prestrašeno kriknula i pokušala se oteti iz ruku koje su je uhvatile.

»Dopustite mojim kćerima da još malo ostanu sa mnom«, kazala je Boadicea Decianusu. »One su još mlade pa ih je ovo što se posljednjih dana događalo vrlo uzrujalo.«

Decianus se pretvarao kao da je nije čuo. Okrenuo se centurionima koji su držali djevojke i upitno ih pogledao. Prije nego što je progovorio, Aramandin je glas dopro do ušiju prisutnih. Progovorila je s daškom mladenačke nevinosti, no njezin glas, jasan i neustrašiv, Decianusa je podsjetio na to da je ona pravo dijete svoje majke, a to joj je učinilo nemalu medvjeđu uslugu.«

»Molim vas, gospodine, da nas ne vratite u samicu. Moja sestra i ja nismo počinile nikakav zločin i želimo samo ponovno biti sa svojom gospođom majkom.«

»Vaša gospođa majka odustala je od svoga skrbništva nad vama«, kazao je oporo Decianus. »Vi ste pod mojim skrbništvom koje mi je povjerio osobno car Neron.«

»Nemate pravo tako govoriti, gospodine«, rekla je ozlojeđeno Aramanda. »Naša gospođa majka je naš skrbnik. Moja sestra i ja ne želimo nikog drugog.«

»Tišina!« zapovjedio je Decinaus. »Očito je da ste ti i tvoja sestra upravo žalosno loše odgojene. Morate naučiti poštovati svojeg skrbnika.«

»Majko bogova zaštiti nas! Valjda ne mislite moje kćeri podvrći istom postupku kojem ste podvrgli mene«, rekla je Boadicea vidljivo prestrašena »Samo mi dirnite u kćeri, Decianus, i sami ćete si biti krivi!«

»Ne bojte se, gospođo. Nemam ni najmanje nakane da dirnem u vaše kćeri. Djevice mi ne odgovaraju.«

Okrenuo se centurionima. »Odvedite ih u susjednu stražarsku prostoriju.«

Obje su se djevojke očajnički otimale i pokušale se objesiti za Boadiceju, smatrajući da ih Decianus kani samo razdvojiti od majke. Dvojica centuriona, kojima su oči svjetlucale od pohote i tako užasnutoj Boadiceji odavale njihovu namjeru, pritisnli su vrškove bodeža u djevojačke vratove, ubadajući nježnu kožu neznatno ali dovoljno da poteče krv. Dotle su druga dvojica čvrstim konopcima vezala djevojkama ruke za leđima.

Zastrašena studenim željezom koje joj je bolo vrat, Sabina je, uz nekontrolirani plač, bez otpora dopustila da je izvedu iz dvorane. Odvažnija Aramanda divlje se otimala da se oslobodi, sve dok od pojačanog pritiska vrška bodeža nije poteklo još više krvi, koja joj je na kraju zamrljala prsluk. Pogledavši očajnički posljednji put majku, i Aramanda je prekinula borbu te je, blijeda poput zida, pošla za sestrom u stražarsku prostoriju.

Užasno se bojeći za kćeri i sluteći kakva će ih sudbina snaći, Boadicea je učinila ludački pokušaj da spriječi centurione koji su odvlačili Aramandu. No malo je čime mogla nauditi ljudima obučenim u oklope i kožu, ljudima dobro naoružanima uvježbanima te vičnima svakoj vrsti

ratovanja. Još dok se borila osjetila je kako joj neke snažne ruke odotrag hvataju nadlaktice i povlače ih nesmiljeno na leđa.

Uhvaćena tako za ruke, prsa isturenih, Boadicea je bespomoćno stajala i gledala za svojim kćerima sve dok joj nisu nestale iz vidika. Sada je cijelim društvom zavladala potpuna tišina. I Briti, i Rimljani, i Boadicea zbunjeno su gledali jedni druge.

Zar nam nitko ne može pomoći, pomislila je izmučeno Boadicea. Zar nitko ne može Aramandu i Sabmu spasiti od sudbine koja ih jamačno očekuje?

Ali razmjerno mali broj Brita djelovao je zastrašeno i bespomoćno u usporedbi s jakom jedinicom rimskih vojnika u punoj ratnoj spremi koja je sada zapriječila sve izlaze iz dvorane. Ništa oni ne mogu učiniti, pomislila je Boadicea. Ništa ja ne mogu učiniti. Mi, Brati, moramo čekati svoje vrijeme, kad ćemo moći naplatiti - u naravi i s kamatama - svako poniženje, svaku uvredu, svako silovanje i svaku okrutnost...

Sabiran strašni krik upravo je bolno zaparao Boadicejine uši. Čula je kako je djevojka doziva da je spasi, čula je njene užasnute molbe za milost, čula je nove krikove, bolne krikove koji su joj prenijeli žalosnu priču i čula je histerično plakanje koje je za njima uslijedilo.

Odakle znam da je to Sabina, pomislila je nesuvislo. Odatle što vrlo dobro znam da nije Aramanda. Kao i ja Aramanda bi umrla prepustila bi se mučenju na smrt, svojim mučiteljima ne bi pružila zadovoljstvo da doznaju koliko trpi. Aramanda će izdržati, preživjet će silovanje. Ta okrutnost samo će osnažiti njezinu odlučnost i mržnju prema Rimu i svemu rimskome.

Odjednom joj je u ušima nešto počelo brujati, srce je počelo treperiti a soba kao da se opasno zavrtjela. Slabost ju je savladala. Mlitavo je klonula prema naprijed i bila bi se survala da je nije zadržao gvozdeni stisak čovjeka koji ju je držao. Nije izgubila svijest. Promukli glasovi centuriona i Sabinino jecanje kao da dopiru iz velike daljine, iz nekog drugog svijeta, drugog života. No žestoka bol u trbuhu bila je prisutna ovdje i sada i nije joj dopuštala blagoslovljenu milost zaborava. Kad je bol dostigla vrhunac, njezin se trbuh grčevito napregnuo prema dolje i, kad je Boadiceja osjetila da joj krv navire i struji niz unutarnje strane nogu, znala je što je posrijedi.

»Moje čedo,« jeknula je. »Moje čedo! Rimljani su ubili moje čedo!«

Kroz maglicu boli i smućenosti, ugledala je kako jedna sićušna osoba hrli prema njoj i udara dva zvonka šamara legionarima koji su je držali. Osupnuti iznenadnim napadom i neočekivanim smjerom iz kojeg je do njeg došlo, vojnici su olabavili stisak i Boadicea je osjetila kako je podupiru odane ruke te začula kako Angarad odlučno poziva ostale žene da joj priteknu u pomoć.

»Ovamo, kraljici!« viknula je Angarad ženama prije nego što se bijesno okrenula muškarcima koji su se upravo spremali da ponovno dograbe njezinu jadnu gospodarica »Mičite ruke s nje, vi rimske svinje! Mičite ruke s nje ili ću vas koljenom u muda! Kraljica je bolesna zar ne vidite, šupljoglavci? Ne, nećete je više dirati... Eto, upozorila sam te, zar ne? Ovo će te onemogućiti zadugo,

ako ne i zauvijek, gospodine centurione! A ti, volušino, miči se od nje, ako ne želiš proći isto kao i tvoj drugar! Kraljica je bolesna i smjesta mora u krevet!«

ČETRNAESTO POGLAVLJE

U slijedeća dva dana BoadicejIne su dvorkinje strahovale za njezin život. Njezinim predanim i zabrinutim službenicama učinilo se da je kraljica izgubila volju za život. Dobila je vrućicu i buncala je, govoreći samo o Prasetagusu i s Prasatagusom, kao da ga je vidjela uz svoje uzglavlje i kao da je on jedina osoba u svijetu sablasti.

Trećeg dana vrućica je popustila. Premda je izgledala blijeda i iscrpljena, očiju okruženih tamnim kolobarima od muke i slabosti, odmah je bilo jasno da se Boadicea vratila u svijet živih.

»Blagoslovljeni bili bozi!« uzviknula je od srca Angarad. »Toliko smo strepili zbog vas, gospođo. Strepili smo da ćemo i vas izgubiti.«

»I mene?«, upitala je Boadicea namrštivši se, kao da se tek počinje prisjećati događaja koji su se zbivali proteklih dana. No tada se sjećanje, okrutno sjećanje, vratilo i ona je nekoliko trenutaka piljila u Angarad. Suze su joj navrle. »Moje čedo je mrtvo?«

»Na žalost jest, gospodo moja«, kimnula je Angarad, čije su se oči također počele oblijevati suzama. »A da li smo što drugo i mogli očekivati nakon svega što ste u posljednje vrijeme prepatili? Nismo ga mogli spasiti.«

»Bio je, dakle, dječak«, rekla je Boadicea ne iznenadivši se.

»Bio je dječak, gospođo«, zaplakala je Angarad. »Ne moram vam reći koliko sam žalosna Jedva da sam prestajala plakati. Učinile smo sve što smo mogle.«

»Hvala vam, Angarad. Znam da jeste«, rekla je Boadicea stavljajući joj utješno ruku na rame i smiješeći joj se blijedo. »Posljednje što pamtim bila si ti kako napadaš one nezgrapne centurionske zvijeri. Izgledala si kao da tjeraš svinje na sajam!«

»Svinje, baš tako, gospodo, premda bih u svako doba radije imala posla sa svinjama, nego s njima sličnima!« Angarad je zastala. »Ne znam jeste li se toliko oporavili, no u predsoblju čeka gospođa Aramanda. Otkad ste se razboleli, jedva da je oko sklopila. Molila je da joj dopustimo da vas njeguje, no ja sam joj rekla da ćete se, ako dođete svijesti i ugledate je uz svoju postelju, prebrzo podsjetiti...«

»Podsjetiti?«, gorko se nasmijala Boadicea. »Misliš li da sam zaboravila? Misliš li da ću ikada zaboraviti, da ću ikad moći zaboraviti što se dogodilo? Jadno dijete! Je li dobro, Angarad? Rekla si da nije spavala. Mora da je iscrpljena, to više što je briga za mene nastupila tako brzo za onom njezinom strahotom. Smjesta ću je primiti.«

»Gospođu Aramandu ono iskustvo kao da nije dirnulo«, rekla je Angarad tješeći je. »Blaga je i spokojna kao i prije. Da nije... pitam se... oprostite mi, gospođo, ali ona nije ni glaska pustila kad su je silovali, pa se pitam da je nisu možda poštedjeli.«

Boadicea se kiselo nasmiješila i odmahnula glavom. »Ne, Angarad, bojim se da nije tako. Baš obratno. To što je šutjela, što nije htjela moliti milost, vjerojatno je u takvih ljudi izazvalo još veću okrutnost. Vjerojatno su je silovali okrutnije nego njezinu sestru, Aramandu je ponos spriječio da da oduška bolu i strahu.«

»Uvest ću je, gospođo«, rekla je Angarad.

Aramanda je ušla u sobu laka koraka i vedro nasmiješena, onako kako se dolazi u posjet bolesniku.

»Gospođo majko«, rekla je uz mali, ukočeni naklon, kad je stigla do Boadicejina kreveta. »Nadam se da si dobro. Jako sam se brinula.«

Boadicea se utješno nasmiješila, primjećujući da je Aramanda nije pokušala ni zagrliti. »Bolje mi je, Aramando, a uskoro ću i ustati. Ispričaj mi sve što se dogodilo za moje odsutnosti. Jesu li Rimljani još u dvorcu?«

»Ne, povukli su se iz grada s Catusom Decianusom na čelu, odmarširali su prije dva dana, dan nakon...«, Aramanda je oklijevala« dan nakon što si se razboljela. Prokurator mi je povjerio poruku za tebe.«

»Poruku?« upitala je Boadicea nelagodno, znajući da Decianusova poruka ni na koji način neće olakšati njezin očaj. »Pa kako glasi poruka?«

»Rekao je da Venta Icenorum ostaje u njegovoj ovlasti, da Sabina i ja ostajemo pod njegovim skrbništvom, te da je uzeo sve blago moga gospodina oca i stotinu talaca da bi bio siguran u tvoje dobro ponašanje.« Aramandin je glas bio hladan i bešćutan, kao da prenosi poruku nekog rođaka. »Rekao je još i to da će, pokušaš li se s oružjem u ruci dići protiv njega ili pokažeš li na bilo koji način protivljenje prema vlasti carskog Rima, taoci smjesta biti pobijeni, a on, Decianus, odmah će se vratiti s dovoljnim snagama da Venta Icenorum zbriše s lica zemlje.«

»Hvala ti, Aramanda«, rekla je Boadicea glasom koji je bio isto tako hladan i bešćutan kao i glas njezine kćeri. »Sada dakle znamo gdje smo. Hvala budi Taranisu što su Rimljani otišli, jer sada sve svoje sile mogu pokrenuti prema onome što se mora uraditi.«

»Majko, još se neko vrijeme moraš odmarati«, rekla je zabrinuto Aramanda.

»Odmarat ću se točno onoliko koliko je potrebno da potpuno prikupim snage - ni više ni manje« uvjerila ju je Boadicea. »A tada neka se Catus Decianus pazi. Neće više imati posla sa slabom ženom, ražalošćenom udovicom koja u maternici nosi nerođeno dijete. Naći će se pred lavicom koja

je izgubila mladunče i koja se bori za ostalu mladunčad, pred stvorenjem koje više nema što izgubiti i koje će se, ako zatreba, boriti do smrti.«

»Doimaš se umorno, majko«, rekla je Aramanda blago. »Bojim se da te izmučio moj posjet i novosti što sam ti donijela da te sve to još više uzrujalo.«

Odjednom je Boadiceji sinulo: »Gdje je Sabina?«

»U svojoj spavaćoj sobi«, odgovorila je Aramanda izbjegavajući izravan odgovor.

»Je li dobro?«

»Vjerujem da jest«, bezbrižno je rekla Aramanda. »Nisam je danas pitala.«

»Aramanda, nešto kriješ od mene«, rekla je Boadicea strogo. »Sa Sabinom nešto nije u redu, a ti mi se to bojiš kazati.«

»Radije ne bih o tome.«

»Dođi ovamo, Aramanda, i stani uz moj krevet«, odlučno je rekla Boadicea.

Djevojka je smjesta poslušala a Boadicea se ispruži da je primi za ruku, no Aramanda odstupi.

»Molim te, majko, ne dodiruj me«, rekla je. »Ne želim da me itko dira. Barem zasad. Oprosti, teško je to objasniti...«

»Dijete moje drago, ne treba se tu ništa objašnjavati«, uspjela je Boadicea reći tiho. »Razumijem. Prebolećeš - samo će ti trebati vremena.«

Aramandu su oblile suze i onda se, iznenada i ne razmišljajući, bacila u majčin naručaj.

»Oh, majko, majko! To je tako strašno i ne znam mogu li podnijeti«, zaplakala je. »Bili su tako odvratni i u toj su odvratnosti uživali, no ja nisam ni pisnula. Nisam im dala da znaju koliko me ozljeđuju i koliko sam uplašena, pa čak i kada je treći čovjek...«

»Treći čovjek?« upitala je oštro Boadicea »Govoriš li ti to meni da su te silovala tri čovjeka?«

Aramanda je nekoliko trenutaka šutjela, kao da se opet obuzdava prije nego što će odgovoriti. Kada je progovorila glas joj je bio blag i tih. Međutim, izbjegavala je Boadicejin pogled.

»Znaš majko. Sabina je udaranjem i drečanjem napravila toliku gužvu da je izgledalo kao da je izgubila svaki osjećaj ponosa i dostojanstva. Možda sam i ja trebala tako postupiti. Moj muk kao da ih je izazvao. Pretpostavljam da su, shvativši da su slomili Sabinin duh, htjeli slomiti i moj. Samo je jedan centurion uzeo Sabinu, a ostala trojica posvetila su se meni.«

Sjećajući se toga, Aramanda se i protiv volje stresla, a Boadicea ju je nježno privila na grudi.

»Sada je sve to za tobom, najdraža«, kazala je tješeći je. »Sve je to prošlost i uskoro ćeš sve moći potisnuti iz sjećanja. Znam, bila si hrabra...«

»Ali majko, ne razumiješ«, upala je Aramanda. »Ne muči mene sjećanje na silovanje. To je, kao što veliš, prošlost i nije važno...«

»Nije važno?« upitala je Boadicea ne shvaćajući. »Pa ipak...«

Opet ju je Aramanda prekinula. »Nije važno zato što oni odvratni ljudi, premda su mi uzeli tijelo, nisu mogli uzeti i moj um.«

» Naravno da nisu mogli, mala moja, naravno«, kazala je Boadicea tapšući je po ramenima. »Bila si tako hrabra i sada je sve to prošlost.«

»Ali, majko, nije nije«, ustrajala je Aramanda ponovno počevši plakati. »Oh, kako da ti to rastumačim? Kao što sam ti rekla oni su ljudi uzeli moje tijelo, ali mi nisu mogli uzeti um. No Sabina - joj majko, što ćemo učiniti?«

Boadicea je Aramandino suzama obliveno lice privukla vrlo blizu svojega i upitno ga promatrala.

»Veliš da je sa Sabinom vrlo loše?« upitala je oštro.

»Sabina je sasvm luda majko, sasvim luda«, odgovorila je Aramanda odlučno nastojeći suspregnuti suze. »Vrištala je i dalje, dugo nakon što ju je pustio, a mene su još...«

Aramanda je oklijevala, tragajući za odgovarajućim riječima. »Razumijem, Aramanda - tako to biva«, rekla je Boadicea ozbiljno.

»Ali kad joj je uzeo tijelo, kao da joj je uzeo i um, i bojim se da je sišla s uma. Sve vrijeme nešto za sebe mumlja. Ni s kim ne želi razgovarati - čak ni sa mnom. Dan i noć leži u kreveta mumlja i pjeva nešto sama za se, igra se dječjih igara.«

»Pozovi Angarad«, naredila je Boadicea naglo donevši odluku.

»Majko, ako ti treba popraviti jastuke, daj da ih...«

»Moram otići k Sabini«, kazala je Boadicea već napola izašavši iz kreveta. »Nađi Angarad da mi pomogne obući kućnu haljinu, pa ćete mi ti i ona pomoći da odem do Sabirane sobe.«

»Još ti je jako loše, majko«, skanjivala se Aramanda. »Sabina može pričekati. Neće joj više ništa nauditi. Ostavi je dok ne prikupiš snagu, molim te.«

Nije koristilo. Boadicea se odlučila i Aramanda je znala da je odluka pala. Pozvala je Angarad, koja je, unatoč rječito izraženom protivljenju, Boadiceji pomogla da obuče krznom obrubljenu kućnu haljinu. Zatim se, uz pomoć sluškinje i svoje starije kćeri, kraljica uputi prema Sabininoj sobi.

Sabina je bezbrižno ležala na krevetu, igrajući se s krpenom lutkom, umotanom u vuneni šal. Bila je toliko zaokupljena svojom igračkom da je jedva i pogledala prema posjetiteljicama.

»Sabina«, zazvala je oštro Boadicea.

»Da, mama«« rekla je Sabina bez iznenađenja, i dalje pažnju posvećujući samo lutki. »To si ti, mama? Sabina je bila jako zločesta curica, mama i ti ćeš se jako ljutiti na nju.«

»Reci, kćeri«, kazala je Boadicea, sjedajući na krevet i dajući znak Aramandi i Angarad da ostanu pozadi.

»Moja je beba vrlo zla, mama«, kazala je Sabina djetinjim glasom.

»Pomislila sam da si ti zla, Sabina«, naglasila je mirno Sabina.

Sabina je podigla pogled i bijelo je promotrila. Lice joj je bilo bez ikakva izraza, a u očima se caklilo ludačko svjetlo. Kad je Boadicea uhvatila kćerkin pogled trenutačno ju je savladala slabost i osjetila je da je podilazi iznenadna studen. Odlučno je odbila Angarad, koja ju je zabrinuto zamolila da se smjesta vrati u svoju postelja.

»Tko je to rekao?« razdražljivo je upitala Sabina. »Tko je rekao da sam zla? Tko to priča izmišljotine?«

»Ti si to rekla, Sabina«, strpljivo je odvratila Boadicea »Rekla si mi da si bila jako zločesta curica.«

Sabina je nedvosmisleno kimnula »Da Sabina je zločesta, ali njezina je lutka vrlo zla.«

»Reci mi što je učinila?«

»Čekaj, pa kad pomisli da čvrsto spavam, digne se iz kreveta«, objasnila je značajno Sabina. »Jedne noći pošla sam za njom i uhvatila je na djelu.«

»Što je radila Sabina.«?

»Bila je s nekim čovjekom, nekim centurionom, mama i dopuštala mu da joj radi neke stvari, neke vrlo gadne stvari - stvari koje ti nikad ne bi naslutila, mama. Samo je ležala i ni glasa nije od sebe davala...«

»Ali, Sabina, lutke ne mogu govoriti«, naglasila je Boadicea.

Sabina kao da je prečula njezinu upadicu. »Samo je ležala mama i kao da joj uopće nije bilo važno što joj centurion radi. Svukao joj je haljine o...« zastala je i djetinje se namrštila, kao da prikuplja misli.

»I?«, ponukala ju je Boadicea.

»Pričekala sam da on ode, a onda sam je podigla i odnijela natrag u krevet i kaznila je zato što, što je bila zla. Kaznila sam je, mama. Moja je beba vrlo zla i zaslužuje kaznu. Nećeš se ljutiti, zar ne, mama?«

»Zašto bih se ljutila?« upitala je Boadicea, naprežući se da sakrije tjeskobu zbog promjene koju su strah i šok proizveli u njezinoj kćeri. »To je tvoja beba. Treba li je kazniti, ti si ta koja će to uraditi, baš kao što ja tebe kažnjavam kad je to potrebno.«

Prevladaće ovo, pomislila je Boadicea. Sabina je oduvijek bila preosjetljiva. Još nije navršila petnaestu zimu, a u posljednjih nekoliko tjedana svašta je proživjela: prvo, Prasatagusovu smrt, zatim je morala gledati kako me bičuju, pa onda ovo posljednje, okrutno silovanje. Sve je to privremeno načelo njezin um. Privremeno? Naravno, privremeno. Zar nije ono što sam ja proživjela privremeno načelo moje zdravlje - ali se već oporavljam, pa će se, s vremenom, oporaviti i Sabinin um, kao što se oporavlja moje tijelo. Težeići za tim da izbriše ono što se dogodilo, izbrisala je iz uma zrelost žene i sva njezina popratna svojstva. Vratila se u djetinjstvo. Igra se s lutkama i govori poput djeteta. No oporavi će se. Sigurno će se oporaviti. Uopće ne sumnjam da će...

»Da ti pokažem, mama, što sam joj učinila?« upitala je Sabina.

»Što si učinila kome, Sabina?« upitala je Boadicea nejasno, zaokupljena vlastitim mislima.

»Svojoj bebi.«

»Ako želiš, Sabirna.«

Urotnički mećući prst na usta, Sabina je pažljivo odmotala šal. Smjesta se zrakom proširio vonj sprljene vune. Sabina je okrenula lutku, licem prema van, i pružila je Boadiceji.

Boadicea je uzela lutku i zagledala se u nju skamenjena od užasa. Preplašene njezinom naglom ukočenošću i misleći da joj je potrebna pomoć, Aramanda i Angarad brzo su koraknuo naprijed da bi se i one u jezovitoj tišini zagledale u unakaženu lutku.

Boadicea je čula Aramandin tjeskobni krik, krik koji njezini okrutni silovatelji nisu uspjeli izmamiti, i čula ju je kako navrat-nanos hrli iz sobe, čula je kako Angarad trči da pomogne Aramandi, da bi se zatim iz susjedne prostorije čulo kako netko povraća.

Boadicea je i dalje zurila u lutku ne govoreći ništa sve dok nije bila sigurna da će moći govoriti.

Bebine su haljine bile razderane i rasporene, a s tijela su padale kao bijedne i dronjave vrpce. Gdje su se nekoć nalazila izvezena usta, sada je bila spržena i začinjena rupa, koja kao da je bila izbušena upaljenom tankom voštanicom. Na prsima su bile dvije slične rupe, a između nogu duboka, probita rupa, značajno uprljana krvlju.

PETNAESTO POGLAVLJE

Catus Decianus sa svojim je legionarima bez ikakve zle slutnje odmarširao iz Venta Icenoruma. Bio je uvjeren u to da je uništio vođstvo i slomio moć Icena. Prasatagus je bio mrtav, ne ostavivši muškog nasljednika, blago mu je Decianus prisvojio, a kraljeva žena i kćeri bile su nemoćne i potištene.

Decianus je u gradu ostavio posadu od sto ljudi, centuriju, pod zapovjedništvom jednoga centuriona. Zarekao se da će se u Venta Icenorum vratiti čim protekne dovoljno vremena i ukaže se za to povoljna prilika kako bi još jednom pokušao dobiti Boadicejinu ruka. Kad bude imala dovoljno vremena da dobro razmisli o tegobama koje je svojom nadutošću navalila na se i na svoj narod, Boadicea će, onako slomljena duha sa zahvalnošću prihvatiti moć i sigurnost koju joj može donijeti brak s prokuratorom - tako je to u svojoj glavi zamislio Catus Decianus.

Decianus o sebi nije imao skromno mišljenje. Kao sedamnaestogodišnjak potpisao je da će biti legionar dvadeset i pet godina, što je bio uobičajeni rok službe. U slijedećih osam godina uspeo se do čina centuriona zapovijedao vlastitom kohortom kao *hastatus posterior,* odakle je unaprijeđen za četiri stepenice u čin *primus pilus,* najviši centurionski čin u legiji.

Čin *primus pilus* iziskivao je znatne upravljačke sposobnosti i u njemu se moglo ostati samo godinu dana. Obično se taj čin smatralo polazištem za još viši položaj, a tako je bilo i s Decianusom, koji je uživao veliku Neronovu naklonost, pa je naposljetku dobio mjesto prokuratora.

U vrijeme Prasatagusove smrti, godine 62., vlast nad rimskom državom već je osam godina bila u Neronovim rukama.

Premda je u početku svoje vladavine mnogo obećavao, Neron se, okružen puzavim obožavateljima, sada već povukao u svoj vlastiti svijet. Njegovi su družbenici poticali njegove gluposti, tako da je dane provodio čitajući pjesme, glumeći i svirajući liru. Nisu ga više zanimali svjetski poslovi, a pokretale su ga samo vlastite sebične želje i interesi, i to u tolikoj mjeri da su za velike nestašice hrane u Rimu brodovi za prijevoz hrane otpravljeni da prevoze pijesak za Neronovu pozornicu.

To je neizbježno rađalo urotama protiv njegova života, pa su brojni rimski patriciji, krivi ili nevini, bili posmicani. Neron je malo kome vjerovao. Kada su se pobunili Židovi, poslao je Vespazijana da uguši ustanak, no zahtijevao je da Vespazijanov sin Domitian ostane u Rimu kao zalog očeve odanosti. One u koje se pouzdavao, ma koliko bili nedostojni, obasipao je silom i čašću, Catus Decianus se vrlo dobro pobrinuo da među takvima bude i on.

Budući da je bio u velikoj carevoj milosti, obdaren lijepim izgledom, kao i silom i visokim položajem, Decianusu su sada preostala samo dva cilja: da dalje povećava svoju ionako značajnu moć i bogatstvo te da se oženi Boadicejom.

Ovo posljednje bila je neobična želja, želja koju nije mogao jednostavno objasniti. Budući da se dosad, zbog velike opasnosti da uspori napredovanje u službi, nije mogao oženiti, svojim je putenim željama udovoljavao nizom ljubavnica ili nasiljem nad reponjama.

No Boadicea je bila nešto drugo. Privukla ga je kao nijedna druga žena Možda ga je podsvesna želja da se dokuči nedokučivo, osvoji neosvojivo, pognala u nemilosrdan progon britske kraljice. Možda nije mogao prihvatiti činjenicu da je njega, čovjeka koji je vlastitim naporom rano u životu uspio steći materijalni uspjeh, odbila baš žena za kojom je čeznuo više no za ijednom drugom. Boadicea je bila lijepa i privlačna, a bacila mu je rukavicu, čemu on, onako nabusit i samovoljan, nije mogao odoljeti.

Nije više mogao čamiti u Venta Icenorumu. Budući da je bio prokurator Britanije, dužnosti su mu bile odgovorne i dugotrajne a morao ih je obavljati po cijeloj Britaniji koji su zaposjeli Rimljani. Svoj odlazak nije više mogao odgađati. Za njegove odsutnosti nadzor u gradu obavljat će vojna posada.

Za Boadiceju - lišenu moći, slomljena duha bilo je samo pitanje vremena kad će se urazumiti. Tako je mislio Decianus napuštajući grad. Prevladaće razbor, uvidjet će mudrost odluke da mu postane žena. Zar time neće dobiti sve? Zadržat će kraljevsku vlast i skrbništvo nad svojim kćerima, a bit će žena bogatog i utjecajnog Rimljanina. Pobacila je dijete koje je nosila i, kako se čini, njega za to okrivila. Pa što, međutim, znači dijete? Uda li se za njega, bilo je vjerojatno da će mu roditi djecu. Uda li se? Zašto tako razmišlja? Kao da tu postoji neka dvojba. Nema nikakve dvojbe. S vremenom će Boadicea prevladati svoju glupost i postati razumna.

Ni jednom Decianusu nije palo na um da, ako je ikad bilo i najsitnije mogućnosti da Boadicea pristane na brak s njime, on je sam tu mogućnost posve uništio. Kako je Boadicea gledala na stvari, on je taj koji je umorio njezinog muža, on ju je podvrgnuo okrutnosti i poniženju, on je oskvrnuo njezine kćeri i ubio njezino nerođeno dijete. To što njegov mač nije zadao smrtni udarac, njegova ruka nije podizala bič, on sam nije razdjevičio njezine kćeri, njegovim nožem nije obavljen pobačaj, bilo je potpuno nevažno. Sve je obavljeno posrednim putem. Njega je jedinoga smatrala odgovornim.

Da je Boadiceji trebao još jedan razlog da postane nemilosrdna i nesmiljena neprijateljica Rima i svega rimskoga, Rima čije je utjelovljenje vidjela u Decianusu, taj bi razlog bila našla u Sabini. Svaki put kad bi pogledala Sabinu ili porazgovarala s njom. kad god bi čula djetinje mrmljanje i u očima svoje kćeri opazila onaj prazan izraz, uvijek bi iznova doživjela svoju žestoku bol.

Umjesto da joj je svojim postupkom prema njoj i njezinom narodu slomio duh, Decianus je postigao upravo obrnuto. Budući da poslije Prasatagusove smrti nije imala više nikakve životne radosti, živeći samo za svoju djecu, koju su uskoro snašle nesreća i strahote, te osjetivši u onih nekoliko tjedana poslije Prasatagusove smrti najgoru ljudsku bijedu i bol, Boadicea je imala tek jednu veliku želju.

Rimski osvajači moraju biti uništeni. Ne smije ih se samo izbaciti iz zemlje. Mora ih se zatrti. Ovaj puta neće biti nikakvog petljanja, nikakvog primirja i nikakve milosti. Svoje će nakane razraditi

prepredeno, oprezno i u najvećoj tajnosti, a kad sve bude spremno, kad nastupi pogodan trenutak, ona i njezini sljedbenici će udariti.

Strasna ljubav koju je sačuvala za muža nije se sada mogla očitovati i Boadicea je sve svoje osjećaje usmjerila ka jednako strasnoj mržnji prema neprijateljima. Ljubila je strasno. Mrzila je strasno. Osvetit će se ili će pak pri tom pokušaju umrijeti. Trećega nije bilo. Tako što je bilo nezamislivo. Pobijedit će ili poginuti.

Boadicea je ostala u krevetu još tjedan dana nakon Decianusova odlaska, a dvorcem i gradom pronio se glas - a dopro je, što se i htjelo, do ušiju centuriona koji je zapovijedao posadom - da je kraljica Icena previše bolesna da primi ikoga osim svojih kćeri i sluškinja.

U stvari, od drugog dana po Declanusovu odlasku Boadicea je primala stalnu rijeku posjetilaca. Plemiće, vijećnike, starješine, rođake i druge viđenije građane Venta Icenoruma u njezinu su sobu kriomice dovodile sluškinje. Svi su ti ljudi dolazili pojedinačno u brižno odvojenim razmacima, kako se ne bi pobudila pažnja javnosti, a što bi se onda nesmotrenošću pronijelo do Rimljana. Ovom operacijom ravnao je Tristram, stari i pouzdani Prasatagusov rođak. Prije no što će biti pušten pred Boadiceju, svaki se posjetilac morao zakleti na čuvanje tajne.

Ovi sastanci odvijali su se svih narednih šest dana a svaki je čovjek dolazio i odlazio sam. Da bi se opasnost od provale tajne smanjila na najmanju moguću mjeru, kad se konačno okupilo pedesetoro ljudi, njihovi svakodnevni sastanci nisu trajali više od jednoga sata, ali se ni jedan - jedini trenutak toga dragocjenog sata nije trošio utaman. Jedan za drugim, ljudi su iznosili svoja mišljenja i prijedloge kako da se poraze tlačitelji domovine, a sedmoga je dana donijet plan prihvatljiv za sve prisutne.

Ujutro osmoga dana, sakriveni pod hrpom praznih vreća na kolima koja su tobože išla po žito na neko udaljeno imanje, tri su se glasnika kroz glavni ulaz iskrala iz grada. Kada su zamakli daleko od gradskih zidina, glasnici profesionalni teklići koji su se znali brzo i vješto kretati šumama i močvarama, nepoznatim krajevima, a da pri tome ne pobude neželjeno zanimanje skočili su iz kola i, veselo mahnuvši nacerenom kočijašu, otišli svaki svojim posebnim putem. Jedan je nosio poruku Cingetorixu, kraljeviću Canta, drugi Venutiusu, kralju Briganta, vještom i slavnom vojskovođi, a treći Marganusu, kralju Pariska, Boadicejinom bratu.

Poruku? Ta će poruka biti usmena. Poruku je sama Boadicea povjerila trojici muškaraca, a poruka je bila jedna-jedina ista za svakog glavara. Glasnici su je naučili naizust, za slučaj da kojeg od njih, po nesreći, presretnu rimski vojnici i podvrgnu ispitivanju. A što ako takvoga stave na muke? Svaki je čovjek bio naoružan bodežom, koji će bez oklijevanja trgnuti na samog sebe prije nego što bi njegov možebitni zarobitelj dobio priliku da sazna tajnu.

Svakome od plemenskih glavara Boadicea je prvo navela zlodjela koja su Rimljani nanijeli njoj i njezinu narodu.

»Ja, Boadicea. kraljica Icena«, nastavljala se dalje poruka, »pouzdajem se u to da vi, moji zemljaci, ne možete saslušati takve strahotne primjere rimske okrutnosti a da se ne zgrozite i ne latite

oružja. Molim vas da vi dalje pozovete vladare susjednih država da se ujedine s vama, kako biste stvorili plan i udružili snage, te onda, ugovorenog dana, zajednički nahrupili na Venta Icenorum. Ovdje ćete, uz pomoć građana, uništiti rimsku posadu i osloboditi moju prijestolnicu. Ovaj će grad zatim postati glavni stan kraljeva Britanije i mjesto iz kojega ćemo, ujedinjeni, napasti Camulodunum, glavni grad Rimljana i prvo mjesto koje će osjetiti našu osvetu.«

Tako se, eto, zbilo da su četiri mjeseca kasnije na Venta Icenorum sa svih strana nastupale jake vojske: Canti i Catuvellauni s juga, Briganti i Parisiji sa sjevera, a Ordovici, u čiju je oblast potpadala i Mona, i koji su još od pokolja stanovništva svetog otoka bili zreli za pobunu, sa zapada. Napad je bio tako skladno izveden, a tajna tako vješto sačuvana, da se u jednom času činilo kao da po poljima oko Venta Icenoruma nema nikoga osim nekoliko seljaka i marve na ispaši, da bi već u slijedećem trenutku sve vrvjelo od naoružanih Brita, koji su odlučno napredovali prema gradskim zidinama.

Cingetorix je dobio čast da svoje ratnike povede u grad, uništi posadu i oslobodi icensku prijestolnicu, dok su druga brdska plemena opkolila gradske zidine, kako bi spriječila da ijedan rimski vojnik živ izađe iz grada te ostale Rimljane uzbuni i obavijesti o onome što se dogodilo.

Cingetorixov je napad bio tako brz i odlučan, a rimska posada toliko nepripravna, da je sukob trajao vrlo kratko. U vrlo kratkom roku Rimljani su bili pobijeni, a Briti su potpuno zavladali gradom.

Cingetorixov pobjednički osjećaj pomiješao se s brigom za samu Boadiceju. Poslao je glasnika da ostalim plemenskim poglavarima odnesu vijest o pobjedi, izdao naredbe svojim čelnim ratnicima, a zatim se uputio u icenski dvorac gdje je zatekao Boadiceju, koja je već bila obaviještena o onome što se desilo i koja ga je čekala u velikoj dvorani.

Boadicea je primila jednog posve drukčijeg Cingetorixa od onoga ranjenoga, iscrpljenoga kraljevića koji je bio došao u Venta Icenorum da je izvijesti o Prasatagusovoj smrti. Ovaj Cingetorix nije bio poraženi ratnik čovjek koji je samo za dlaku izmakao smrti. Budući da mu je otac umro prije dva tjedna, on je sada bio kralj Canta i zapovijedao je vojskom od četiri tisuće ljudi. Primivši Boadicejinu poruku i saznavši za nečovječna divljaštva nanijeta ženi koju je silno obožavao i kojoj je, još tako nedavno, donio tako loše vijesti Cingetorixsa je, bila obuzela mračna odlučnost da pronađe i istrijebi neprijatelja.

No dok se Cingetorix, oporavljena zdravlja i ozaren pobjedom, živahan i bogato urešen, predstavio Boadiceji u sasvim novom izdanju, ona se, na njegovo oduševljenje i radost, pojavila nepromijenjena. Patnje je nisu nagrdile. Smiješeći se radosno njemu i vijestima koje nosi plave oči nisu odavale brige već vedrina. Kosa joj je bila isto tako sjajna i zlatna kao i uvijek, a držala se ponosito i dostojanstveno kao prije.

»Draga gospođo«, kazao je Cingetorix toplo, kleknuvši na jedno koljeno i poljubivši skut njezine haljine, »kakva li je to bila zla vijest koja me navela da vam pohitam u pomoć! Prije tako kratkog vremena bio sam ovdje, žaleći zbog novosti koje sam vam morao prenijeti niti ne sluteći da će Prasatagusova smrt biti tek početak vaših jada.«

Boadicea ga je prihvatila za ruke dok se dizao na noge.

»Cingetorix, dragi moj prijatelju. U Prasatagusovoj smrti bio je sažet sav moj jad. Da ga nisu umorili, ništa se od ovog ostalog ne bi bilo desilo. Prasatagusova je smrt bila moja prva i posljednja tuga. Ništa me drugo ne može toliko duboko kosnuti. Čeznem samo za osvetom.«

»A osveta će biti vaša, gospođo«, uvjerio je Cingetorix. »Sa mnom je četiri tisuće ljudi. Venutius i ostali vođe imaju sličan broj vojnika, a čuli smo da nam u pomoć hrle i kralj Trinovanta sa sa svojim ratnicima.«

»Trinovanti?« nasmiješila se Boadicea »Oni imaju svojih vlastitih računa, zar ne? Njihovu prijestolnicu Camulodunum zaposjeli su Rimljani u korist strane vojske. Većina takozvanih rimskih gradova u Britaniji bila su nekad britska naselja. Ta su naselja zatim izgrađena u rimskom stilu, a onda su ih, kao što je slučaj s Venta Icenorumom, zaposjeli Briti koji su se zakleli na vjernost Rimu. Camulodunum je iznimka. Trinovante su Rimljani istjerali, a grad zasnovali kao koloniju umirovljenih legionara.

Cingetorix je kimnuo. »Kao što kažete, gospo, Trinovanti imaju i vlastitih računa pa možemo biti sigurni u to da nam neće nedostajati oduševljenja kad budemo nadirali na Camulodunum.«

»Slava budi bozima!« rekla je vatreno Boadicea »Konačno se brdski narod ujedinjuje protiv zajedničkog neprijatelja!«

»Zahvaljujući vašoj hrabrosti, kraljice Icena«, uzviknuo je snažnim glasom Venutius koji je, zajedno s drugim plemenskim vođama, toga trenutka ušao u dvoranu. Pristupio joj je i srdačno je poljubio u oba obraza. »To je ono što nas je ujedinilo, što nas je povezalo i dalo zajednički cilj. Uvrede nanijete udovici i kćerima kralja Prasatagusa na najuzvišeniji su nas način povezale da osvetimo nepravde što ih je pretrpjela naša domovina.«

»Osvetit ćemo te, Boadicea ili ćemo slavno izginuti«, svečano je izjavio Marganus dok je pozdravljao svoju sestru. »Parisiji su uvrijeđeni onime što je zadesilo sestru njihovog kralja.«

»Prvo mjesto koje će osjetiti našu osvetu bit će, kako smo se složili, Camulodunum.«, rekao je Venutius. »Tamo je posada prilično jaka ali ako primijenimo sličnu taktiku kao i ovdje - iznenađenje i prikradanje - trebali bismo uspjeti. Trinovanti, kako sam obaviješten, već su na putu da nam se pridruže i gore od želje za borbom. Kad osvojimo Camulodunum, moći ćemo javno obznaniti svoje namjere.«

»Camulodunum će biti prvo mjesto koje će osjetiti težinu našeg gnjeva«, rekao je Cingetorix. »On će poslužiti kao primjer. Ne slažete li se, prijatelji moji?«

»Primjer?« upitala je zagonetno Boadicea. »Što time hoćete reći, Cingetorix?«

»Kad Camulodunum padne, a past će, o kraljice Icena, nastat će krvoproliće i klanje, pa će rimska vojska iskusiti svu patnju koje se može domisliti jedan ogorćen i potlačen narod.«

Boadicea se nasmiješila, a Venutius i Marganus znatiželjno su je promatrali, privučeni izrazom njezina lica. Jer Boadicejin je smješak bio hladan, poput smiješka na licima mramornih kipova koji stoje vani u dvorištu dvorca. Smiješak joj se nije očitovao u očima, a usne, usprkos svojoj ljepoti, poprimile su okrutan izraz.

»Rimska vojska, rekli ste, o Cingetorix?« upitala je tiho. »Molim vas da svoju osvetu ne ograničimo samo na vojsku. Neka svi rimski stanovnici Camulodunuma osjete našu osvetu. Neka trpe kao što smo mi trpjeli. Neka se njihovoj ženskadiji nanesu iste ozljede kakve su nanesene mojim kćenma i meni. Neka ih se svuče dogola, kao što su i mene svukli, neka ih se bičuje dok im leđa ne popucaju i neka im kćeri budu silovane!«

Cingetorix, koji je još gajio nade da će je jednog dana učiniti svojom kraljicom, nekoliko ju je trenutaka šutke promatrao, opčinjen i čudno uznemiren onim što je rekla. Boadicea se promijenila, pomislio je. I dalje je divna, možda još divnija i poželjnija nego onda kad sam je posljednji puta vidio. Patnja i muka nisu nagrdile njezinu ljepotu. Baš naprotiv. Obrubljene dugim trepavicama, oči su joj plave i lijepe, no dok razmišlja o osveti, krijese se mržnjom i krvožednosti! Prije je izgledala kao nježno biće, ucviljena udovica, ludo zaljubljena majka ženstvena žena velike privlačnosti. I dalje je prava žena a opet... Ima neke razlike. Promijenila se, no tu promjenu nije lako odrediti Taranis, smiluj se našim neprijateljima jer je sigurno da se Boadicea smilovati neće!

Slegnuo je ramenima i upitno pogledao ostale poglavare Svi su šutke kimnuli glavama u znak suglasnosti.

»Bit će kao što kažete, kraljice Icena«, rekao je Cingetorix mrko.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

Večer je dobrano poodmakla prije nego što su Iceni završili važan razgovor sa svojim oslobodiocima. Dogovorili su se da će Camulodunum opsjesti dva dana kasnije, prije nego što Suetonius, koji je još logorovao u Sjevernom Walesu, dočuje što se sprema i prije nego što uzmogne okupiti dovoljne snage da nastupi na jug i suprotstavi im se.

Za vođu brdskih snaga izabrana je Boadicea. Ona, naravno, neće djelatno sudjelovati ni u jednoj od predstojećih borbi - nema nikakvih vojničkih znanja - no ona je ujedinjujuća sila, potresno obudovela kraljica, čije su patnje, prouzročene rimskom rukom, konačno potakle Brite na zajednički boj. Svojom prisutnošću stalno je podsjećala na zla što su joj nanijeta; bit će im nadahunće. Plemenski poglavari, kojima se sada pridružio i kralj Trinovanta, stvorili su ratno vijeće i za svojeg vođu jednoglasno izabrali Venutiusa, proslavljenog i iskusnog vojskovođu.

Boadicea i njezine kćeri, okružene i zaštićene icenskim ratnicima pratit će britanske snage iz Venta kanonima. Boadicea će se voziti u bojnim kolima, odjevena u kraljevsko ruho i sa zlatnim štitom u rukama radi zaštite.

Kad je došla do svoje odaje, Boadicea je još razmišljala o planovima za napad na Camulodunum i o jednoj ideji o vlastitom udjelu u napadu. Taj svoj prijedlog nije na sastanku glasno izrazila dijelom zbog toga što se nije ticao nikoga doli nje same, a dijelom i zbog toga što je htjela imati vremena da o njemu prvo sama dobro razmisli. Bi li se Prasatagus s time složio, pomislila je. I sad se još sjećam njegovih riječi. »Nije zgodno«, rekao je »da kao mladenka nasljednika mog oca i kao buduća kraljica Icena juriš uokolo sama u onoj parisijskoj kočiji.«

No ja *jesam* kraljica Icena pomislila je, i sve se promijenilo od onda kad je Prasatagus to rekao. Sada neću sama juriti uokolo. Pratit će me moje kćeri Prasatagusove kćeri, i, ako je Cingetorixov proračun točan, vojska od dvadeset i tri tisuće ljudi. Prasatagus, ljubljeni, što da učinim? Kočija...

U tim ju je mislima prekinula Angarad koja je upravo ušla u odaju i rekla da jedan parisijski ratnik koji je u Venta Icenorum dopratio kralja Marganusa moli da ga kraljica odmah primi.

»Da ga odmah primim?« rekla je Boadicea i namrštila se.

»Rekla sam mu da je prekasno, da ste umorni i da vam je potreban odmor, no on je vrlo uporan«, negodovala je Angarad. »Rekao je: 'Svojoj gospodarici samo recite da je ovdje Malin.'«

»Malin!«, uzviknula je iznenađeno Boadicea »Malin? On je ovdje - u Venta Icenorumu?«

»Ovdje je, u dvorcu, i čeka pred vašim vratima, gospo«, rekla je Angarad. »Ne prihvaća odrečan odgovor, ali vi samo recite jednu riječ i smjesta ću ga najuriti!«

No Boadicea kao da je nije slušala.

»Slava budi Taranisu!« rekla je usrdno. »Bogovi su jasno izrazili svoju privolu. Zašto tako zuriš u mene, Angarad? Uvedi ga! Uvedi!«

»Pitate zašto zurim u vas? Ako vam se čini da zurim, to je zato što tjednima nisam čula tolike radosti u vašem glasu, premda konačno...?

»Angarad, hoćeš li uvesti Malina ili ću to morati učiniti sama?« upitala je nestrpljivo Boadicea.

Muškarcu što ga je uvela zbunjena Angarad - koja je zatim otpravljena - bilo je pedesetak godina. Bio je visok, lijep i dobro građen, preplanuo od sunca. Kosu je očito uredio onako kako su je uređivali viđeni Kelti: namočio ju je u vodi u kojoj je bilo smrvljene krede, kako bi postala gušća i svjetlije boje, zatim ju je zategnuo na zatiljku, što je vrlo podsjećalo na konjsku grivu. Njegova tunika i kabanica napravljene su bile od svijetlocrvene vunene deke, a zlatna zavojita ogrlica koju je nosio oko vrata davala je na znanje da je istaknut ratnik. Ogrlica je bila izrađena od osam izvijenih srebrnih i zlatnih strukova. Njezin prednji dio je završavao ukrasnim prstenovima. Ogrlica je bila savitljiva, a da bi se nataknuta, njezini su se šuplji završeci mogli razdvojiti. Bila je neobično lijepa.

»Maline!« kliknula je Boadicea kad je pridošlica ušao u odaju i ozbiljno se poklonio. »Kako mi je drago što vas vidim! Pojma nisam imala da ste dopratili moga brata u Venta Icenorum. Marganus mi nije ništa rekao...«

»Moj gospodin Marganus nije ništa rekao zato što sam ga ja zamolio da ništa ne kaže, gospo«, nasmiješio se Malin.

»Da vas dobro pogledam«, rekla je Boadicea prihvaćajući ga za ruke. »Mora da je prošlo više od petnaest godina otkako sam vas zadnji put vidjela, od onog dana kad sam iz doma svoga naroda otišla u dom svoga muža.«

»Prije petnaest godina oprostio sam se od djeteta, ponosnog, lijepog djeteta a sada me, eto, pozdravlja žena koja, mislim, nije ništa manje ponosna, a još je i ljepša nego prije. Godine su vam bile sklone, gospođo.«

»I vama. Maline« rekla je Boadicea toplo. »Vidim da još nosite svoju ogrlicu i sigurna sam da je u jednom od njezinih završetaka još sakriven onaj zlatnik. Nikad mi niste htjeli reći u kojem.«

»Ni ja ne znam u kojem, gospođo«, rekao je Malin. »Zlatar koji je ogrlicu napravio sakrio je u nju zlatnik da bi donijela sreću. Kad se ta tajna otkrije, Malin će znati da ga je sreća napustila.«

»Kosa vam je, kao i uvijek, prekrasna.«

»Među zlatom su brojne sjedine, gospođo. Podsjećaju me da godine prolaze«, rekao je Malin žalosno.

»Pamtim što su ratnici govorili o vašoj kosi«, nasmiješila se Boadicea »Tvrdili su da je toliko kruta da bi se na nju mogla nabosti jabuka.«

Malin je zahihotao. »A koliko sam samo puta pozivao bilo koga od njih da dokaže tu svoju tvrdnju, ali kakvi - bojali su se Malinove srdžbe. Mnogi su se bojali Malinove srdžbe, ali vi, onako ponositi i mušičavi, vi me se nikad niste bojali. Uvijek ste Malina mogli saviti oko malog prsta.«

»Pa kako ste ona izlazili sa mnom na kraj?« upitala je Boadicea vedro, no odmah zatim se rastužila »Sjećam se kako mi je malo prije smrti i moj dragi muž govorio o mojem ponositom djevojaštvu te o tome kako mi je zabranio da se služim zlatnom kočijom koju sam dovezla kao dio svoga miraza. Oh, Maline, ona kočija! Prije no što ste ušli baš sam bila o njoj razmišljala. Bogovi su sigurno pokazali svoju volju kad su vas ovamo poslali upravo u ovom trenutu.«

»Recite mi, gospođo«, potakao ju je.

»Recite mi prvo zašto ste ovdje, Maline.«

»Zašto sam ovdje? Istog trenutka kad sam doznao što su vama i vašima učinili rimski nasilnici zamolio sam vašeg brata da s njim odem iz Petuarije. Mislite li da bi Malin ostao kod kuće kao kakva starica? Zahtijevao sam da pratim svog gospodara.«

»Zahtijevali ste?« nasmijala se blago Boadicea »A što je moj gospodin brat rekao na vaš zahtjev?«

»Nasmijao se. 'Poći ćete s nama, Maline. Mojoj će sestri biti jako drago da vas nakon tolikih godina opet vidi, a možda će za vas imati i kakvog posla. Boadicea vas je uvijek obožavala.'«

»I jesam. Bili ste mi poput dragog ujaka«, rekla je Boadicea s puno ljubavi. »Bili ste strogi i oštri, mnogo oštriji od moga gospodina oca a protivno onome što mislite, potajno sam vas se pribojavala. Sjećam se kad ste me učili jahati. Toliko sam bila nestrpljiva da sam lijevu nogu stavila u stremen i prije nego što sam prihvatila uzde. Dva put ste me na to upozorili. 'Jednoga dana konju će puhnuti u glavu da krene čim stavite nogu u stremen, pa će vas vući po polju kao razbojnika!' Kad treći puta nisam poslušala vaše upozorenje, niste rekli ništa. Jednostavno ste dohvatili uzde i tri puta me oštro opalili po stražnjici. Tada su mi bile četiri godine i tjedan sam dana jedva sjedila, ali nikad vaše upozorenje nisam zaboravila!«

»Ne, doista ga niste zaboravili«, rekao je Malin pomalo ponosno.

»Znate, Maline, još mi niste rekli zašto ste ovdje«, kazala je Boadicea mirno.

»Ali...«

»Da, rekli ste mi zašto ste došli s Marganusom. No zašto ste tražili da se vidimo sada, u tako kasni sat?«

»Kad mi je gospodin Marganus rekao što je dogovoreno na današnjem sastanku, pomislio sam da biste možda trebali moje usluge, gospođo«, rekao je iskreno Malin. »To sam rekao i vašem

gospodinu bratu, a on, ljubazan kao i uvijek, smjesta me stavio vama na raspolaganje, kako biste moje usluge mogli koristiti čim vam zatrebaju.«

»Vi ste, dakle, naslutili!«, uzviknula je oduševljeno Boadicea. »Vi, stari lupežu!«

»Naslutio?« upitao je nevino Malim.

»Naslutili ste da razmišljam o tome kako da svoju zlatnu kočiju, svoju parisijsku kočiju, izvučem iz zimske suše, gdje je tako dugo stajala kao izložbeni komad, te da je ponovno upotrijebim!«

»Naslutio sam«, priznao je Malin.

»Oh, Maline stvarno sam vas obožavala i još vas obožavam«, rekla je Boadicea nježno.

Malin ju je nekoliko trenutaka šutke promatrao. Sjetio se dana kad je otišla iz Petuarije i osjećaja praznine koji ga je obuzeo kad se s njim oprostila. Kao kraljevom glavnom kočijašu, zadaća mu je bila da je nauči jahati, a kasnije, voziti bojna kola. Njemu ona ima zahvaliti što je postala vješta jahačica. Volio ju je isprva zaštitničkom, očinskom ljubavlju, tjerao je u red, kad je to bilo potrebno, a prema njezinim provalama bijesa i mišićavosti odnosio se strogo. Tek kad je doznao za njezine zaruke s Prasatagusom i skori odlazak iz njegova života, istom je tada spoznao svu dubinu svojih osjećaja prema njoj. Tada je spoznao istinu. Shvatio je da se naklonost koju je osjećao prema njoj, naklonost učitelja jahanja prema najdražoj učenici, rascvjetala u ljubav muškarca prema ženi. Bila je potpuno nedostupna osobi njegova staleža, osobi koja nema kraljevske krvi. Prihvatio je činjenicu da je Boadicea izvan njegova dosega. Nikad se nije oženio. Kad je odlazila, bio je u trideset i petoj zimi, beznadno zaljubljen u petnaestogodišnju djevojku. Malin je ostao samac. No njegove osjećaje prema njoj, njegovu tajnu ljubav i žudnju za njom, godine nisu nimalo umanjile. Gledajući je sada, poslije toliko vremena, gledajući je kao zrelu i divnu ženu, spoznao je da njegova ljubav prema njoj nije tek puko zanesenjačko sanjarenje. Ljubio ju je predanije nego ikad na svaki mogući način na koji muškarac može ljubiti ženu.

»Kočija je vrlo lijepa, gospođo,« rekao je ozbiljno. »To je vozilo neobične veličine i potpuno će odgovarati vašoj potrebi. Napravljena je za četiri čovjeka. Kako mi se čini, želite da s vama budu i vaše kćeri.«

»Da moje se kćeri ne smiju od mene odvajati«, rekla je odlučno Boadicea. »Strepim zbog toga što ću ih povesti sa sobom i izložiti opasnosti, ali bih strepila još više da ih ostavim ovdje, u Venta Icenorumu.«

»Dopustite mi da naredim da kola dovezu iz suše, gospođo. Moram ih dobro pregledati i dovesti u odgovarajuće stanje.«

»Održavali su ih u savršenom stanju«, rekla mu je Boadicea. »Po mojoj zapovijedi, brižno su ih čistili i laštili, pa ih neće biti potrebno mnogo dotjerivati.«

»Trebat će im podmazati osovine i izoštriti oštrice«, objasnio je Malin. »Svaka mehanička naprava koja se dugo ne koristi pokazuje znake kvarenja...«

»Kvarenje? Uvjeravam vas...«

Malin se nije osvrnuo na njezinu upadicu. »Kao što željezo rđa kad se ne upotrebljava, kao što ruke i mozak gube snagu ako ih prestanemo upotrebljavati tako je i s mehaničkom napravom kao što su bojna kola.«

»Bez sumnje, imate pravo, Maline«, uzdahnula je Boadicea. »Uvijek ste imali pravo. S veseljem vam dopuštam. Moje sluge će vam pokazati gdje je kočija pohranjena, a vi ćete ih poučiti kako da vam pomognu da je spremite za ponovni izlazak u javnost. Kad bude pripravna, morat ćete mi pokazati kako da je vozim, jer sam poslije petnaest godina zacijelo zaboravila sve što ste me naučili.«

»Voziti kočiju isto je što i jahati konja, plivati ili hodati Kad se jednom nauči, ne može se zaboraviti«, osokolio ju je Malin »Osim toga, gospođo, vi je nećete voziti.«

»Velite da je neću voziti?« upitala je Boadicea oštro. »Barem vi znate da se kočija ne vozi sama, a moje kćeri, premda vrsne jahačice, nisu učile voziti kočiju.«

»Ja ću je voziti, gospođo«, rekao je odlučno Malin. »S vašim dopuštenjem, naravno.«

»S mojim dopuštenjem? A što ako ne dam dopuštenje?« rekla je podsmješljivo. »Pa vi opet zurite u mene kao da sam četvorogodišnjakinja i kao da ste mi još učitelj jahanja, te kao da ćete me opet, ako vas naljutim, opaliti uzdama po turu.«

Malin nije ništa rekao. Kad biste vi znali, moja gospodo Boadicea, što mislim, jako biste se zgranuli. Prisjećam se svih onih dugih, pustih godina bez vas i velike sreće što sam se s vama opet našao. Neka mi bozi oproste, moju srdžbu i tugu zbog onoga što ste pretrpjeli od rimske ruke ublažila je donekle mogućnost da vas ponovo vidim.

»Čudno me gledate, Maline«, prigovorila je Boadicea. »Pitam se kakve li se misli kriju za mrkim izgledom.«

»Gospođo, da li bih, s dužnim poštovanjem, smio pitati znate li nekoga sposobnijeg od mene da upravlja kočijom? Svaki će kraljević predvoditi svoje ljude, vaši icenski ratnici htjet će sve svoje snage usmjeriti na borbu s neprijateljem. Kad je tome tako, zar nije u redu da ja, vaš bivši učitelj i glavni kočijaš vašeg gospodina brata, dobijem čast da vas vozim?«

»Ni jedan drugi čovjek nema većeg prava i ni jedan drugi nije toliko vješt«, uvjerila ga je Boadicea »Radi se samo o tome da sama, osobno, namjeravam voziti bojna kola.«

»Gospodo, vi ste naš vođa...«

»Nisam ratnik, Maline.«

»Ne, niste ratnik«, složio se blago Malin. »Onog dana kad krenemo na Camulodunum ratnika će biti mnogo - dvadeset i tri tisuće, kako se procjenjuje. No, samo je jedna Boadicea. Postali ste znamen našeg jedinstva, osoba koja utjelovljuje sve što smo mi, Briti, pretrpjeli pod rimskom vlašću. Svačije će oči biti uprte u vas, kraljicu Icena, koja se sama suprotstavila moći Rima, koja se usudila učiniti ono što jaki muškarci nisu, koja je sve što joj je drago dala za stvar slobode.«

Boadicejine se oči iznenada i protiv volje ispuniše suzama. »Nemojte od mene stvarati nekakvu božicu, Maline. Ono što sam učinila, učinila sam kao žena koja se brinula za svoje najdraže i koja bez njih za se nije vidjela života.«

»Ako vas neki gledaju kao božicu, o kraljice, to je njihovo pravo«, rekao joj je mirno Malin. »Ovo vam kažem samo zato da biste stvar mogli sagledati u pravom svjetlu. Morat ćete ispuniti svoju dužnost. To neće biti jednostavno. Morat ćete se starati o svojim kćerima, a jedna od njih, kako čujem, nije najboljeg zdravlja.«

»Sabina?« upitala je plačno Boadicea »Na žalost, Maline, Sabina je opet postala malo dijete. Uzdam se da će se oporaviti kad sjećanje na okrutno silovanje malo jenja.«

»Ne bi li bilo pametno da je ostavite ovdje, u Venta Icenorumu?«

Boadicea je odmahnula glavom. »Ne, mislim da ne bi. Mnogo sam o tome razmišljala. Budemo li mi, Briti, potučeni...«

»To je nezamislivo«, upao je Malin.

»Budemo li mi, Briti, potučeni«, ponovila je postojano Boadicea, »Venta Icenorum će ponovno dopasti Rimljanima Catus Decianus, prokurator, već je zaprijetio da će se, budem li se oprla njegovim zapovijedima, vratiti s dovoljnim snagama da grad zbriše do temelja. Ne bih mogla ostaviti Sabinu ovdje da se sama suoči s takvim događajem. Mora ostati sa mnom. Ako se dogodi ono najgore, ja ću sama odlučiti o njezinoj sudbini.«

»Zar je zvuci bitke i prizor krvoprolića neće još više uzrujati?«

»Mislim da neće. Za Sabinu, ovakvu kakva je sada, sve će to biti igra«, rekla je Boadicea, a Malin je u njezinu glasu zamijetio treperenje. »Oh, kada bismo barem svi mogli opet postati dječica! Kako bi bilo divno zauvijek razmišljati poput djeteta, postupati poput djeteta i biti prihvaćen kao dijete!«

»Znači da prihvaćate moj prijedlog, gospodo?« upitao je Malin namjerno se namrgodivši.

Boadicea se na čas-dva zamislila, a zatim kimnula. »Prihvaćam vaš prijedlog. A što bih inače? Došli ste ovamo u pravom trenutku kao glasnik bogova. Osim toga ako mi se što dogodi, budem li ubijena ili teško ranjena, bit će dobro da imam nekoga kome mogu povjeriti brigu o svojim kćerima. Vas, Maline, poznam i znam da biste se za njih mogli brinuti isto tako kao da su vaše. Imate li kćeri, Maline?«

Malin je odmahnuo glavom. »Nisam se ženio, gospođo«, rekao je izbjegavajući pravi odgovor.

Boadicea ga je zamišljeno pogledala. »Šteta. Mogli ste biti divan muž. No, to nije moja stvar. Bez sumnje ste nastojali zadržati svoju slobodu i niste se željeli opterećivati ženom i obitelji. Svejedno, mogla bih se zakleti u krv Belenusovu, da ste izradili sasvim pristojan broj kopilana!«

»Nikad nisam našao pravu ženu za brak«, rekao je zagonetno Malin. »Postojala je jedna koja mi je bila jako srcu prirasla, no ona se, na žalost, udala za drugoga.«

»Jadni Maline!« ljupko se nasmiješila Boadicea. »Možda istom trebate sresti ženu svoga srca. No, *mojem* je jadnom srcu drago što sam vas večeras ovdje vidjela. Kao da su se od vaše prisutnosti ponešto stišali bolovi i jadi od proteklih tjedana. To, a i dolazak kraljevića, dali su mi nadu u bolje dane našeg naroda.«

»Zar je moguće da vam je pomisao na to da ćete opet jednom voziti svoju zlatnu kočiju podigla duh?« nasmiješio se Malin.

»Priznajem da me to zaista ispunja neobičnim osjećajem uzbuđenja. Kao da je moja sudbina na neki način povezana s kočijom, kao da ću samo u njoj i njome naći istinsku sreću. No kako bi to moglo biti Maline?«, upitala je potišteno Boadicea. »Sa srećom sam se oprostila onoga dana kad sam se oprostila sa svojim mužem.«

»Putevi bogova su nedokučivi gospođo. Molim se da kočiju upotrijebe kao sredstvo za iscjeljenje vaših jada«, odgovorio je Malin čvrsto. »Molim se da kočija postane znamen slobode i jedinstva našeg naroda, poraza naših ugnjetača i da vam donese mir i sreću.«

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

Dva dana kasnije rimski grad Camulodunum pao je u britske ruke.

Zidovi Camulodunuma bili su visoki pet metara, a debeli dva i pol. Opseg im je bio oko dva i pol kilometra a zatvarali su područje od sto jutara. Glavnina britanskih snaga ušla je u grad kroz vrata Balkerne, zapadna vrata koja su bila široka oko trideset i pet metara, a imala su dva nadsvođena prolaza. Kroz svaki od njih mogla su proći po jedna bojna kola. Uz ta dva prolaza postojala su još dva uska prolaza za pješake, zaštićena dvjema četvrtastim kulama u kojima su se nalazile stražarnice. Grad je bio *kolonija* umirovljenih legionara, a u njegovu je središtu bio podignut prekrasan hram posvećen obožavanom Klaudiju.

Klaudijev je hram bio okružen forumom, prostranim javnim trgom koji je bio tržnica a i mjesto na kojem su se obavljali pravni i trgovački poslovi. Forum je bio središnja točka Camulodunuma: dug dvjesto, a širok sto dvadeset metara, bio je okružen veličanstvenim zgradama i kolonadama koje su u širinu imale osam, a u dubinu četiri stupa.

Potpuno zatečeni iznenadnošću napada, rimski su stanovnici bili poput štakora ulovljenih u klopku. Kad je legionar - stražar na zidini prvi put ugledao napadačku vojsku i poviknuo na uzbunu, i svi drugi stražari, porazmješteni po zidinama, dojavili su slično: naoružani Briti nadirali su sa svih strana.

Čim su grad opkolili, Briti su pribjegli ovnovima za rušenje bedema. To su uglavnom bili čvrsti trupci, no na dva strateška mjesta uz zidine primijenjeni su takozvani opsadni tornjevi, koji su ranije pripadali Rimljanima iz Venta Icenoruma. U ove opsadne tornjeve bile su ugrađene naprave od ovnova za rušenje bedema. Ta je naprava zapravo bila nastamba napravljena od čvrstih trupaca - nešto poput kolibe na kotačima - u kojoj je na konopcima visio četvrtasti trupac sa željeznom ovnovom glavom. U borbu su uvedeni katapulti, kako oni za bacanje kamenja, tako i oni za odapinjanje strijela. Veće kamenje bilo je radi maskiranja obojeno tamnom bojom, da ga neprijatelj ne bi vidio u letu. Neki Briti koji su opsluživali *ballistu* - katapult za bacanje kamenja - vrlo su ponosno nakon opsade prepričavali kako je jedan od njihovih kamena glavu nekog Rimljanina odbacio šesto metara daleko od tijela.

Pri kraju jednodnevne opsade prethodnica, u kojoj su bili Trinovanti - njima je taj grad prije pripadao, pa je stoga bilo pravo da oni dobiju čast da prvi u nj uđu - nahrupila je kroz ulaz Balkeme u grad. Za njom su u stopu slijedili ostali Briti. Nastalo je krvoproliće i klanje. Svakog rimskog vojnika kojeg bi zatekli na ulici Briti su sasjekli mačevima. Nadvladana brojnošću neprijatelja, rimska posada, zajedno s mnoštvom žena i djece, povukla se u veliki Klaudijev hram, pouzdavajući se u to da će vjerska zgrada pružiti utočište od pobjednikova mača.

Kad je doznao da su se rimski vojnici sklonili u hram, Venutius se posavjetovao sa svojim drugovima britanskim poglavarima.

»Hoćemo li nahrupiti na hram?« upitao je. »Usuđujemo li se takvim bogohulnim činom izazvati gnjev bogova?«

Cingetorixov je glas bio tvrd. »Rimski bogovi nisu naši bogovi. Bio sam na Moni za vrijeme klanja. Vidio sam što su Rimljani učinili s našim žrtvenicima, našim građevinama, našim svećenicima.«

Na te su se riječi začuli uzvici odobravanja i osvetnička vika Ordovica, što je potrajalo sve dok njihov poglavar nije ozbiljno podigao ruku da ih umiri.

»Mona je bila opustošena«, nastavio je Cingetorix, podižući glas kako bi ga mnoštvo čulo. »Svi su sveti lugovi uništeni, a svećenici poklani. Da li smo mi ovamo došli da osvetimo samo zla nanijeta laicima? Zar nije bijesan svaki sljedbenik druidske vjere? Koliko je naših svećenika, naših glavara naših žena naše djece zaglavilo na svetom otoku? Nitko mi to ne može odgovoriti, jer ih je bilo bezbroj. Zar ih nećemo osvetiti?«

Cingetorixove riječi opet je popratilo bučno brdsko odobravanje, no vode su opet stišale svoje ljude.

»Provalimo u hram«, rekao je Marganus.

»Što vi kažete, kraljice Icena?« upitao je Venutius Boadiceju, koja je sve vrijeme šutjela.

»Brat je govorio umjesto mene«, rekla je mirno.

Svi su poglavari bili jednoglasni, samo Venutius kao da je okolišao.

»Što vi velite, Venutius?« upitao je Cingetorix. »Vi još niste izrazili svoj sud.«

»Mislim o ženama i djeci što su se sklonili u hram«, rekao je. »Samo se zbog njih kolebam. Mnogi od njih neće preživjeti opći pokolj.«

»Da li se Suetonius kolebao kad se našao pred ženama i djecom na Moni?« upitao je Cingetorix.

»Je li se Catus Decianus kolebao kad se našao pred ženom i njezinim kćerima u Venta Icenorumu?« upitala je Boadicea.

Nakon tih riječi nastala je silna graja, urlanje krvožedno i osvetoljubivo.

Venutius je kimnuo. »Provalit ćemo u hram«, složio se. Cingetorix je visoko podigao mač. »Poharajmo hram i pobijmo sve vojnike!« uzviknuo je.

»Sravnimo zgradu sa zemljom«, viknuo je Marganus također podižući mač.

To je i učinjeno. Vjerska jarost i osjećaj o zlu nanijetom građanstvu odagnali su slabost, praznovjerje i samilost. Zaklani su svi vojnici i ugledni građani koji su se sklonili u hram, a preživjele žene i djeca zatim su dotjerani na forum.

Dok su Briti zauzimali hram Boadicea je ostala na forumu. Stajala je u svojim bojnim kolima, u društvu s Malinom i svojim kćerima, te okružena tucetom icenskih konjanika, koji su joj bili stalna pratnja još od odlaska iz Venta Icenoruma, a čija je jedina dužnost bila da kao tjelohranitelji štite svoju kraljicu.

Sve od dolaska u Camulodunum, sve otkad se uvezla u zauzeti grad, Boadicea je među stanovništvom stalno tragala za jednim poznatim rimskim licem. Pronio se bio glas da je u gradu Catus Decianus.

Kad su prestravljene žene i djeca dotjerani na prostrani trg, Boadicea im se obratila iz kočije.

»Je li jedna od vas konzulova žena?« upitala je.

»Ja sam konzulova žena«, odgovorila je jedna prilično drska žena, zamišljajući da će je izdvojiti zbog neke posebne povlastice.

»Što mi možete reći o Catusu Decianusu, prokuratoru«, upitala je Boadicea.

»Bio je ovdje u Camulodunumu s mojim mužem sat prije nego što smo primili vijest o vašem dolasku«, odgovorila je žena spremno.

»Sat prije nego što ste primili vijest?« upitala je iznenađeno Boadlcea. »Iz grada je otišao samo sat prije našeg dolaska?«

»Tako je, gospođo«, kimnula je žena. »Čini se da je primio neku hitnu poruku, pa je odavde otišao neočekivano i u velikoj žurbi. S mojim je mužem razgovarao nasamu. Ne znam o čemu su govorili, ali su nedugo zatim otišli iz grada.«

»Kamo su krenuli?«

»Ne mogu reći, gospođo«, rekla je žena uznosito jasno dajući na znanje da bi mogla kad bi htjela.

»Reći ćete, ako vam je do vlastitoga života«, zagrozila se Boadlcea. »Pitam vas ponovno: kamo su krenuli?«

»Moj je muž krenuo za Verulamium. Čini se da mu je Catus Decianus povjerio važnu poruku za tamošnjeg konzula.«

»Da li Catus Decianus i inače vašeg muža koristi kao kurira?« upitala je hladno Boadicea. »Ne, ne trebate se truditi da mi odgovorite na to pitanje. Očito je prokurator dobio obavijest o našem

dolasku pa je želio spasiti vlastitu kožu. Mora da je vašeg muža poslao u Verulamium da tamošnjeg konzula upozori što se sprema. Kamo je krenuo prokurator?«

»Ne znam, gospođo«, odgovorila je žena, ali je zatim, vidjevši nepopustljivo Boadicejlno lice, žurno dodala. »Ne mogu sa sigurnošću reči kamo je krenuo, no muž mi je u povjerenju rekao da se prokurator uputio prema obali. Naravno, pretpostavila sam da su ga pozvali u Rim.«

»Dakle, Decianus je za dlaku izmakao našoj osveti!« uzviknula je gorko Boadicea.

»Čini se«, rekao je Venutius, »da je gradska posada brojala dvije stotine vojnika. Kad je to znao, kao prokurator, koji je u odsutnosti Suetoniusa najviša rimska vlast, zašto onda Decianus na vijest o našem dolasku nije evakuirao starce i žene, a ostavio samo ljude sposobne za borbu?«

»Zato što bi takvim postupkom ugrozio vlastitu kožu.« rekla je prezirno Boadicea »On je sada već dobrano poodmakao na putu za Galiju.«

»Dakle, vaš muž, konzul nije među zaklanima u hramu?« upitao je Cingetorix koji je u tom trenutku prilazio.

»Zahvaljujući Mitri, nije«, odgovorila je žena revno, »a, čini se, i zahvaljujući prokuratoru.«

»Vaš je muž prokuratorov prijatelj?« upitala je hladno Boadicea.

»Jest« odgovorila je žena značajno.

»Šteta - za vas«, odgovorila je zagonetno Boadicea.

»Koliko imate djece?«

»Petero, gospođo.«

»A koliko godina imaju vaše dvije najstarije kćerke?«

»Četrnaest i petnaest.«

Boadicea se okrenula Cingetorixu i Venutiusu.

»Gospodo, zarobljenica je moja«, rekla je odlučno. »Nju i njezine dvije najstarije kćeri proglašavam icenskim zarobljenicama. Vjerujem da nemate primjedbi.«

Sluteći što joj je na umu, Cingetorix je okolišao. »Nemam primjedbi«, rekao je Venutius, okrećući se da svojim ratnicima izda naredbu za daljnje prikupljanje zarobljenika.

»Ni ja nemam primjedbi«, rekao je zatim nepokolebljivo Cingetorix, odlazeći da se pobrine o bezbrojnim stvarima koje su iziskivale njegovu pažnju. »Zarobljenica i njezine kćeri su vaše.«

Boadicea je pozvala šest ratnika i zatim bezizražajna lica pričekala da se glavnina njezinih sljedbenika okupi oko nje na trgu. Kao da su svi, osim nesretne žene i njezine djece, naslutili što smjera icenska kraljica.

»Svucite ovu ženu, svežite je tamo za onaj stup za bičevanje i neka primi trideset udaraca«, zapovjedila je Boadicea.

Ne vjerujući vlastitim ušima, žena je zapanjeno otvorila usta, a najmlađe je dijete zaplakalo i potrčalo prema njoj da se utješi. Ratnici su odgurnuli dijete, da bi ga zatim, sve zaplakano, uzelo jedno od starije djece.

»Gospođo, vi sigurno to ne mislite ozbiljno«, prosvjedovala je konzulova žena. »Nisam vam učinila nikakva zla.«

»Ne, vi osobno niste mi učinili nikakva zla«, priznala je Boadicea hladno.

»Pa onda zašto?« upitala je žena užasnuto.

»Rimljanka ste - to je dovoljan razlog. Ali i zato što ste mi prije nekoliko trenutaka saopćili neugodnu novost.«

»Neugodnu novost?«

»Rekli ste mi da je čovjek zbog čije sam pohlepe i okrutnosti danas došla ovamo, čovjek kojega mrzim više no ikoga i kojem sam se zaklela osvetiti, utekao. To je zaista neugodna novost!«

»Gospođo, preklinjem vas, ako u srcu imate imalo ženske samilosti...«

»Nemam je« upadne joj u riječ Boadicea. »Samilost je preskup osjećaj. Izaziva slabost i neodlučnost, te onima koje ljubiš donosi jad i smrt.«

Žena je tada počela vrištati i mahnito se otimati, no uzalud. Icenski su je ratnici dograbili i svezali za stup za bičevanje. Onesvijestila se kod petnaestog udarca, a Boadicea je dala znak da se kazna obustavi. Ženu su odvezali, pa se stropoštala na zemlju, da bi je je djelomično oživjeli peharom ledeno hladne vode koji su joj sasuli u lice.

»Prebacite preko nje gunj da pokrije golotinju i pomozite joj da dođe do hrama«, zapovjedila je Boadicea ratnicima. »S njom će poći i njezine dvije najstarije kćeri.«

Kad su četvorica ratnika zgrabila prestravljene djevojke, žena kao da se posve osvijestila.

»U hramu nema skloništa«, rekla je, na shvaćajući Boadicijine namjere. »Ondje smo se bezuspješno sklonili. Hram je pun mrtvih vojnika i građana, a pod i žrtvenici crvene se od krvi.«

»Onda se još malo krvi neće primijetiti«, rekla je Boadicea kao za sebe, a Malin ju je radoznalo pogledao.

»Želite ubiti mene i moju djecu«, rekla je žena užasnuto. »Ubijte mene, ako morate, no molim vas da imate milosti prema mojoj djeci.«

»Troje vaše najmlađe djece ostat će ovdje. Nikakvo im se zlo neće dogoditi«, kazala je odlučno Boadicea.

»A što će biti s mojim najstarijim kćerkama? One su dobre i nevine djevojke. Zašto biste njih željeli ubiti?«

»Ni vi, ni vaše kćerke nećete umrijeti«, rekla je hladno Boadicea.

Naredivši Malinu da ostane s Aramandom, Sabinom i ono troje djece, Boadicea je dala znak da straža i zarobljenice pođu naprijed, a onda je, u pratnji svih vojnika koji su se mogli zbiti u zgradu, i sama krenula u Klaudijev hram.

Koračajući pažljivo kroz krv koja je još tekla kroz vrata na stepenice hrama, Boadicea je ušla u veliku građevinu, gdje ju je zatekao neopisiv i strahovit vonj krvi, smrti i prestravljenog ljudstva.

Kad je već bila unutra, okrenula se dvojici svojih okrutnih, tupavih pratilaca.

»Led i Bladud«, rekla je bešćutno. »Sviđaju li vam se ove mlade djevojke?«

»Svakako, gospo«, jednoglasno su se nasmijali motreći pohotno djevojke.

»Onda su vaše«, kazala je Boadicea velikodušno. »Vaše su, ali samo nakratko, naravno. Kad ih se zasitite, vratit ćete ih njihovoj majci.«

Konzulova je žena vrištala i očajnički se koprcala da dođe do svojih kćeri, no ljudi su je bez izlišnih priča odgurnuli i dograbili djevojke koje su se žestoko opirale. Smijući se oduševljeno djevojačkom opiranju i molbama, Led i Bladud odvukli su ih iza jednog žrtvenika, žrtvenika ukrašena iskrivljenim i krvlju umrljanim tjelesima. Odgurnuvši nogom tijelo mrtvog Rimljanina, bacili su svoje žrtve na pod koji je bio klizak od krvi.

Konzulova je žena opet kriknula i uspjela se istrgnuti svojim čuvarima. Potrčala je prema žrtveniku i nestala iz vidika, a Boadicea je čuvarima dala znak da je ostave na miru.

Boadiceji se učinilo kao da je sama u velikom hramu. Njezini su se pratioci stišali, a ona se osjetila odvojenom od njih. U iznenadnoj tišini hram kao da je stvarno bio hram mrtvih, krvlju urešen mauzolej.

Čekala je. Jedna od djevojaka ispustila je dug, otegnut vrisak, a onda je Boadicea spazila majku kako pijano posrće od oltara i blijeda poput pepela od užasa i boli od razderanih leđa, povraća u kutu žrtvenika.

Sa zadovoljnim smiješkom i - čudno i neobjašnjivo - sa suzama u očima Boadicea se okrenula i tiho otišla iz hrama.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

Kad je doznao vijest o bratskoj pobuni i strahoti koja je zadesila Camulodunum, Suetonius, koji je još od osvojena Mone logorovao u Sjevernom Walesu, smjesta je odaslao glasnike u Lincoln, gdje se bila utaborila 9. legija, ona koja je bila najbliža pobunjenicima. Zapovjedniku legije Petiliusu Cerealisu naredio je da požuri na istok i uguši bunu.

Čim su uhode Boadiceji dojavile tu vijest, ona i njezini saveznici prvo su Klaudijev hram pretvorili u prah i pepeo, uništivši tako najveću svetinju rimskog osvojenja, a onda, ostavivši dostatne britske snage u gradu, izišli iz grada i krenuli na zapad da se sukobe s Cerealisom. Nekoliko kilometara sjeverno od Braughinga protivničke snage su se srele.

Cerealis je kobno pogriješio u procjeni. Iz Lincolna je otišao s *vexillumom* od samo dvije tisuće legionara i s konjičkom legijom. Čim se približio nadomak odlučnih Brita i vidio veličinu snaga koje napreduju prema njemu, shvatio je, prekasno, koliko je potcijenio neprijatelja.

U brzom i žestokom okršaju koji je uslijedio, Cerealis je pretrpio potpun poraz. Rimska pješadija sasječena je u komade. Samo se konjica spasila pokolja te zajedno sa Cerealisom pobjegla u svoju utvrdu u Lincolnu. Briti su ih progonili do samih zidina grada.

Boadicea i njezini saveznici nanijeli su 9. legiji sramotan poraz, smrtonosan udarac od kojeg se, kako joj je bilo suđeno, nikad više nije oporavila.

Kad su ga obavijestili o ovoj novoj katastrofi, Suetonius se našao u teškom položaju. On sam bio je udaljen tristo i pedeset kilometara od žarišta ustanka, a ostaci 9. legije, jedne od četiri koliko ih je tada bilo u Britaniji, bili su pod opsadom. Hitro je izdao zapovijed da se pola pješadije 20. legije izdvoji za Wroxeter, da bi ondje čuvali velšku granicu, a do 14. legija s preostalim ljudstvom 20. krene po Watling Streetu, dugačkoj ravnoj cesti koja je vodila do Verulamiuma i Londiniuma. Istodobno je Poeniusu Postumusu, *praefectus castrorumu* 2. legije u Gloucesteru, naredio da najvećom brzinom požuri na istok da brani gradove Verulamium i Londinium. Zatim je sam, neustrašiv i odlučan, s konjicom krenuo u očajnički pokušaj da dopre do Verulamiuma koji će, kako su javili obavještajci, biti slijedeći glavni cilj britske odmazde. Čuvajući se zasjeda - Suetonius je odašiljao izviđače koji su se svakog sata javljali s izvještajima - konjanici su postojano jezdili Shropshireom, Cannockom, Chaseom i Dunstable Downsom.

Stigavši u Verulamium, Suetonius je smjesta sazvao sastanak civilnih vođa te doznao dvije loše vijesti: Briti su ostavili Cerealisa u njegovom utvrđenom utočištu u Lincolnu i brzo su hrlili na jug, a Postumus, koji je u zapovednikovoj odsutnosti bio na čelu 2. legije u Gloucesteru, nije poslušao Suetoniusovu zapovijed.

Shvaćajući da s malim snagama koje su mu bile na raspolaganju ne bi mogao obraniti Verulamium, Suetonius je odlučio Verulamium prepustiti sudbini te odjahati u Londinium, tada

neobzidano trgovište u kojem je bila tek šačica vojnika koja je čuvala vojna skladišta i civilnu upravu.

»Mali su izgledi da ćemo spasiti Londinium«, rekao je Seutonius malodušnim građanima, »Glavnina naših snaga, vojnici pješaci, nisu još stigli do Towcestera, a 2. legija još je u Gloucesteru.«

»Prenosi se glas, gospodine, da Postumus oklijeva zbog toga što se boji pobune Silura«, usudio se izjaviti neki časnik.

»Da? Postumus se toliko boji *moguće* pobune da se ne osvrće na zapovijed svoga vojskovođe da uguši *stvarnu* pobunu«, rekao je Suetonius mračno. »Čini mi se vjerojatnim da je Postumus izgubio živce, da se boji da bi doživio Cerealisovu sudbinu, pa je zato odlučio ne poslušati naredbu.«

»Stanovnici Londiniuma okupili su se vani u velikom broju, gospodine, i mole da ih ne napustite«, dobacio je jedan građanin.

»Nemam nekog izbora«, rekao je osorno Suetonius. »Dužnost mi je da spasim provinciju, ne samo Londinium. Bude li potrebno, Londinium će se žrtvovati da bi se spasila cijela provincija. Moramo napustiti grad i pod svaku cijenu povezati se s glavninom naših snaga.«

»Što će biti s građanima, gospodine?« upitao je drugi dostojanstvenik. »Londinium je pun rimskih građana i trgovaca iz Galije. Svi se boje brdskog napada.«

»Svi sposobni stanovnici mogu poći s nama«, rekao je Suetonius.

»A što će biti sa ženama i djecom?« upitao je drugi građanin. »Imam ženu i sedmero djece. Ne mogu ih ostaviti na milost i nemilost Britima«

»Žene, djeca i oni koji su nemoćni zbog godina ili slabog zdravlja moraju ostati. Takve bi nam osobe usporile napredovanje«, rekao je odlučno Suetonius.

»Ali, gospodine...«

»Mislite da govorim okrutno?« upitao je Suetonius zgranutog čovjeka. »Vi biste sve stanovništvo grada poveli s nama? Zar nemate mozga da vidite kako bih, da to dopustim, sve stanovništvo, kao i nas same, izručio britskom maču? Takva žrtva ništa nam ne bi pomogla. Manje treba žrtvovati većemu. To je oduvijek bila rimska politika. Moramo se što prije povezati s glavninom naših snaga. Tada ćemo svoju pozornost moći posvetiti spašavanju drugih gradova i njihovih stanovnika.«

»Pronose se glasine da Briti kraljicu Icena poštuju kao božicu«, dometnuo je jedan rimski časnik. »Već sad se govori o Boadiceji, kraljici - ratniku. Vozi se, vele, u zlatnoj kočiji, duga joj kosa vijori, a na glavčine kotača pričvršćeni su oštri noževi.«

»Priča se da su u Camulodunumu brojni stanovnici bili strašno mučeni«, rekao je otac sedmero djece. »Kažu da su Briti pomešali gole žene najplemenitijih Rimljana, odrezali im dojke i ušili im ih u usta, kako bi izgledalo da žrtve same sebe jedu. Nakon toga izmrcvarene su žene nataknuli na oštro kolje, koje im je skroz proburazio tjelesa, te ova takozvana prinošenja žrtvi popratili gozbama i veseljem. Je li možda istina da je Boadicea muškarac u ženskoj odjeći?«

Suetonius je odmahnuo glavom. »Jednom sam poznavao Boadiceju. Tada nije bila kraljica-ratnik. Bila je prava žena, žena izvanredne ljepote i dobrote«, rekao je mirno.

»Mora da je to bilo prije mnogo, mnogo godina, gospodine«, rekao je jedan rimski časnik.

»Zapravo, bilo je to prije samo nekoliko mjeseci«, kazao mu je Suetonius. »Mnogo se toga može dogoditi unutar nekoliko mjeseci, a mnogo se toga kraljici Boadiceji i dogodilo. Ona je jedna od onih prema kojima je sudbina bila vrlo okrutna, žena koja je mnogo pretrpjela. Ona je žena koja se želi osvetiti za svoje nedaće i, kao takva, vrlo je opasna i ne smijemo je potcijeniti. Ako pogrešno ne procjenjujem, Boadicea živi samo za osvetu i svojom je usmjerenošću na taj cilj uspjela ujediniti Brite protiv moći carskog Rima u tolikoj mjeri kako to dosad nije uspjelo nijednom brdskom poglavaru.«

»Gospodine, sjećate je se kao lijepe i dobre žene, a ipak u njoj sada vidite opasnog protivnika?« upitao je začuđeno jedan časnik »Kako je to moguće?«

»Kako?« nasmiješio se žalosno Suetonius. »Predugačka je to pripovijest ako se želimo živi izvući iz Londiniuma. Dovoljno je ako kažem da je Boadicea nedvojbeno opasna protivnica. Koliko god bila neiskusna i slabo naoružana, izbacila je iz ravnoteže takvu veliku vojnu silu kao što je Rim, a time stvar nipošto nije okončana. Londinium i Verulamium su, bojim se, gradovi osuđeni na propast, a o tome kakvu će konačnu cijenu - u obliku poharanih gradova i raspada uprave - Rim platiti, može se samo nagađati.«

DEVETNAESTO POGLAVLJE

Kako su kod Camulodinuma u osvojeni grad prvi ušli Trinovanti, tako su u Verulamiumu tu čast za se pridržali Catuvellauni. Prije dolaska cara Klaudija, Verulamium je bio glavni grad plemena Catuvellauna, pa su sada, digavši se u bijesu zajedno s Icenima i drugim izmučenim plemenima, Catuvellauni bacali baklje u zgrade romaniziranog grada, uništavajući ih ognjem i mačem.

Nakon pokolja koji je trajao cijeli dan i noć, grad Verulamium je bio spaljen i mrtav.

Koristeći se u punoj mjeri svojim osobnim magnetizmom, magnetizmom koji je uključivao podjednako njezinu ljepotu i žensku draž kao i usredotočenost na pobjedu nad neprijateljima, Boadicea je zadržala jedinstvo i nadzor nad svojim pristašama. Bila je kadra da ih, opijene uspjehom, odvrati od pljačke i silovanja te od pijanog bančenja, što je sve obično kvarilo pobjedu. Kad su plamenovi utrnuli, Boadicea se izvezla iz Verulamiuma grada pobijenih, i s cijelom britskom vojskom brzo i odlučno pošla na Londinium.

Kao trećem od tri najvažnija grada rimske Britanije, Londiniumu nije bilo suđeno da izmakne Boadicejinoj osveti Unatoč tome što je, u usporedbi s Camulodunumom i Verulamiumom, bio malen, Londinium je bio gusto napučen. Trgovci i lihvari iz kontinentalne Evrope nagrnuli su bili u novu provinciju sve dok je nisu ispunili rimskim građanima. Nijednom Britu nije bilo dopušteno da svoj posao obavlja bez pomoći rimskog građanina, a ni jedan-jedini sestercij nije prešao iz ruke u ruku a da ga u svoju poslovnu knjigu nije zabilježio koji rimski građanin.

Poput Trinovanta u Camulodunumu i Catuvellauna u Verulamlumu, tako su ovaj puta Iceni zatražili čast da prvi uđu u grad. Dok je Boadicea poput božice osvete u svojim bojnim kolima stajala na obronku izvan ograde od kolja koja je okruživala grad i zajedno s Malinom i svojim kćerima promatrala nemilosrdni napad na grad, njezini divlji icenski konjanici bacali su zublje u brvnare.

Histerične žene, koje je iz domova pognao oganj, bježale su ulicama, vriskovima upozoravajući na neposrednu opasnost.

»Čudni su se zvuci čuli iz senata«, drečala je jedna.

»Kazalište odjekuje kricima kao da su se u njemu nastanili luđaci!« vikala je druga.

»Kažu da je na ušću Temze naselje duhova u ruševinama! Pazite na to upozorenje!« vrisnula je treća.

»Rijeka je krvavo crvene boje, a likovi koje je ocrtala oseka slične ljudskim leševima. To je upozorenje na strahote koje će tek doći!« kukala je slijedeća žena.

Proroci zle kobi imali su pravo. Nitko neće biti odveden u zarobljeništvo ili u ropstvo. Građani koje je Suetonius napustio sa svojih su traljavih barikada gledali neprijatelja koji ih je, nakon što je sa

Suetoniusom otišla većina sposobnih građana, tisućostruko nadmašivao. Neprijatelj je bio nemilosrdan, a vodila ga je neumoljiva plavokosa kraljica koja je ugušila sve svoje osjećaje, osim onih mržnje i odmazde.

Neobuzdani u svojoj krvožednosti, icenskl su ratnici bili grozni u svojoj osveti. Oni nisu znali za milost, nisu štedjeli nikoga. Sve koji su im se našli na putu poubijali su, rezali su vratove, tijela, bez obzira na godine i spol, komadali, palili, vješali ili pak - kao način smaknuća koji su naučili od Rimljana - razapinjali na križ. Kažu da je sedam tisuća Rimljana izginulo u tom pokolju.

U jednom trenutku, dok je Boadicea čekala u bojnim kolima, velik je kamen, katapultom izbačen s druge strane gradske ograde, pogodio Malina. Letio je prema njegovom vratu ali je, odbivši se od desnog završetka njegove zlatne ogrlice, odskočio i zatim bez posljedica pao na zemlju. Od naglog pritiska ogrlice Malinov je vrat dobro poplavio, no nakit mu je vjerojatno spasio život.

»Slava Belenusu!« uskliknuo je Malin zahvalno. »Da nije bilo ogrlice, taj bi mi kamen sigurno probušio vrat!«

»Pogledajte, Maline, pogledajte!« uzviknula je uzbuđeno Aramanda »Vaša se ogrlica, na žalost, slomila!«

Malin je pažljivo razdvojio krajeve savitljive ogrlice, skinuo je s vrata i sa zanimanjem je razgledao. Završetak se rascijepio i sada se otkrila njegova šuplja sredina.

Urotnički se nasmiješio Boadiceji. »Sad je trenutak istine«, rekao je.

Boadicea je promatrala kako Malin tura prste u mali prostor i kako brižno istražuje.

»Je li ovdje?« upitala je.

»Jest, imam ga. Evo! Pogledajte, gospođo«, rekao je Malin pobjedonosno podižući zlatnik. »Tolike sam godine čekao da otkrijem u kojem se završetku nalazi, a evo u kakvoj sam zgodi tajnu razotkrio. Pogledajte, gospođo, vidite li što je ugravirano na njemu? Nije li napravljen upravo za vas?«

Boadicea je uzela zlatnik i zamišljeno se zagledala u nj, ispitujući naizmjenično obje strane. Na jednoj se nalazila Apolonova glava, a na drugoj njegova kočija i konji.

»Ovo je sigurno dobar znak, gospođo«, nastavio je veselo Malin. »Kočija i konji - nije li to i vaš znamen? A kroz zlatnik je probušena rupa da bi se mogao nositi na lancu kao privjesak. Zadržite ga gospođo. Vaš je. Kao i ja tolike ste godine čekali da otkrijete tajnu ogrlice.«

»No što će biti s vašom krasnom ogrlicom, Maline?« upitala je Aramanda primjećujući majčin muk. »Zar nije potrgana toliko da se ne može popraviti?«

Malin je odmahnuo glavom i ukras ponovno stavio oko vrata »Ne, danas mi je dobro poslužila. Prvom zgodom dat ću je zlataru na popravak.«

Boadicea i dalje nije ništa govorila. Otkopčala je zlatni lanac koji joj je, kao i uvijek, visio među prsima, udjela ga kroz novčić, tako da je ovaj sada ležao do njezinog noža a onda ponovno skopčala lanac.

»Hvala vam, Maline«, rekla je zatim. »Nadajmo se da je to, kao što ste rekli, dobar znak. Time što vam je spasio život ili što vas je spasio ozbiljnih ozljeda postao mi je vrlo dragocjen.«

Malin se okrenuo i zagledao u daljinu, u opsjednuti grad. Premda je bio dirnut njezinim riječima, ipak je znao o čemu ona razmišlja. Prisjetio se onoga što joj je sam rekao, a znao je posve sigurno da se i Boadicea sjeća tih riječi. »Obrtnik koji je napravio ogrlicu, sakrio je u nju zlatnik za sreću«, bio je rekao. »Onog dana kad se tajna otkrije, Malin će znati da ga je sreća ostavila.«

Završetak ojačan zlatnikom vjerojatno mu je spasio život Ali što je sa srećom, upitao se Malin. Moj je život nerazmrsivo povezan s Boadicejom i njezinom stvari, a pobjeda, konačna pobjeda još je vrlo, vrlo daleko.

* * *

Kad je za jedan dan i jednu noć Londinium sveden na zadimljeno zgarište, Briti su se ulogorili izvan razrušene ograde grada, a Boadicea i ostali vođe sastali su se da porazgovore o svojem slijedećem potezu.

»Pobjeda je naša, slava budi Taranisu!« uzviknuo je vatreno Cingetorix. »Camulodunum, Verulamium i sada, eto, Londinium - sve je to palo pod našim mačevima. Sagorele ruševine i pocrnjela trupla označavaju mjesta gdje su nekad stajala tri najvažnija rimska grada a Klaudijeva hrama više nema. Koje će slijedeće mjesto osjetiti naš gnjev?«

»Vratimo se na sjever, uništavajući sve što nam se isprijeći na putu, i osokolimo ostala plemena da nam se pridruže«, kazao je oduševljeno Marganus. »Na tajnim zborovima plemena koja još nisu zbacila jaram mogu položiti zakletvu da će ponovno zadobiti svoju slobodu.«

»Možda bi bilo pametno da krenemo na zapad na jedinice po raštrkanim položajima te da osvajamo utvrde razasute uzduž glavnih cesta«, kazao je Cingetorix.

»Zar se ne bismo trebali usredotočiti na presretanje odreda koji već od zemlje Ordovica nastupaju prema istoku da bi se pridružili Suetoniusu?« upitao je poglavar Ordovica, kojemu je na pameti bila samo mržnja prema ljudima koji su, u njegovom kraljevstvu, izvršili pokolj stanovništva Mone.

Ozbiljno saslušavši sve ove različite prijedloge, Venutius je odmahnuo glavom. »Ne, prijatelji. Sve svoje snage trebamo usredotočiti na to da iznudimo što skoriji sukob sa Suetoniusom, kako bismo postigli odlučnu i potpunu pobjedu. Samo tako ćemo postići trajnu slobodu našem narodu.«

»Slobodu? A osveta?« upitao je Marganus. »Ako se sada raziđemo i kao pljačkaški, bojovni odredi raspršimo po Britaniji te stanemo pustošiti zemlju, naša će osveta biti još veća.«

»A onda?« upitao je Venutius hladno. »Osveta, prijatelju moj, nije pobjeda.«

»Što kažeš ti, sestro?« upitao je Marganus.

Boadicea je već bila otkrila smicalicu: zagonetna izraza slušala je različita mišljenja svojih drugova ostavljajući izazovan dojam ženske bespomoćnosti te šuteći sve dok ne bi saslušala stavove svih poglavara, a onda je odlučno i s puno takta pristajala uz ovoga ili onoga. Ovo joj je često omogućavalo da da presudan glas, a ujedno je i sprečavala nezadovoljstvo koje bi inače izbilo na štetu jedinstva akcije.

»Što kažem, brate?« nasmiješila se Boadicea smješkom koji razoružava. »Imate pravo, svaki od vas. Naravno, trebamo osokoliti ostala plemena da nam se pridruže, kao što si ti, Marganus. rekao. Naravno, moramo osvajati utvrde razasute uzduž glavnih cesta kao što je predložio Cingetorix. Naravno, trebali bismo presretati odrede koji nastupaju da se pridruže Suetoniusu, kao što ste to rekli vi, gospodaru Ordovica. No sve ovo ne možemo provesti odjednom. Prvo ono najvažnije, velim, a tu, dragi moji prijatelji, Venutius ima pravo.«

»Po tebi, sestro, Venutius uvijek ima pravo«, progunđao je Marganus.

»Ventius je veteran mnogih bitaka sposoban i istaknut vojskovođa«, kazala je mirno Boadicea. »Tko od nas može ustvrditi da ima veće iskustvo od našeg prijatelja Venutiusa? U takvim sam stvarima puko djetešce i spremno prihvaćam njegovo veće znanje.«

»Imate pravo, kraljice Icena«, priznao je Cingetorix malko zavidno. »Kako ćemo, dajte, ostvariti svoj naum, gospodine Venutius?«

»Kad bismo se razišli, makar i privremeno, dali bismo legijama vremena da se oporave i ujedine protiv nas«, objasnio je Venutius. »Suetonius je žrtvovao Londinium za stvar jedinstva. Naučimo, prijatelji moji, nešto iz njegova primjera, jer je Suetonius - kakav god bio naš osobni stav prema njemu - prvorazredan strateg. Naša snaga leži u našem jedinstvu. Kad jednom Suetonius bude imao dovoljno vremena i kad skupi vojsku, naći ćemo se pred dobro uvježbanim snagama.«

»Kako god se uzme, pokazujete iznenađujuće divljenje prema našim neprijateljima«, progunđao je Marganus.

»Nemojmo se zavaravati, gospodine Marganus«, rekao je mirno Venutius. »Legije *jesu* dobro uvježbane i dobro disciplinirane, a njihov je vojskovođa čovjek nemalih sposobnosti. Kad bismo čekali da se sukobimo sa cijelom Suetoniusovom vojskom, kraj bi nam bio posve siguran.«

»Venutius ima pravo«, rekla je Boadicea prostodušno. »Svi se slažemo da ima pravo, zar ne? Kad je tako, moramo uskoro udariti. Ako tako uradimo, ako udarimo na vrijeme, prije nego što Suetonius bude spreman da se suprotstavi našem jurišu, Sudbina će udariti zajedno s nama.«

DVADESETO POGLAVLJE

Uznemiren sudbinom koja je zadesila tri rimska grada, Suetonius, koji je još iščekivao dolazak glavnine svojih snaga i kojemu je i dalje nedostajala podrška 2. legije, odlučio je da više ne čeka. Da bi zaustavio pljačkanje koje je zahvatilo jugoistočnu Britaniju, odlučio je pružiti otpor.

Imao je dovoljno vremena da dovuče razne odrede Pristigla mu je 14. legija kao i dio 20. legije koji ga je pratio iz Sjevernog Walesa. No Druga legija nije se maknula iz Gloucestera, a Deveta, teško poražena izbačena je iz borbe u Lincolnu. Suetoniusove snage brojale su ukupno samo deset tisuća ljudi, dok je Boadicejinih pristaša bilo znatno više od dvadeset i tri tisuće.

Kao sposoban i iskusan general, Suetonius je zaključio da je sada dovoljno jak da se uhvati ukoštac s neprijateljem. Svoje je snage okupio na brižno odabranom zemljištu. Izabrao je položaj na velikoj ravnici, sjeverozapadno od Londiniuma, na otvorenom prostoru, obrubljenom sa strana i odotraga šumom. Ovdje neprijatelja neće biti niodakle osim sprijeda, gdje otvoreno zemljište onemogućuje postavljanje zasjeda. Postrojio je svoje redovne jedinice u zbite redove, dok je lako naoružane pomoćne jedinice postavio na bokove, a konjicu na krila. Tako se pripravio za okršaj sa zgusnutom Boadicejinom ruljom.

Na britskoj su se pak strani konjica i pješačke čete raširile širokim prostorom te naglasile brojčani nerazmjer suprotstavljenih vojski. Da je Suetonius svoje ljude postavio u jedan red, ne bi svojom dužinom dostigli dužinu Boadicejinih jedinica. Nije se usudio u boj ući s jednom jedinom zbijenom jedinicom: kad bi tako urado, ljude bi mu opkolili i sasjekli na komade. Zato je svoje legionare razdvojio u tri divizije, kako bi se istodobno mogli boriti na tri mjesta.

Za većinu Brita prvotni je razlog sukoba izblijedio; potisnuli su ga nedavni događaji te brze i opojne pobjede. Klaudijev hram, posvećen caru-bogu čiji su zemljaci zamalo uništili druidsku vjeru, bio je sada tek hrpa ruševina u pepelu nekadašnje catuvellaunske prijestolnice Camulodunuma. Trupla rimskih građana koji su oteli grad i Trinovante natjerali u boj gnjila su sada u ruševinama Verulamiuma. Catus Decianus, zbog čije su se pohlepe i okrutnosti Iceni razgnjevili te potakli pobunu, iskrao se u Galiju. Ono što je započelo kao ustanak protiv tlačenja i nepravde razvilo se u rat pravih razmjera. Suetonius i njegove razmjerno male snage suočili su se s golemom vojskom osvetničkih Brita koji su, poneseni uspjehom, srljali u borbu. Suetonius je vrlo dobro znao da cijela budućnost rimske Britanije ovisi o ishodu ove bitke.

No ako je u svijesti mnogih Brita tijekom proteklih tjedana prvotni razlog nestao u magli, kod Boadiceje nije bilo tako. Kao i uvijek fanatična u svojoj želji za odmazdom, željna da se rimskim zavojevačima osveti zato što su joj ubili muža, opljačkali kraljevstvo, napali nju i oskvmuli joj kćeri, Boadicea neće počinuti dok i posljednji Rimljanin ne bude uništen ili istjeran s njezine rodne grude.

U tjednima pobune ona i njezine kćeri spavale su u šatorima, koje su specijalno za njih Briti podizali u svakom njihovom logorišta. Dvije njezine dvorjanke, Angarad i Ione, pratile su je od Venta Icenoruma, putujući u kolima što su pod oružanom pratnjom prevozila zalihe i namirnice.

Tako Boadiceji, unatoč surovosti vojevanja, dnevnoj prašini i omari te noćnim neobičnim zvucima i hladnoći, nije nedostajalo njege koju iziskuje ženstvenost. Odane žene prale su njezinu odjeću, kao i Aramandino i Sabinino ruho, tako da je uvijek imala odjeću za presvlaku. Kada, savladana obavezama rukovođenja ne bi željela ništa doli se naspavati, one su je kupale, prale i češljale joj kosu. Tijekom najvećeg dijela pohoda Aramanda i Sabina ostajale su s dvjema ženama u natkritim kolima. Sabina je bila poput djeteta živjela je u svijetu u kojem kao da nije postojao nitko osim nje i njezine lutke i bila je potpuno ravnodušna prema neprestanom mijenjanju okolice. S Aramandom nije bilo tako. Svakog je Jutra molila majku da se vozi s njom u kočiji, pa ako je vrijeme bilo lijepo a nije prijetila neposredna opasnost, Boadicea bi joj to često dopuštala.

Ujutro prije bitke Boadicea je bila sama u šatoru, kadli joj je Angarad uvela jednog posjetitelja.

»O, Laurine!«, rekla je Boadicea. »Znala sam da nećete biti daleko. Vi, čini se, uvijek znate kad ste mi potrebni.«

»Nikad nisam daleko od vas, gospo«, rekao je druid ozbiljno. »Jašem s ratnicima, borim se s ratnicima, ali uvjek kad dižemo logor ja sam vam blizu, da budem pri ruci ako me zatrebate.«

»Oduvijek ste mi vjerno služili, Laurine«, nasmiješila se Boadicea »Sjećam se kako ste prvi put došli u Venta Icenorum, kad vas je na moju molbu poslao *vrhovni* druid, te kako ste...«

Boadicejin je glas zamro, a Laurin je vidio kako joj se u očima cakle suze.

»Kako sam vam dao imelin prah da izliječite neplodnost«, nadodao je blago. »Znam da vam je bolno govoriti o tome, gospo, jer je ishod isprva bio radostan a zatim žalostan. Bol će s vremenom jenjati i onda ćete biti spremni da se ponovno udate. Možda tada više nećete trebati imelin prah. Kralj Cingetorix ne taji svoju duboku naklonost prema vama.«

Boadicea ga je pogledala, a oči s joj bile zasjenjene jadom. »Govorite kao i svi ostali. Ali barem vi, Laurine, znate istinu. Znate da nikad neću poći za drugoga. Znate da više neću imati djece. Znate...«

»Znam zašto ste me jutros pozvali, gospo«, prekinuo ju je Laurin, opazivši njezino kolebanje. »Znam da je istinito to što govorite. Sve će biti onako kako želite. Nemajte straha.«

»Ne želim ništa osim osvete«, rekla je oštro Boadicea.

»Kažete da ne želite ništa osim osvete? To je istina u ovom trenutku. No doći će vrijeme kad ćete osvetu ostaviti iza sebe i s radošću gledati preda se.«

»S radošću gledati preda se?« upitala je Boadicea ne vjerujući.

»Obećavam vam da će biti tako. Belenus me izabrao da nadživim pokolj svoje braće druida, pa da li bih vas onda, kao takav, prevario? Mogu li se ja prevariti? Ne, gospo, život koji sam posvetio

umijeću proricanja pokazao mi je što leži pred nama. To je vrijeme vrlo blizu. Tada ćete za sobom ostaviti osvetu, tugu i bol i s radošću gledati u prekrasnu budućnost. Vjerujte mi, tako je pisano.«

»Hoćete reći...?« oklijevala je Boadicea

»A sada se latimo posla«, prekinuo ju je Laurin odlučno. »Donio sam smrvljenu travu, kako ste tražili.«

»Otkud ste znali?« upitala je blago Boadicea.

»Znao sam da ćete me jutros pozvati. Znao sam to, čini mi se, i prije no što ste vi to znali. Prije nego što sam otišao s Mone, vrhovni me druid naputio da sa sobom ponesem prašak, premda mi, da budem iskren, taj naputak nije bio potreban.«

»Prije nego što ste otišli s Mone?« iznenadila se Boadicea »Ali to je bilo prije pokolja prije umorstva mojeg muža!«

Laurin je slegnuo ramenima »Kao što sam vam rekao, gospo, cijeli sam život posvetio proučavanju umijeća proricanja.«

»A onda, ako je bilo potrebno da ponesete smrvljenu travu«, zastala je Boadicea nelagodno ga promatrajući. »Ali, ne razumijem, zar onda jedno proroštvo ne proturječi drugome?«

Laurin je odmahnuo glavom »Ne, ni jedno proroštvo nikad ne proturječi drugome. Kako bi i moglo? Da proturječi, ne bi bilo istinsko proroštvo. Više vam, gospo, ne mogu reći. Vjerujte samo u ono što sam vam rekao i pouzdajte se u budućnost«, preporučio joj je.

»I sam razgovor s vama, Laurine, donekle me umirio, dao mi nade i snage za dan koji nam predstoji. Uvijek tako djelujete na mene«, priznala je spokojno Boadicea. »U čemu je vaša tajna?«

»Tajna?«, nasmiješio se blago Laurin. »Nema tajne, gospo. Druidska nas vjera uči, jača nam um i uvijek gleda u budućnost. Stoga su bol, očaj, bolest, ucviljenost sve same prolazne stvari. Ništa ne traje osim ljubavi i budućnosti.«

»Budućnosti?«

»Pa zar budućnost nije uvijek prisutna? Tko ima moći da uništi budućnost?«

»Naravno, imate pravo, Laurine«, priznala je Boadicea »Ali što je s ljubavlju? Ljubav se može pretvoriti u očaj i nesreću, kao što to i predobro znam.«

»Ljubav koja se može uništiti nije istinska ljubav. Ona je samo tlapnja. Istinska ljubav, poput Najvišeg bića, traje vječno«, nije popuštao Laurin. »Vi još trebate otkriti istinitost ove tvrdnje, gospođo.«

»Ali, Laurine...«

»Oprostite, gospođo, no moram vas podsjetiti da je vrijeme kratko. Kralj Venutius i kralj Cingetorix već su krenuli prema vama.«

»Kako znate?«

»Evo vam prašak od trave, gospo«, rekao je blago ali odlučno Laurin, ne obazirući se na njezino pitanje. »Prašak sam destilirao u tekućinu, kojom sam napunio tri bočice. Svaka bočica sadrži propisanu dozu. Pažljivo se pridržavajte mojih uputa pri upotrebi.«

DVADESET PRVO POGLAVLJE

Smješteni u povoljnom položaju na bojištu, Suetonius i njegovih deset tisuća vojnika, pripremljenih da prihvate neprijateljski napad ili da sami napadnu - kako već okolnosti budu zahtijevale - stajali su i očekivali britsko približavanje.

Nisu morali dugo čekati. Opijeni uspjesima, nadahnuti pravednim gnjevom i poneseni nadom da će jednim odlučnim udarom zatrti svekoliku moć Rimljana, Briti su jurnuli u napad.

Boadicea, koju su Briti sada gledali kao neku junakinju osvetnicu, stigla je u svojoj kočiji zajedno s Malinom i svojim kćerima, te je svoje pristaše povela na bojište gdje su zauzeli položaje ispred rimske vojske.

Briti, koji su zbog prethodnih uspjeha i goleme brojčane nadmoći postali previše samopouzdani, nisu nimalo sumnjali u svoju punu pobjedu, pa su mnogi sa sobom na bojno polje poveli žene i djecu, kako bi i oni vidjeli bitku i nakon nje pomogli u pljačkanju omrznutih osvjača domovine. Ovi neborci ostali su u natkrivenim kolima pozadi od vojske te bi - a to su vođe u brzopletoj samopouzdanosti zanemarili - u slučaju potrebe mogli znatno otežati uzmak.

Briti su se na bojištu pojavili u tolikom broju kao da žele zapanjiti i obeshrabriti Rimljane. Na njihovu čelu, poput božice pobjede, stajala je Boadicea. Malin, njezin kočijaš, stajao je do nje i obuzdavao konje, a Aramanda i Sabina stajale su iza njih. Preko bijele odjeće Boadicea je zagrnula prekrasni plavi svileni plašt koji je, sličan *plenuli* Rimljanki, bio bogato izvezen zlatnim koncem. Njezin dijadem, ogrlica i teške grivne bili su od čistog zlata, i zajedno s bojnim kolima, koja su po parizijskoj modi bila pozlaćena, i njezinom dugom lelujavom kosom bleštali su na jutarnjem suncu.

Upregnuti konji bili su crni, dugih, lelujavih griva; bili su maleni no izvanredno brzi. Orma je bila bogato ukrašena: stremeni su bili od pozlaćene bronce s emajliranim pločicama, a podmetači pod kolan - prstenovi kroz koje su prolazile uzde - bili su brončani i ukrašeni četverolistom od crvenog i žutog emajla. Na stožere oba kotača usađeni su oštri srpoliki noževi.

U desnoj ruci Boadicea je držala svečano zlatno koplje koje će uskoro dići uvis u znak da započne bitka, a pregibom lijeve ruke uz prsi je pritisnula zeca. Calleach, majka Zemlja, često je poprimala obličje zeca i zbog toga je druidska vjera zabranjivala ubijanje zečeva. Ovog značajnog dana, dana u kojem će Briti pobijediti i osloboditi svoju zemlju osvajača u mislima mnogih svojih sljedbenika Boadicea se poistovjetila s božicom Calleach. Zeca joj je dao Laurin, a Boadicea će, neposredno prije nego što podigne koplje, životinju osloboditi u znak slobode i zaloga uspjeha.

Čim se silno mnoštvo Brita okupilo, Boadicea i njezine kćeri provezle su se oko svih plemena. Boadicea je sa svakim poglavicom po redu izmijenila nekoliko riječi, a zatim, prošavši kroz redove vojnika iz svoga plemena, uputila im nekoliko riječi ohrabrenja. Nakon toga Malin je konje potjerao ispred cijele vojske da bi se Boadicea, prije nego što da znak za početak bitke, mogla obratiti svima i

tako sve potaknuti na borbu. Sve su oči bile uprte u Boadiceju, a silna se vojska zloslutno stišala, jer je svaki pojedinac napeo uši da uhvati svaku riječ.

Boadicejin je glas bio topao, jasan, lijep i ugodan za uši njezinih pristaša a samo je fanatičan bljesak njezinih plavih očiju i povremeno treperenje glasa odavao silinu odlučnosti i dubinu njezinih osjećaja

»Ne bojte se Rimljana!« uzviknula je. »Oni sebe zaštićuju kacigama oklopima za prsa i štitnicima za potkoljenice. Osiguravaju se zidovima ogradama od kolja i jarcima. Zašto? Zato što se boje. Mi odabiremo drukčiji način djelovanja. Naši su šatori sigurniji od njihovih zidova. Nas naši štitovi štite bolje od njihovih pancirnih odijela. Mogu li Rimljani odoljeti gladi, žeđi, hladnoći i vrućini kao što mi možemo? Trebaju im sjena i pokrivač, zamiješen kruh, vino i ulje. S druge strane, nama svaka trava ili korijen služi kao kruh, sok bilo koje biljke je ulje, voda je nama vino, a bilo koje drvo zaklon. Što se rijeka tiče, preplivamo ih goli...«

Nato se začulo burno odobravanje Trinovanta, koji su, po drevnom običaju, u bitku uvijek ulazili samo s ogrlicom oko vrata.

Smiješeći se, Boadicea je primila na znanje odobravanje. pa zatim nastavila: »Preplivamo ih goli, dok je Rimljanima teško da ih svladaju i čamcima. Pokažimo im da su kunići i lisice, koji pokušavaju vladati nad psima i vucima. Još jednom vam kažem: ne bojte se Rimljana! Oni sebe nazivaju muškarcima, a kupaju se u toploj vodi, jedu neprirodne slastice, piju nepomiješano vino, mažu se mirtom, spavaju na mekim ležaljkama s dječacima kao suložnicima - dječacima koji su prošli svoje najbolje doba - i robovi su onog svirača lire, onog jadnika koji se naziva carem! Hoćemo li dopustiti onoj Neronovoj razbludni Domiciji da još vlada nad nama? Neka kurva pjeva i gospodari Rimljanima, jer oni svakako zaslužuju da budu robovi takve žene kad joj se toliko dugo potčinjuju...«

Začuo se glasan smijeh i promuklo odobravanje, no Boadicea je zapovjednički podigla ruku tražeći tišinu.

»Nisam ovdje zato da bih se dičila svojom plemenitom krvlju«, nastavila je, »niti zato da ponovno zadobijem svoje kraljevstvo i izgubljeno bogatstvo. Došla sam izvojevali svoju izgubljenu slobodu, osvetiti svoje izudarano tijelo, svoje silovane kćeri. Pohota Rimljana toliko je nabujala da više ne poštuju ni tijela pa ni godine djevičanstva. No moje vlastite rane, koliko god bile silne, nisu ono što me navelo da napadnem tirane svijeta. Ustala sam da se svetim zbog općeg ropstva koje spremaju, zbog lanaca koje kuju mojem hrabrom i brojnom narodu. No bogovi pravedne odmazde su blizu: rimski gradovi koji su nam se usudili oprijeti razoreni su, a rimski vojnici drhteći čuče u logorima ili u svojim utvrdama čekajući priliku da umaknu. Počela sam bitku da obranim slobodu svoje domovine, ali ako ovdje ima takvih koji više vole jaram ropstva od slobode, koji pitomo gledaju kako im žene i kćeri siluju i koji se sagibaju duboko da bi poljubili noge svojih drskih gospodara, bit će najbolje da odu. Što se mene tiče, ja sam posve odlučna da pobijedim ili poginem.«

Kad se, praćena valom oduševljenog klicanja. Boadicea odvozila na kraj svoje borbene linije i kad je Malin povezao bojna kola na brežuljak iznad lijevog krila njenih snaga a neposredno ispred

zatvorenih icenskih kola, Suetonius je s konja na brdašcu kratko oslovio svoje ljude, pozivajući se na njihove vojničke vrline.

»Čak i onda kad se vojska sastoji od brojnih divizija samo nekoliko njih izvojšti bitku. Kakve li osobite slave za vas malobrojne da zadobijete slavu cijele jedne vojske! Samo se držite zbijenoga reda. Bacite koplja i zatim produžite borbu. Štitovima ih oborite, mačevima pokorite. Ne mislite na pljačku! Kad pobjeda bude vaša imat ćete sve!«

Vojskovođine su riječi primljene s oduševljenjem, a njegovi su legionari stajali napeto i disciplinirano, jedva čekajući da se hitnu svojim kopljima. Suetonius, koji je ozbiljna lica sjedio na konju okružen svojim štabnim časnicima, zagledao se preko otvorenog prostora i preko glava Brita prema mjestu na kojem je Malin Boadicejina bojna kola vješto postavljao na povišeni položaj. Vidio je veliku skupinu icenskih konjanika ratnika pomno probranih za Boadicejine tjelohranitelje, kako zauzima mjesto ispred icenske kraljice. Svjestan mučaljive napetosti svojih ljudi, promatrao je kako Boadicea usred još uvijek uskliktalih Brita koje su njihove vođe jedva obuzdavale, silazi iz kočije i pušta zeca.

Sve oči, rimske kao i britske, pratile su malenog stvora koji je bježao prostorom između dviju sučeljenih strana i koji je zaokrenuo mirno Suetoniusa i njegovih časnika da bi zatim utekao na otvorenu ravnicu, gdje se uskoro izgubio iz vidika. Boadicea ga je pomno promatrala. Kao da ju je zečeva trka sledila, kao da je njegovo gibanje za nju sadržavalo neko osobito značenje. No tada, kad se zec izgubio i kada su se sve oči okrenule prema njoj iščekujući znak, ona kao da se iznenada pribrala.

Polako je podigla zlatno koplje uvis, gdje ga je, zbog odbijanja sjaja jutarnjeg sunca, svatko mogao vidjeti.

Kad je dat znak za početak borbe, Briti su svojom uobičajenom žestinom pojurili u juriš i kad su se dvije vojske srazile, Briti kao da su više izazivali nego izbjegavali opasnost. Ni jedan se Brit nije plašio smrti: kad bi birao između kratkog i slavnog života i dugog života koji svršava onemoćalom starošću, nijedan ratnik ne bi okolišao da odabere ono prvo. No usprkos žestini napada, nisu uspjeli slomiti rimske položaje.

Legionari, koji su se služili redovima kao svojom prirodnom obranom, bacili su koplja na protivnika koji im se približavao. Boreći se rame uz rame, odbacivali su val za valom strašnih ratnika, zadržavajući svoj poredak i slušajući zapovijedi svojih pretpostavljenih.

Neko vrijeme nijedna vojska nije stjecala prednost. Lako naoružani Rimljani izmijenili su strelice s lako naoružanim Britima konjica se srazila s konjicom, a rimski su se strijelci borili s neustrašivim, ubojitim britskim bojnim kolima.

Postupno je uvježbana vještina Rimljana pod sjajnim vođstvom njihova vojskovođe, slomila Brite. Nakon mnogih sati teških borbi, u kojima je poslijepodne smijenilo jutro, Suetonius je svojima zapovjedio da krenu u napad. Legionari su jurnuli na otvorenu ravnicu, a u stopu su ih slijedile pomoćne jedinice. Neodoljivom neustrašivošću jurišali su neprekidno na Brite te, unatoč brojčanoj

neravnopravnosti, kršili svaki otpor. Bojište je bilo prekriveno ubijenima i ranjenima no pobjeda je još bila neizvjesna.

Na kraju, kad je poslijepodne prelazilo u večer, Rimljani su nadvladali. Zatim je počelo klanje. Tisuće je Brita padalo od rimskog mača. Vidjevši ovo i spoznavši da mora izbjeći gubitke i povući se kako bi borbu nastavio drugog dana, Venutius, britski vojskovođa dao je nalog za povlačenje.

Kad su se britski ratnici okrenuli da pobjegnu u polje, ustanovili su da su im se na putu prepriječile vlastite zaprege koje su im bile u pozadini. Dok su nastojali raščistiti prolaze između kola, Rimljani su se dali u nemilosrdan progon. Žene i djeca u kolima stradavali su od mača, a gomilu mrtvaca povećavale su zaklane tovarne životinje.

Kad je počeo pokolj, Cingetorix, koji je sam upravljao svojim bojnim kolima - jer su mu kočijaša ubili - krenuo je prema položaju s kojeg je Boadicea promatrala užasan prizor.

»Gospođo, dan se okrenuo protiv nas!« viknuo je uzbuđeno. »Morate smjesta bježati! Venutius je naredio povlačenje i moli vas da pobegnete s bojišta dok još možete. On je već za svoje ljude raščistio prolaz i mnogi su se Briganti izvukli.«

»Što je s Marganusom?« upitala je Boadicea.

»Marganus je, na žalost, ubijen«, rekao joj je Cingetorix.

»Dakle, i brata su mi Rimljani ubili«, Boadicea je rekla mirnim glasom, tako da ju je Cingetorix, usprkos brigama, začuđeno pogledao.

»Gospo«, rekao je, »molim vas da im ne dopustite da vas uhvate! Ako vas se domognu, Rimljani će u svojoj osveti biti nesmiljeni i usmrtit će vas vrlo, vrlo polagano. Poslužit ćete im kao primjer. Nemojte se tome izložiti, preklinjem vas. Izbavite se sada da biste nas mogli jednog dana opet potaknuti na borbu.«

Boadicea se osvrnula na zaprežna kola koja su joj prepriječila uzmak. Ponovno se ogledala i vidjela kako su njezini snažni ratnici iz pratnje odlučni da se bore do smrti, ali im se svejedno brojčano stanje pomalo smanjuje.

»Neću poput kunića pobjeći pred mačevima naših neprijatelja«, rekla je čvrsto.

»Ali, gospođo...«

»Radije bih pobjegla poput zeca«, dodala je mračno.

»Ovdje ne možete ništa pomoći«, ustrajno je revno Cingetorix. »Idite dok je još vrijeme. Moja su bojna kola uža i stoga na ovom sabitom prostoru lakša za upravljanje od vaših. Vozit ću naprijed i raščišćavati vam put kroz zaprežna kola. Jedina nam je nada u vašem bijegu.

Ne čekajući Boadicejin odgovor, Cingetorix je zaokrenuo svoju kočiju i počeo goniti konje prema usponu među zapregama koje, zbog toga što su bile sasvim na krilu borbi, nisu još privukle pozornost pobjednika. No tek što se dokopao vrha uspona i pozvao Boadiceju da ga slijedi, u potiljak ga je pogodilo koplje i on se nauznak srušio mrtav. Njegovi su konji od straha uzmakli i bili bi se preplašili te tako prestravljene ljude u kolima izložili još većoj opasnosti da Malin nije hitro preuzeo stvar u svoje ruke.

Bacivši uzde Boadiceji, Malin je iskočio iz bojnih kola, potrčao uz rudu i uskočio u kočiju mrtvog kralja, koja je sada svom snagom krenula prema naprijed. Iščupao je uzde iz ruku mrtvog Cingetorixa i, oštro podviknuvši konjima nešto što su samo on i konji razumjeli, uspio zaustaviti preplašene životinje prnje nego što je pošlo po većem zlu.

Kad se Malin iz druge kočije okrenuo da pričeka Boadicejinu odluku, ona se zamišljeno ogledala. Sjedeći na svom konju, Suetonius je mrka lica promatrao mahniti uzmak Brita. Doimao se nekako odsutno, kao da je njegova uloga privremeno završena, kao da je svoje ljude sada, dovevši ih do pobjede, pustio s lanca da svoje olakšanje što su nadvladali naizgled premoćnog protivnika iskazuju dajući oduška svom gnjevu i krvožednosti.

Budući da nisu htjeli nasrnuti na vlastite zaprege i u povlačenju pregaziti vlastite obitelji, Briti su bili uhvaćeni između osvetoljubivih Rimljana i uskomešanih, nezgrapnih zapréžnih kola. Kao i njezini ljudi, ni Boadicea se nije željela nasilno probiti kroz zaprege. Shvatila je, dakle, da su se ona i njezine kćeri našle u klopci! Njezine kćeri? Još dok se brzo okretala, odlučujući se za slijedeći potez, začula je zvižduk strijele odapete prema njezinom srcu. Strijela ju je promašila za nekoliko centimetara, zabivši se, umjesto u nju, u bijeli Aramandin vrat. Djevojka je soptala i nekoliko trenutaka krkljala, bespomoćno mahala rukama, a onda se beživotno skljokala na Boadiceju, krvlju poprskavši i sebe i majku.

Lišena svih osjećaja, Boadicea je mrtvu kćer nježno naslonila na sjedalo iza sebe. Očiju zatvorenih i praznih, Aramandino tijelo bilo se naslonilo na Sabinu, koja je, nesvjesna onoga što se oko nje događalo, beskrajno pričala sa svojom lutkom.

»Maline«, kazala je odlučno Boadicea. »Reći ću vam što morate učiniti. Između onih tamo dviju zaprega postoji prolaz. Uzak je, ali ne toliko da ga svojom vještinom ne biste svladali. Svoje ću kćeri predati vašoj brizi i vi ćete ih u Cingetorixovoj kočiji odvesti daleko odavde, nekamo gdje ćete ih moći pokopati, a gdje ih nitko neće moći pronaći«

»Rekli ste, gospođo, pokopati?« upitno je Malin pogledao Boadiceju. »Ali...«

»To će začas biti sređeno«, uvjerila ga je Bodicea mirno.

»Mama«, rekla je iznenada Sabina »Aramanda se ljuti. Neće sa mnom razgovarati Reci joj da je zločesta, mama.«

»Aramanda spava, Sabina«, kazala joj je Boadicea.

»Ja nisam pospana mama« rekla je ponovno Sabina. »Samo sam žedna i beba i ja smo žedne. Kad ćemo stati da se napijemo? Pogledaj, eno tamo potok, svijetlocrveni potok!«

»Imam piće za tebe, kćeri, ovdje«, rekla je mirno Boadicea, vadeći bočicu koja joj je visjela na lancu između dojki. »Pij polako! Utažit će ti žeđ.«

»Ali to je premalo, mama a beba i ja jako smo žedne«, prosvjedovala je Sabina »Onaj crveni potok...«

»Ovo će ti zasad biti dovoljno. Brzo popij«, rekla je Boadicea oštro.

»I beba mora malo dobiti.«

»Ne, sve je ovo za tebe, Sabina. Beba će piti kasnije.« ustrajala je Boadicea »Popij brzo, sve - tako, draga moja curice! Kao što vidiš, Malin je pomogao Aramandi da prijeđe u drugu kočiju. Želim da i ti odeš tamo i sjedneš kraj nje.«

Sabina je brzo skočila iz Boadicejine kočije i uzbuđeno se uspela u drugu. »Mama, Aramanda spava. Aramanda je glupa. Dan je bio tako uzbudljiv, pun novih igara, a ja sam se toliko smijala, a i moja beba. No Aramanda se namrgodila. Glupa Aramanda! Glupa sestra! A kad bi i ona malo otpila, mama...«

»Pusti Aramandu na miru, Sabina« rekla je Boadicea mrko. »Njoj je ovako lijepo. Idi sad s Malinom, a ja ću vam se pridružiti kasnije.«

Okrenula se prema Malinu, kome su se oči caklile od ganuća. »Odvedite ih daleko odavde, Maline. Ako to itko može, onda ste to vi. Odvedite ih daleko i pokopajte ih u zelenom lugu među visokim hrastovima. U svojem tajnom počivalištu neka leže mirno, jer, budu li to bozi htjeli, nitko nikad neće saznati gdje leže Boadicea i njezine kćeri.«

»Ali što će biti s vama, gospođo?« upitao je zabrinuto Malin. »Što ste vi nakanili?«

»Ja moram otići na sastanak.«

»Mislite li, gospo, pregovarati sa Suetoniusom?« upitao je zaprepašteno Malin. »Čini mi se da je za to malo prekasno.«

»I jest, kao što velite. Malo je prekasno za to. Maline,« složila se ironično Boadlcea. »Ne, nemam ja što reći Suetoniusa. Budući će naraštaji suditi o Suetoniusu.«

»Ali, gospođo, redovi boraca ispred vas brzo se prorеđuju i Rimljani će uskoro doprijeti do vas«, kazao je žurno Malin. »Ostavite kočiju i pođite sa mnom.«

»Da ostavim kočiju, svoju milu parisijsku kočiju? Nikada! Osim toga...«

Malin, nagnan hitnjom, prekinuo ju je. »Kočija kralja Cingetorixa je uža i stoga, kao što je rekao, spretnija od vaše, a Rimljani su i previše zauzeti klanjem da bi obratili pažnju na jednu cantsku kočiju. Uzmite moj plašt, bacite ga preko glave, pa ćemo, dok se Rimljani probiju kroz vaše tjelohranitelje, biti izvan ovog kreševa.«

Boadicea je odmahnula glavom. »Ne, Maline. Kao što sam vam rekla, moram na sastanak. Idite sada! Nemojte više oklijevati, jer će inače biti prekasno.«

»Gospođo, molim vas da me poslušate. Govorim iz srca iz duboke naklonosti prema vama...«

»Zaboravite me, Maline. Zaboravite Boadiceju koja je svoj narod povela u propast i oprostite joj, ako možete«, rekla je Boadicea a Malin je čuo izdajničko treperenje glasa. »Učinite što kažem i nitko neće biti siguran u to što se dogodilo s kraljicom Icena i njezinim kćerima. Njihovi će ostaci ležati, ondje, na ovoj ravnici, uz onu rijeku, pokraj nekog mosta, ali nitko nikad sa sigurnošću neće znati što se s njima dogodilo. Nikakvo zdanje neće obilježavati Boadicejino posljednje počivalište. Na taj će način ona i dalje u srcima svojih ljudi živjeti kao legenda.«

»Gospođo...«

»Jeste li gledali kako je zec otrčao. Maline? Krenuo je čudnim putem, zar ne? Bio je to loš znak. Ne znak uspjeha, kako smo se nadali, nego loš znak za mene osobno. Ja ću poći zečevim putem. Tako nitko neće znati što se dogodilo s Boadicejom. Nitko neće sa sigurnošću znati da je mrtva. U mislima Brita uvijek će biti nada, a u mislima Rimljana strava, da će se ona opet u svojoj kočiji povesti na čelu svoga ugnjetenog naroda.«

»Mama spava mi se!« u tom je trenutku progovorila Sabina piskutavo. »Hoću kući i hoću da me zatutkaš u krevet s mojom bebom i, mama, ovdje je tako bučno!«

»Malin će te odvesti kući i položiti u krevet, Sabina«, rekla je bešćutno Boadicea »Zatim ćeš dugo spavati. Mama će ti se uskoro pridružiti, i zato budi dobra curica.«

»Gospođo, preklinjem vas da meni, svojem odanom sluzi kažete što ste naumili učiniti«, rekao je Malin slomljeno.

»Ne, čak ni vama neću reći. Maline«, rekla je Boadicea blago. »Zar više nisam vaša ćudljiva, prkosna učenica? Spasite se odavde, ispunite zadatak koji ste dobili i zatim se vratite u Petuariju da našem narodu ispričate sudbinu koja je zadesila njihova kralja. Možda ćete još naći djevojku svog srca.«

»Gospođo, nikad niste znali, o tome nisam mogao prije govorili, ali vi ste bili djev...«

»Znam, Maline«, prekinula ga je Boadicea, zamjećujući mu u očima čudno ganuće. »Mislim da sam to oduvijek znala. Neka vas bozi blagoslove i neka budu velikodušni prema vama. Maline. A sada odlazite! Zbogom, i neka bozi idu s vama svima i odvedu vas daleko od ovog paklenog mjesta.«

Prije nego što će se okrenuti, Malin ju je još jednom tjeskobno pogledao, zatim je uzeo uzde i potjerao konje. Kad su konji jurnuli, Boadicea se odlučno okrenula. Sada sam slobodna, rekla je samoj sebi, slobodna da učinim ono što se učiniti mora.

Njezina tjelesna straža, probrani ratnici njezine vojske, sve su se više prorjedivali, a s brežuljka je vidjela da na drugoj strani ravnice na brdašcu Suetonius još sjedi na konju. I on je promatrao prizor pokolja. Dok ga je gledala unatoč udaljenosti koja ih je razdvajala učinilo joj se da se njegov pogled iznenada usredotočio na nju. Vidio me, pomislila je, a ipak svojim ljudima nije izdao posebne zapovijedi da me ubiju. Kao da želi da se na me ne obaziru. Zašto ne odredi da se jedna četa probije kroz moju tjelesnu stražu i ubije me? Vjerojatno u tom njegovom neobaziranju na mene ima nečega. Odlučio se ne obazirati na mene, jer me želi uhvatiti živu, kako bi me u lancima mogao odvesti u Rim, kako bi sa mnom paradirao pred rimskim građanima onako kao što su prije mnogo godina paradirali s Caratacusom.

Ali ja nisam Caratacus, pomislila je Boadicea. Rimljani me vide kao plemenitu divljakinjo koja se odvažila suprotstaviti moći Rima. Briti me vide kao vođu, kraljicu-ratnika koja se odvažila suprotstaviti moći Rima. Plemenita divljakinja? Kraljica-ratnik? I jedni i drugi griješe. Zapravo nisam ni jedno ni drugo. Samo sam obična žena, ucviljena supruga koja u srcu neprestano oplakuje gubitak svoga čovjeka Rimljani su mi ubili muža i ucviljenu ženu pretvorili u okrutnog ratnika...

Uzela je drugu bočicu s lančića i, gotovo odsutno, ispila tekućinu. Tekućina je imala neki brašnjav okus, ali nije bila neugodna.

»Za svakog je ratnika smrt bolja od mračnih dana beščašća«, rekla je blago samoj sebi. »Sjećam se da mi je te riječi jednom rekao Prasetagus.«

Desnom je rukom uzela uzde i brzo se ogledala naokolo, pripremajući se za juriš. Štiteći lijevom rukom oči od zalazećeg sunca, vidjela je da se Malin uspio probiti pokraj zaprega, ali da je prostor kroz koji je kočija prošla sada zatvoren. Pobjednici su se već primakli bliže mjestu na kojem je stajala vitlajući mačevima. Iza položaja na kojem se vodila glavna borba, gdje su se ispremiješali britski i rimski vojnici, borci su bili rjeđe razasuti, i ondje je Boadicea vidjela svoju priliku. Jurnut će naprijed i kočiju voziti po bojištu slijeva nadesno, od istoka na zapad, i to tako brzo da je nitko neće moći napasti. Provest će se pokraj Suetoniusa, kroz otvoren prostor sa Suetoniusove lijeve strane, zatim na otvoreno polje koje se steralo dalje.

Ravnica koju je morala prijeći prije nego što izmakne s bojišta bila je zelena samo mjestimično, jer je zemlja bila natopljena krvlju ubijenih. No ravnica koja se pružala iza bojišta, otvorena ravnica, u svjetlu zalazećeg sunca doimala se svježe, zeleno i mirno.

Boadicea je divlje kriknula, oštrim upozoravajućim krikom koji su njezini icenski konjanici odmah prepoznali. Načas su se okrenuli, ugledali je i odskočili od točkova kočije. Rimljani, koje je njezin žestoki uzvik preplašio, podigli su zaprepašteno pogled, da bi ih na mjestu pokosili noževi koji su se okretali postavljeni na kotačima kočije. Kako se spuštala niz padinu, kočija je dobivala na brzini i samo ju je vješta kočijaška Boadicejina ruka sprečavala da se ne prevrne. Bojna su kola pojurila niz brijeg i sjurila se na ravnicu.

Rimski su vojnici pohitali da zaustave Boadiceju, no padali su postrance, bilo od kopita galopirajućih konja, ili sasječenih udova i odbačeni od smrtonosnih noževa.

Jureća je kočija pružala strašan prizor. Konji su bijesno galopirali, kopita su im udarala a repovi i grive vijorili su se za njima. Boadicea kao da je bila jedno s galopirajućim konjima, kao da su njihova i njezina svijest bile posve usklađene. Njezina duga kosa i plavi svileni plašt vijorili su, a zlato kose, kočije, nakita i orme od sunčanih je zraka odsijevalo blještećim svjetlom.

Namrgođeni Suetonius kao da od onog prvog trenutka kad je bičem oplela konje nije mogao skinuti pogled s Boadiceje. Skupina konjanika neustrašivo je izjahala da presretne kočiju, no, na njihovo iznenađenje, Suetonius je oštro naredio da se uklone.

Poslušavši naredbu svoga zapovjednika, konjanici su se razmakli da propuste Boadiceju. Neki su konje odmakli u posljednjem trenutku, izbegavši za dlaku ranjavanje ili smrt od pogibeljnih noževa. Vratolomnom brzinom, vođeni stručnošću blijedih nježnih ruku žene koja je držala uzde, Boadicejini su konji letjeli sve dalje, ulazeći i izlazeći iz skupina boraca koje bi, da su bili svjesni dolaska kočije, mogle preokrenuti bojna kola.

Suetonius je bio svjestan Boadicejine namjere. Razumio je i odobrio njezinu odluku. Da sam na njezinu mjestu, zar ne bih i ja tako postupio, pomislio je vojskovođa. Rimska uvežbanost i rimska disciplina savladale su britsku slijepu hrabrost. Po mojem sudu, kad danas zađe sunce na bojištu će ostati osam tisuća Brita i jedva četiri stotine Rimljana. Kad Poenius Postumus dozna za moju pobjedu, i on će donijeti sličnu odluku kao Boadicea. Samo što će postupiti drukčije. A zapravo, ako se krivica za ustanak može pripisati jednom čovjeku, onda bi se svakako mogla svaliti na Catusa Decianusa. Onog trenutka kad je svojim ljudima naredio da ubiju Prasatagusa, upalio je oganj bune, oganj koji je uništio Camulodunum, Verulamium i Londinium te lišio života trideset i pet tisuća ljudi. No Decianus se spasio. Kad stigne u Rim, bit će slavljen i ćašćen i bit će mu upriličen doček kakvim se pozdravlja junak. Od njega se, za razliku od Postumusa, neće očekivati da se baci na vlastiti mač. Postumus ne očekuje vijest o mojoj pobjedi. Očekuje vijest o mojem porazu. Budući da je odbio poslušati zapovijed svoga vojskovođe, sakriva se i sada u tvrđavi Gloucester. Kad dozna u kojoj je mjeri iznevjerio svoje drugove, svladat će ga stid i bacit će se na vlastiti mač. Njegova je smrt ionako neizbježna. Kao i Boadicejina.

Boadicea se sad povezla pokraj Suetoniusa i dospjela na drugu stranu bojnog polja. Ne smanjujući brzinu, konji su stigli do otvorene ravnice i zatim odgalopirali u daljinu.

Ali Boadicea nije više bila svjesna Suetoniusa rimskih legionara, svojih neprijatelja, poraza. Razveseljena svojom ludom vožnjom, bila je svjesna samo puste i beskrajne zelene ravnice koja se pred njom pružala i koja joj je nudila slobodu i mir...

A onda ih je začula.

Odostrag je dopro topot kopita. Stizali su je. Kad je prva provala snage za vrijeme bijega preko bojnog polja splasnula, njezini su konji malko izgubili na brzini i dalje su se kretali brzo, i dalje su im kopita udarala a grive vijorile, ali ne onako brzo kao očito svježoj životinji koja se bližila odotrag.

Boadicea je okrenula glavu i zagledala se neobično mirno u jahača koji se približavao. Njegovo široko, vedro lice sjalo je na suncu a crveni vuneni plašt nadimao se za njim. Njegov bojni konj galopirao je osvjetlanim kopitima, a orma mu bleštala od sjajnih dragulja.

Usamljeni je jahač nagonio svoga konja u upornu potjeru. Boadicea se tiho nasmijala sama za se pa se okrenula natrag da bi se potpuno posvetila svojim konjima. Nastavila je kao i dotad, ne gubeći, ali niti ne povećavajući brzinu.

Čula je kako se kopita bojnog konja približavaju sve dok je, na kraju, jahač nije sustigao. Konjanik se nagnuo, dohvatio rogove na stražnjem dijelu kočije, skočio sa svog sedla i prekrcao se na jureće vozilo. Iz Boadicejinih je ruku istrgnuo uzde i povezao kočiju prema suncu koje je zalazilo.

»Prasatagus«, promrmljala je Boadicea. »Rekli su mi da si mrtav.«

»Za svakog je ratnika smrt bolja od mračnih dana beščašća«, ozvao se Prasatagusov glas. »Boj je, draga, za nas završen. Drugi će zauzeti naša mjesta.«

»Boj?« upitala je neodređeno. »Zašto govoriš o boju? Uistinu, moj gospodine, sretna sam što si ovdje. Usprkos mojoj odlučnosti, mojem divljem bijesu, malko sam se iscrpila i zahvalna sam ti što si preuzeo uzde.«

»Uvijek si bila divlja i tvrdoglava«, rekao je Prasatagus zaneseno. »Svoje si konje preko ravnice tjerala kao bijesna, a ti sa tom tvojom suknjom koja leprša i kosom koja vijori - kunem se da je bilo nemoguće razlikovati tvoju kosu od konjskih griva.«

Boadicea se nasmiješila toplo i nježno, a dok ga je gledala, oči su joj sjale od radosti. Lijepo i odlučno, lice mu je na večernjem suncu izgledalo zlatno.

Zurila je preda se prema zapadnom nebosklonu. Nebo je bilo ružičasto, zlatno i plavo, a bilo je obasuto lakim ljetnim oblačićima, koji su podsjećali na nov i slavan svijet mora dolina i planinskih lanaca.

»Ne zaustavljaj, mužu moj«, rekla je brzo. »Napustimo svijet iza sebe i zajedno se odvozimo u sunčani zapad. Iza njega postoji drugi svijet, slavni zlatni svijet, pun boja, veselja i sreće, zar to ne ćutiš? Laurin je imao pravo.«

»Laurin?« upitao je. »Tko je Laurin?«

»Pitaš tko je Laurin? Zar ga se ne sjećaš? Ne, pa možda je na kraju Laurin tek dio sna koji sam jednom snivala.«

»Onda Laurin pripada prošlosti.«

Boadica je kimnula. »Prošlost, kako kažeš, moj gospodine. Jureća je kočija uzbudljiva i zanosna a ja sam, ako ćemo pravo, malo preplašena kao da bježim od svijeta, od zla i tuge koji mi još nisu znani, a svijet kao da me progoni.«

Gledajući naprijed, Prasatagus se nasmiješio no nije rekao ništa.

»Ne zaustavljaj, moj gospodine«, rekla je Boadicea. »Vozimo se sve dalje te ostavimo iza nas ovaj turobni svijet, da bismo zajedno mogli ući u zlatnu zemlju koja se stere pred nama.«